

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a IV-a

semestrul I

Editura INTUITEXT

intuitext
grup SOFTWIN

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5471 din 12.10.2016, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 din 02.12.2014.

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a IV-a

semestrul I

Editura INTUITEXT

intuitext
grup SOFTWIN

Disciplina: **Limba și literatura română**

Clasa: **a IV-a, semestrul I**

Număr de pagini/ volum: **88**

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE						
Anul	Numele elevului	Clasa	Școala	An școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1						
2						
3						
4						

*Starea manualului se înscrie folosind termenii: *nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.*

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect. Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Copyright © 2016 – **Editura INTUITEXT**

Toate drepturile rezervate Editurii INTUITEXT.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii INTUITEXT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Limba și literatura română : clasa a IV-a / Mirela Mihăescu,
Ștefan Pacearcă, Anița Dulman, - București : Intuitext, 2016
2 vol.

ISBN 978-606-8681-63-4

Semestrul 1. - 2016. - ISBN 978-606-8681-61-0

I. Mihăescu, Mirela

II. Pacearcă, Ștefan

III. Dulman, Anița

811.135.1(075)

821.135.1.09(075)

Editura INTUITEXT

București, b-dul Dimitrie
Pompeiu nr. 10A,
Clădirea Conect 1, etaj 1,
zona A, biroul nr. 2, sector 2

Departamentul vânzări:

Telefon: 0372.156.300

Fax: 021.233.07.63

vanzari@intuitext.ro

www.intuitext.ro

Referenți:

Prof. univ. dr. Marin Manolescu – Universitatea București

Conf. univ. dr. Luminița Mihaela Drăghicescu – Universitatea „Valahia” Târgoviște

Prof. grad did. I Gabriela Florica Catrina – C.N. „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!“ strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Deșteaptă-te, române!, de Andrei Mureșanu 3

Prietenii mei, Maria și Luca 6

1 Recapitulare 7

Din cartea vacanței 7

Bun venit în clasa a patra! 9

2 O carte, un prieten în plus 11

C OMPETENȚE

- 1.1 Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 2.3 Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 4.4 Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite
- 4.5 Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

<i>Povestea fără sfârșit</i> , după Michael Ende 12
Cartea. Tipuri de litere de tipar 15
Proiect <i>Cartea Mare</i> 16
Jurnalul de lectură 17
<i>Povestea</i> , de Nichita Stănescu 19
Scrierea unui text după un șir de ilustrații 21
Ascultăm și comunicăm! 22
<i>Scrisoare</i> , de Ana Blandiana 23
Textul în versuri 24
Recapitulare 25
Evaluare 26
Exersezi, corectezi, progresezi! 28

3 Din natură, în cartea de lectură 29

C OMPETENȚE

- 1.1 Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 1.3 Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
- 1.4 Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 2.1 Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film/ a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 3.1 Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.2 Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.3 Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5 Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.4 Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite

<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> , de Emil Gârleanu 30
Delimitarea textului în fragmente 32
Substantivul. Genul și numărul substantivelor 33
<i>Piatra pițigoului</i> , după Tudor Arghezi 34
Planul simplu de idei 36
Substantivul. Felul substantivelor 37
Ascultăm și comunicăm! 39
Scrierea unui text după un plan de idei 40
Recapitulare 41
Evaluare 42
Exersezi, corectezi, progresezi! 44

4 Să facem cunoștință cu personajele!

45

COMPETENȚE

- 1.2 Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare previzibile
- 2.1 Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film/ a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 3.1 Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5 Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.3 Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu
- 4.4 Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite

Poveste cu un copil și un peștișor argintiu,

după Ada Teodorescu	46
Planul dezvoltat de idei	49
Povestirea unui fragment	50
Personajele	51
Adjectivul	52
Textul în care se prezintă un portret	53
Scrierea unui text în care se prezintă un portret	54
Personajele. Asemănări și deosebiri	55
Ascultăm și comunicăm!	57
Recapitulare	58
Evaluare	59
Exersezi, corectezi, progresezi!	60

5 Primim și dăruim

61

COMPETENȚE

- 1.1 Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 2.1 Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film/ a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.3 Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 2.5 Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.2 Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5 Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.2 Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital

Cum s-a speriat micuța Mayrie,

după Lyman Frank Baum	62
Formularea unor solicitări	65
Pronumele personal. Numărul pronumelui personal	66
Inițierea, menținerea și încheierea unui schimb verbal. Pronumele personal de politețe	67
Pronumele personal. Persoana pronumelui personal	69
Invitația	70
Ascultăm și comunicăm!	71
Recapitulare	72
Evaluare	73
Exersezi, corectezi, progresezi!	74

6 Învățăm cum să învățăm

75

COMPETENȚE

- 1.4
- 1.5
- 2.2
- 2.3
- 2.4
- 3.4
- 3.6
- 4.1
- 4.2

Textul informativ	76
Proiect de documentare	79
Legenda	81
Cartea poștală	83
Ascultăm și comunicăm!	84
Recapitulare	85
Evaluare	87
Exersezi, corectezi, progresezi!	88

Prietenii mei

Maria

Luca

IMPORTANT

Toate secvențele de predare-învățare
au animații în manualul digital!

● Activitate interactivă în
● manualul digital

● Film sau animație în
● manualul digital

● Imagine cu sunet în
● manualul digital

● Imagine fără sunet
● în manualul digital

Recapitulare Din cartea vacanței

Ce este vacanța?

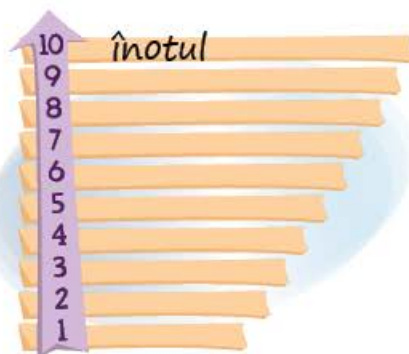

APLICĂ!

- 1 Citește întrebarea de mai sus, apoi completează enunțul: *Pentru mine, vacanța de vară a fost, deoarece*
- 2 a) Scrie cel puțin cinci cuvinte care îți vin în minte când citești termenii: *expediție, aventură*.
b) Formulează câte o propoziție cu fiecare cuvânt găsit la punctul a).
c) Scrie propoziții despre întâmplări din vacanță, locuri vizitate, în care să folosești și cuvintele: *într-o, într-un, s-a, sa, s-au, sau*.

- 3 a) Desenează o scară asemănătoare celei alăturate.
b) Scrie pe fiecare treaptă o activitate dintre cele desfășurate în vacanța de vară, în ordinea importanței lor pentru tine.
c) Care dintre activitățile tale apare pe treapta cu punctajul cel mai mare? Motivează.

Exemplu: *Am notat cu zece puncte înotul, deoarece mi-am dorit foarte mult să învăț să înot și în această vacanță am reușit.*

- 4 a) Care este cel mai interesant loc pe care l-ai văzut în vacanță? Scrie un text format din 5 – 6 enunțuri despre acest loc. Include în text cel puțin un enunț la sfârșitul căruia să scrii semnul exclamării.
b) Realizează un desen sau o hartă a locului prezentat în textul scris la punctul a).
c) Prezintă colegilor lucrarea și motivează alegerea locului respectiv.

- 5 a) Ce cărți ai citit în vacanță? Scrie cel puțin un titlu. Precizează numele autorului și un aspect care te-a impresionat în timpul lecturii.
b) Scrie un text alcătuit din cel puțin cinci enunțuri despre cel mai surprinzător loc imaginar pe care l-ai descoperit în lecturile tale sau în filmele vizionate.
c) Realizează un desen sau o hartă a aceluși loc imaginar. Observă exemplul din imaginea alăturată.

- 6 **Lucați în perechi.** Povestiți oral o întâmplare trăită în vacanța de vară.

- 7 Ce faci când ai de scris un text și te afli singur în fața unei foi albe? Alege situațiile în care te regăsești cel mai des (chenarul A), apoi citește sugestiile din chenarul B, corespunzătoare situației alese.

A

1. Încep imediat să scriu idei după idei, cum îmi vin în minte. Când nu mai am idei, închei.
2. Rămân mult timp în fața hârtiei fără să scriu. Simt că nu am nicio idee.
3. Mă concentrez mult timp asupra introducerii, apoi scriu tot ce îmi trece prin minte.
4. Nu îmi este greu. Mă gândesc la ceea ce trebuie să scriu, care este scopul, cine va citi, îmi organizez ideile, apoi scriu textul.

B

1. S-ar putea ca textul să nu fie armonios. Fă-ți un plan! Notează pe o ciornă câteva idei.
2. Tu ești scriitorul, tu ai trăit sau îți imaginezi întâmplarea. Cu siguranță ai niște idei în minte!
3. Toate părțile textului sunt importante. S-ar putea să ai o introducere frumoasă, dar nu pierde din vedere prezentarea întâmplărilor.
4. Ești pe drumul bun!

IMPORTANT

Care sunt părțile textului?	Ce întrebări formulezi pentru fiecare parte?	Ce cuvinte poți folosi?
INTRODUCERE	Când se întâmplă? Unde se întâmplă? Cine participă?	• odată, mai întâi, la început
CUPRINS	Ce întâmplări se petrec? Cu ce mijloace? Ce lucruri vezi? Ce sunete auzi? Ce mirosuri te impresionează?	• deodată, la un moment dat, apoi, după aceea, când, și
ÎNCHIEIRE	Cum se sfârșesc întâmplările? Cum te simți la final?	• în cele din urmă, la final, în sfârșit

- 8 Identifică în enunțurile date mai jos pe cele corespunzătoare introducerii, cuprinsului și încheierii, ordonează-le și scrie textul obținut. Marchează cu alineat cele trei părți ale textului. Găsește un titlu.

Până la primul clopoțel au mai rămas câteva zile. Am aflat că avea să fie noua mea școală. În luna iunie, ne-am mutat în cartierul Bărăției. Mirosul de var și de tencuială se îmbina ciudat cu mirosul florilor de tei din cartier. Aștept cu nerăbdare să îmi cunosc noii colegi! În mijlocul cartierului se înălța o clădire roșie de cărămidă. Pe la sfârșitul lunii august, m-am alăturat copiilor care au mers să dea o mână de ajutor la curățenie.

CREEAZĂ! – Cartea vacanței

- a) Relatează, în scris, în cel puțin zece enunțuri, întâmplarea din vacanța de vară pe care ai povestit-o colegei sau colegului.
- b) Lucrați în perechi. Schimbați între voi textele scrise. Formulați aprecieri, oferiți sugestii de îmbunătățire.
- c) Revizuieste-ți textul, apoi copiază-l pe o coală de hârtie. Realizează un desen adecvat.
- d) Lucrați în grup. Așezați povestirile voastre într-o *Carte a vacanței*. Realizați o copertă adecvată.

JOC Urare

Scrie numele animalelor din imagini, apoi combină inițialele cuvintelor. Ce urare ai obține?

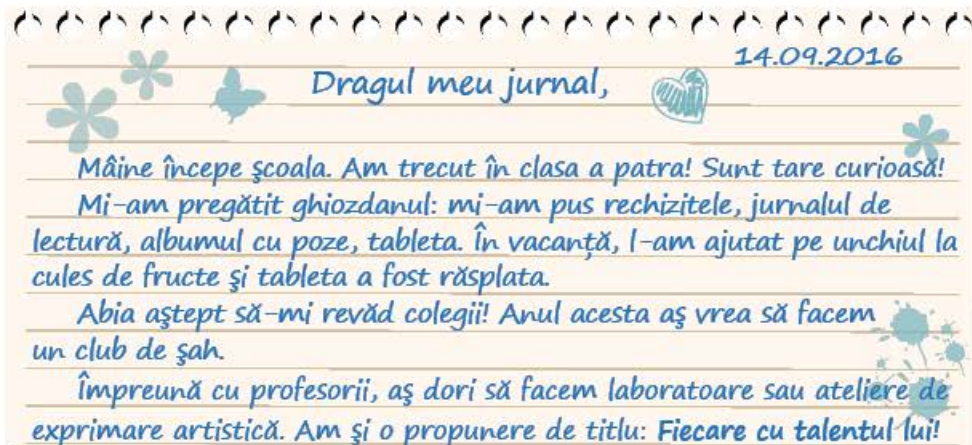
Bun venit în clasa a patra!

Tu ai un jurnal personal? Dacă nu ai, e momentul potrivit să-ți faci unul. Iată una dintre însemnările pe care le-am făcut în jurnalul meu!

OBSERVĂ!

- 1 În ce anotimp a fost făcută însemnarea din jurnal?
- 2 Pentru ce eveniment se pregătește Maria?
- 3 Ce emoții trăite de Maria se desprind din text? Ce dorință are fetița?

APLICĂ!

- 4 a) Citește indicațiile pentru realizarea unui jurnal personal.
 - **Ce vei face?** Vei scrie însemnări personale, la care doar tu ai acces: jurnalul personal este confidențial.
 - **Cum vei face?** Mai întâi, îți trebuie un carnet de însemnări sau un caiet. Lipește o poză și scrie datele tale. În jurnal poți scrie despre tine, despre alte persoane, despre întâmplări, fapte, sentimente sau emoții. Nu uita să scrii data!
 - **De ce vei face?** Jurnalul este spațiul în care dai frâu liber gândurilor, emoțiilor, este ca un prieten care îți păstrează secretele. Apoi, te ajută să nu uiți întâmplări importante din viața ta.b) Paragraful **De ce vei face?** prezintă importanța scrierii unui jurnal. Transcrie explicațiile. Adaugă încă un motiv pentru care crezi că ar fi bine să ai jurnalul tău.
c) Scrie în jurnal ce ai dori să faci în acest an, la școală, cu prietenii și cu profesorii tăi.
- 5 Dacă textul următor ar fi scris de tine, cum l-ai continua? Completează-l cu cel puțin două enunțuri.

Iată un secret al meu care este bun: uneori la școală îmi place să scriu în jurnal, fiindcă am prilejul să-mi amintesc lucruri pe care le-aș putea uita până voi crește mare. (Clementina, de Sara Pennypacker)
- 6 a) **Lucrați în grup.** Imaginați-vă și scrieți o pagină de jurnal în care să povestiți cum ar decurge o zi de școală cu programul de mai jos.

Joi, 9 octombrie
Ora 8.00 – lecția de științe
Ora 9.00 – plecarea la Grădina Botanică
Ora 10.00 – vizitarea serelor de cactuși
Ora 11.00 – vizitarea serelor cu arbori tropicali
Ora 13.00 – revenirea la școală

b) Scrieți în jurnalul clasei jocuri pe care le puteți practica în recreație. Precizați:
 - titlul jocului;
 - numărul de participanți;
 - scopul jocului;
 - cum se joacă (instrucțiunile):**Mai întâi, Apoi, La sfârșit,**
 - regulile jocului;
 - cum se stabilește echipa câștigătoare.

- 7 a) Lucrați în perechi. Scrieți în jurnalul clasei schema jocului *Mingea călătoare*, respectând indicațiile de la exercițiul 6 b). Dacă vă place, jucați-l în pauză.

Mingea călătoare este un joc de mișcare. Mai întâi, se formează două echipe a câte 12 copii. Apoi, echipele se așază pe câte o linie, față în față, la o distanță de 4 – 5 metri una de cealaltă. Echipa care începe jocul are o minge de cauciuc. Se aruncă mingea spre cealaltă echipă. Dacă un copil este atins, este eliminat. Dacă mingea este prinsă, este eliminat cel care a aruncat-o. Se stabilește numărul de repetări. Câștigă echipa care a rămas, la final, cu mai mulți jucători.

- b) Scrie trei însușiri ale jucătorilor (adjective) și trei acțiuni pe care aceștia trebuie să le execute foarte bine (verbe).

Exemplu: *însușiri – atenți, acțiuni – aruncă.*

- 8 Cum arată clasa ta la întoarcerea din vacanță? Realizează un desen. Scrie un text în care să prezinți ideile următoare: ce obiecte sunt în clasă, cum este așezat mobilierul, cum este organizat spațiul de învățare.

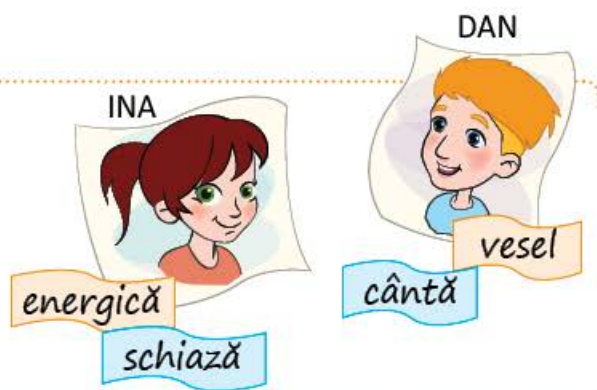

- 9 Scrie un text format din 4 – 5 enunțuri despre prima zi de școală, în care să folosești și cuvintele: *ne-am revăzut, ne-a plăcut.*

CREEAZĂ! – Colegii mei

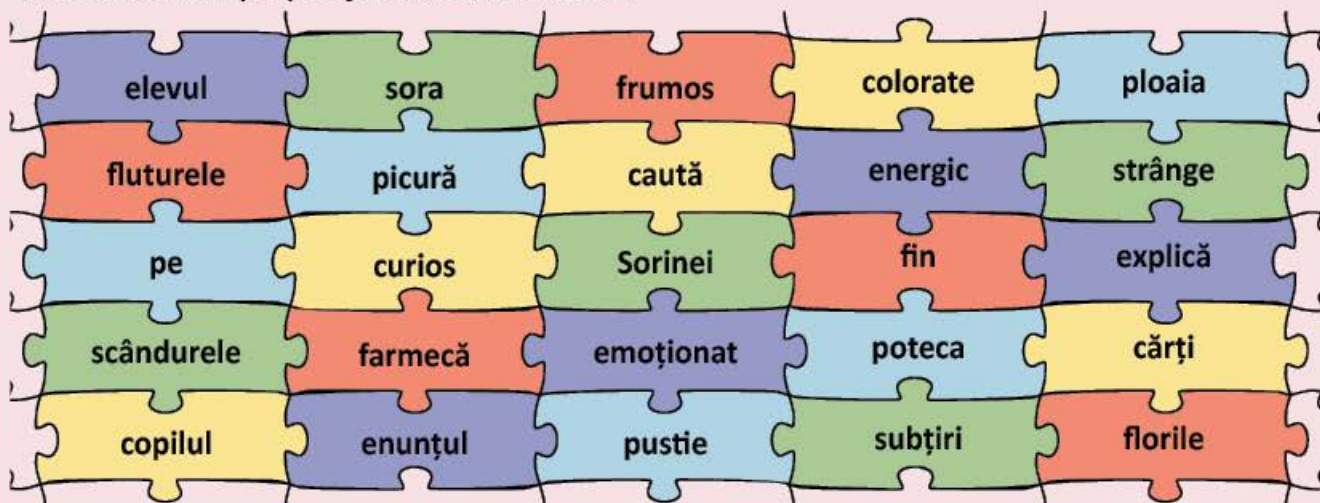
- 10 Desenează portretul unui coleg sau al unei colege. Scrie-i numele, câteva trăsături (adjective) și activități care îi plac (verbe). Expune lucrarea la *Colțul Artelor*.

Materiale necesare: coli, creioane colorate sau markere, foarfecă.

JOC O singură culoare

Descoperă piesele de puzzle de aceeași culoare, pe care sunt notate: *trei substantive, un adjectiv, un verb*. Scrie o propoziție cu aceste cuvinte.

O CARTE, UN PRIETEN ÎN PLUS

Vei realiza deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ:

- vei formula predicții, pe baza unor fragmente de text audiate.

1.1

Vei prezenta, în ordine, etapele unui proiect sau ale unei activități derulate în școală sau în afara școlii:

- vei participa la discuții referitoare la prezentarea proiectelor;
- vei participa la discuții referitoare la criteriile pentru aprecierea prezentării unor proiecte sau teme.

2.3

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor;
- vei transfera informații din text într-un tabel și dintr-un tabel într-un text.

3.4

Vei povesti, pe scurt, o secvență dintr-o poveste, dintr-un film, dintr-un desen animat, o activitate, o întâmplare imaginată sau trăită:

- vei realiza un jurnal de lectură care să conțină elementele cheie de prezentare a unei cărți citite, precum și desene care să ilustreze ceea ce îți imaginezi.

4.4

Vei scrie texte informative și funcționale:

- vei participa la realizarea unei cărți uriașe pentru colegii de la clasa pregătitoare, pe o temă propusă de aceștia, de profesori sau de clasa voastră.

4.5

Povestea fără sfârșit după Michael Ende

Era o dimineață rece de noiembrie și ploua cu găleata. Picăturile se prelingeau pe fereastra și pe ușa de sticlă a prăvăliei pe care scria **ANTICARIAT**.

Dintr-o dată, ușa fu deschisă atât de violent, că micuțul ciorchine de clopoței de **alamă** atârnat deasupra ei se porni să sune cu zgomot și nu se mai liniști multă vreme.

Făptașul zarvei era un băiat de vreo zece sau unsprezece ani. Părul castaniu-închis îi atârna ud peste față, haina din postav îi era leoarcă de ploaie, iar peste umăr purta un ghiozdan prins de o curea. Băiatul era cam palid și gâfâia, dar, spre deosebire de graba de care dăduse dovadă până atunci, rămase acum încremenit în pragul ușii deschise.

În fața lui se afla o încăpere lungă și îngustă, ce se pierdea spre fund în semiîntuneric. De-a lungul pereților, până sus la tavan, erau rafturi înțesate cu cărți de toate mărimile și de toate formele. Pe podea se îngrămădeau maldăre de cărți uriașe cu coperte cartonate, iar pe câteva mese se înălțau **stive** de cărți mai mici, legate în piele și cu cotorul auriu. În spatele unui zid de cărți, în celălalt capăt al încăperii, se zărea lumina unei lămpi.

Era limpede că acolo ședea cineva și, într-adevăr, băiatul auzi un glas spunând:

– N-aveți decât să vă mirați stând înăuntru sau afară, dar închideți ușa. Trageți!

Băiatul ascultă și închise ușa încetșor. Apoi, se apropie de zidul de cărți și privi cu băgare de seamă în spatele lui. Într-un fotoliu înalt din piele roasă ședea un bărbat îndesat și greoi. Era îmbrăcat în haine uzate și parcă prăfuite. A avea o chelie mare și doar peste urechi i se zbârlea câte un smoc de peri albi. Fața îi era roșie, iar pe nasul borcânat purta ochelari mici cu ramă de aur. Pe genunchi ținea o carte pe care probabil tocmai o citea, căci, închizând-o, își lăsase arătătorul mâinii stângi între paginile ei, în chip de semn de carte. Acum își scoase ochelarii și îl examină pe băiatul care stătea în fața lui cu hainele picurând.

– Ascultă, băiete, eu sunt supărat pe copii pentru că murdăresc cărțile cu dulceață, le rup paginile și nu se sinchisesc defel că oamenii mari ar putea să aibă și ei grijile și necazurile lor. Ți-o spun numai ca să știi de la bun început la ce să te-astepti. Și să mai știi că la mine nu există cărți pentru copii, iar alte cărți nu-ți vând. Asta e și sper că ne-am înțeles!

Apoi deschise din nou cartea și continuă să citească.

Băiatul nu prea știa ce să facă, de aceea rămase pe loc și-l privi cu ochi mari pe bărbat.

– Mă numesc Bastian, spuse băiatul. Bastian Balthasar Bux.

– Un nume cam curios cu acești trei de B. Eu mă numesc Karl Konrad Koreander.

– Sunt trei de K, spuse serios băiatul.

– Hm, mormăi bătrânul **cel** morocănos, e-adevărat!

– Știți, spuse Bastian, uneori, eu vorbesc de unul singur.

– Și cam ce vorbești de unul singur?
– Îmi imaginez povești, născocesc nume și cuvinte care încă nu există și tot așa.

– Și ți le povestești ție însuși? De ce?

– Păi, dacă nu-i nimeni pe care să-l intereseze așa ceva...

În acel moment sună telefonul. Domnul se ridică din fotoliu și intră într-un mic cabinet din spatele prăvăliei. Bastian se uita fix la cartea pe care o avusese în mână domnul și care acum se găsea pe fotoliul de piele. Îi era cu neputință să-și ia ochii de la ea. Avea impresia că din ea pornea un soi de forță magnetică **ce-l** atrăgea irezistibil.

Se apropie de fotoliu, întinse mâna, atinse cartea și, în aceeași clipă, ceva înăuntrul lui făcu *țac!*, ca și cum s-ar fi închis o capcană. Bastian avea sentimentul nedeslușit că, odată cu atingerea cărții, începuse ceva **irevocabil**, ce-și va urma cursul de-aici înainte.

Ridică volumul și-l privi pe toate părțile. Era legat în mătase arămie și lucea când era înclinat într-o parte sau alta. Răsfoindu-l în grabă, văzu că textul era tipărit cu două feluri de litere. Nu părea să conțină poze, avea în schimb inițiale mari și minunat ilustrate. Uitându-se încă o dată mai bine la scoarțe, descoperi pe ele doi șerpi, unul deschis și unul închis la culoare, mușcându-și unul altuia coada și alcătuiind astfel un oval, iar în oval era scris, cu litere ciudate, întortocheate, titlul *Povestea fără sfârșit*.

E un lucru tare misterios cu pasiunile omenești, iar în cazul copiilor totul se petrece la fel ca în cazul celor maturi. Cei copleșiți de o pasiune n-o pot explica, iar cei ce nu au trăit niciodată ceva asemănător nu pot înțelege. Există oameni care își pun în joc viața pentru a cuceri un pisc. Nimeni, nici chiar ei înșiși nu pot explica limpede de ce. În cazul lui Bastian, pasiunea lui era cititul cărților.

Cine n-a petrecut o după-amiază întreagă aplecat deasupra unei cărți, citind și iar citind, uitând de lumea din jurul său și nebăgând de seamă că-i e foame sau frig?

Cine n-a citit niciodată pe ascuns fiindcă tata sau mama sau vreo altă persoană grijulie a stins lumina pe motivul bine intenționat că *acum trebuie să dormi, căci mâine te scoli devreme?*

Cine n-a vărsat niciodată lacrimi, fie pe față, fie în ascuns, fiindcă o poveste minunată se sfârșea și urma despărțirea de personajele alături de care luase parte la atâtea aventuri, de ființe iubite și admirate care îi stârniseră îngrijorări și speranțe?

Cine nu cunoaște toate acestea din proprie experiență nu-l va putea înțelege pe Bastian.

Bastian se uită țintă la titlul cărții, simțind cum îl lua ba cu frig, ba cu cald. Da, asta era, la asta visase de atâtea ori și asta își dorise de când fusese cuprins de pasiunea sa: o poveste care să nu se sfârșească niciodată! Cartea tuturor cărților!

Trebuie să am cartea, fie ce-o fi, cu orice preț! își zise în gând Bastian. Știa că nu poate pleca fără ea.

VOCABULAR

anticariat – magazin în care se vând cărți vechi
alamă – amestec de cupru și zinc, galben-auriu, cu numeroase întrebuințări în industrie
stivă – mulțime de obiecte așezate unele peste altele
irevocabil – care nu poate fi schimbat, definitiv

SCRIU CORECT!

ce-l – Cartea era o forță **ce-l** atrăgea.
(**ce îl**)

cel – Apare **cel** morocănos.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări, selectând varianta corectă dintre cele date.

a) Ce fel de copertă are cartea pe care o citește vânzătorul?

- din piele
- din carton
- din mătase arămie
- din postav

b) Unde se află cărțile care au cotorul auriu?

- pe rafturi
- pe mese
- pe podea
- pe fotoliu

c) De ce este domnul Karl supărat pe copiii?

- pentru că murdăresc cărțile cu dulceață
- pentru că vor să le vândă cărți
- pentru că citesc uitând de lumea din jurul lor

2 Completează enunțurile cu informații din text.

- Bastian își imaginează povești și
- Bastian știe că nu poate pleca
- În cazul lui Bastian, pasiunea este

3 Care dintre ilustrațiile date este mai potrivită pentru textul *Povestea fără sfârșit*. De ce?

APLICĂ!

4 Completează enunțurile folosind cuvintele potrivite dintre: *cel, ce-l, defel, de fel*.

Bastian privea uimit rafturile înțesate cu fel de cărți și teancurile înconjurau. Lui Bastian, mai mult îi plăcea să citească. Nu se putea abține să nu răsfoiască o carte ce îi pica în mână.

5 Transcrie, din textul *Povestea fără sfârșit*, enunțurile care se referă la diferite părți ale unei cărți.

6 Alcătuieste două enunțuri folosind cuvântul *carte (cartea)*. Respectă indicațiile de mai jos.

- a) substantiv, adjectiv, verb, substantiv, substantiv;
b) substantiv, verb, substantiv, adjectiv.

CREEAZĂ! – Prietenii cărților

7 Lucrați în grup.

- a) Discutați despre comportamentul oamenilor față de cărți. Adăugați chestionarului alăturat cel puțin o situație posibilă.
b) Realizați un sondaj în clasa voastră pe baza chestionarului propus de voi. Înregistrați răspunsurile într-un grafic.
c) Scrieți o listă de reguli pentru păstrarea unei cărți în bune condiții. Afișați-o la colțul de lectură.

IMPORTANT

- Părțile unei cărți sunt: **copertele, cotorul, filele**. O filă are două **pagini**.
- Pentru identificarea ușoară a unei cărți, **titlul** acesteia și **numele autorului** sunt scrise atât pe copertă cât și pe cotor.
- Pentru o rapidă orientare în carte, se consultă **cuprinsul**, în care este indicat numărul paginii pentru fiecare titlu din carte.
- **Ilustrațiile** dintr-o carte au legătură cu textul și au rolul de a explica sau accentua anumite idei, de a completa textul.

AUTOEVALUARE

Când citesc o carte...	DA	NU
...înelesc copertele pentru a le proteja.		
...se întâmplă să rup câte o pagină.		
...folosesc semnul de carte.		
....		

Cartea. Tipuri de litere de tipar

DESCOPERĂ!

- 1 Observă coperta din ilustrația alăturată.
 - a) Ce fel de litere s-au folosit în scrierea titlului?
 - b) Prin ce se deosebesc acestea de literele folosite în scrierea numelui autorului?
 - c) De ce se folosesc litere mai groase și mai înalte pentru scrierea titlului?

IMPORTANT

Literele de tipar sunt de diverse tipuri:

- litere de rând (obișnuite), folosite la scrierea oricărui text;
- litere îngroșate, folosite pentru a atrage atenția cititorului asupra unor idei, informații;
- litere înclinate (cursive), folosite pentru reproducerea unor cuvinte, titluri, propoziții gândite sau spuse de cineva.

- 2 a) Observă textul *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende. Caută și citește cuvinte scrise astfel: cu litere mici, doar cu litere mari (majuscule), cu inițială mare, cu litere îngroșate, cu litere înclinate.
 - b) De ce crezi că s-au folosit aceste tipuri de litere?

3 Lucrați în perechi.

Observați literele folosite în scrierea unor texte din cărți, reviste, enciclopedii de la biblioteca din clasă. Discutați despre aspectul acestora.

APLICĂ!

- 4 Decupează, din ziare și reviste vechi, fragmente scrise cu diverse litere de tipar. Lipește-le pe o coală. Motivează scrierea cu un anumit tip de litere, pentru fiecare dintre situațiile existente.
- 5 Scrie, cu ajutorul computerului, un scurt text în care să utilizezi adecvat diferite tipuri de litere.

CREEAZĂ! – Ce ne spune o copertă?

6 Lucrați în perechi.

- a) Realizați o copertă potrivită pentru cartea pe care Bastian își dorește să o obțină.
- b) Evaluați propria lucrare.
- c) Expuneți lucrările.
- d) Evaluați lucrările colegilor, precizând aspectele reușite și o sugestie de îmbunătățire.

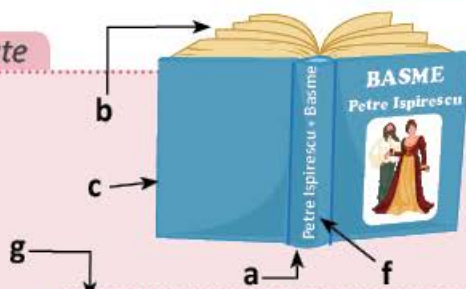
AUTOEVALUARE

Verificați dacă:

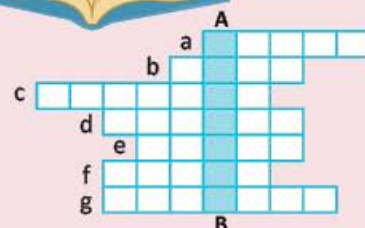
- ați respectat titlul cărții;
- ați scris numele autorului;
- literele titlului au o mărime corespunzătoare, care să atragă atenția cititorului;
- ilustrația este adecvată conținutului cărții;
- ați așezat corect titlul și ilustrația.

JOC Cuvinte întretesute

- Copiază grila, apoi completează-o cu denumirile părților unei cărți.
- Ce cuvânt ai obținut pe coloana AB?

1. Aleodor Împărat	5
2. Porcul cel fermecat	19
3. Greuceanu	26
4. Zâna munților	37

PROIECT Cartea Mare

DESCOPERĂ!

• **Lucrați în grup.** Citiți etapele necesare proiectului, apoi realizați cartea, folosindu-vă de sugestiile date.

- **Ce veți face?** O *Carte Mare* despre animale, pentru copiii din clasa pregătitoare.
- **De ce veți face?** Pentru a oferi colegilor mai mici un sprijin în învățare.
- **Cum veți face?**
 - Pregătiți coli mari albe sau colorate, markere sau creioane colorate.
 - Alegeți animalele, altele decât cele din exemplele sugerate alăturat.
 - Scrieți, cu litere mari de tipar: pe pagina din stânga, întrebări, iar pe cea din dreapta, răspunsuri.
 - Desenați animalele.
 - Observați și respectați procedeele repetiției unor cuvinte și propoziții.
 - Pe ultimele două pagini desenați toate animalele la care v-ați referit în carte și scrieți numele lor.
 - Numerotați paginile.
 - Realizați coperta:
 - scrieți titlul cu litere interesante;
 - scrieți numele autorilor.
 - Legați toate paginile și copertele.
- **Cum veți ști dacă ați reușit?**
 - Analizați cartea cu ajutorul grilei de autoevaluare. Apreciați colaborarea în cadrul grupului.
 - Prezentați cartea colegilor de la clasa pregătitoare. Interpretați roluri.
 - Întrebați-i ce le-a plăcut, de ce le-a plăcut și ce vă recomandă.

AUTOEVALUARE

Criterii de apreciere	În totalitate	Parțial	Deloc
Pe copertă se precizează titlul și autorul (autorii).			
Desenul de pe copertă este sugestiv.			
Ilustrațiile sunt atractive și originale.			
Enunțurile sunt corecte și au legătură cu imaginile.			

Sugestii pentru reușită

- **Repetateți unele cuvinte sau enunțuri.**

VEVERIȚĂ CAFENIE,
VEVERIȚĂ CAFENIE,
CE VEZI TU ACOLO?

VĂD UN ARICI ȚEPOS
CARE SE UITĂ LA MINE!

1

2

- **Introduceți alte animale, la alegere.**

ARICIULE ȚEPOS,
ARICIULE ȚEPOS,
CE VEZI TU ACOLO?

VĂD UN IEPURAȘ ALB
CARE SE UITĂ LA MINE!

3

4

- **Introduceți paginile învățătorului, respectiv ale elevilor.**

DOMNULE ÎNVĂȚĂTOR,
DOMNULE ÎNVĂȚĂTOR,
CE VEDEȚI ACOLO?

VĂD ELEVII ATENȚI
CARE SE UITĂ LA MINE!

....

....

DRAGI ELEVII,
DRAGI ELEVII,
CE VEDEȚI ACOLO?

VEDEM ANIMALELE:

....

....

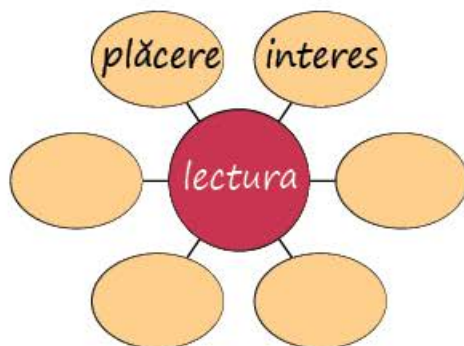

VEVERIȚA,
ARICIUL,

Jurnalul de lectură

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Ce înseamnă pentru tine lectura? Completează o schemă asemănătoare celei de mai jos.
- 2 Ce fel de cititor ești? Alege variantele potrivite pentru modul tău de a citi.
 - a) Sunt atent la întâmplări.
 - b) Mă identific deseori cu personajele.
 - c) Mă interesează detaliile.
 - d) Doresc să înțeleg ceea ce citesc.
 - e) Mă gândesc la mine, la cum aş reacționa și la experiențele mele, asemănătoare celor din carte.

DESCOPERĂ!

- 3 Citește textul următor, pentru a rezolva sarcinile date mai jos.

Gata! Călătoria noastră prin carte începe. Ți-ai pregătit jurnalul? Cum nu te miști în timp ce citești, ai zice că te afli mereu în același punct. Dar nu-i adevărat. Se va întâmpla ceva cu tine și am să-ți spun ce. Am să-ți dau un exemplu.

Gândește-te că pornești la drum. Fără să-ți dai seama, ești un colecționar. Vezi pe marginea drumului o piatră lucioasă, o pui în buzunar. Vezi un fulg purtat de vânt, îl pui sub cămașă, poate ți-o aduce noroc. Aproape fără să-ți dai seama, strângi lucruri. Sau lucrurile se agață de tine, așa cum se agață scaieții de blana unui câine care cutreieră câmpurile. Și, când ai încheiat călătoria, descoperi cu mirare că în buzunar ai o piatră lucioasă, la sânții un fulg. Uitaseși de ele. Și chiar dacă te-ai imbarcat într-o poveste și nu te-ai mișcat din loc, tot s-a agățat ceva de tine. Scrie ce s-a agățat de tine imediat ce ai terminat de citit. Nu trebuie să scrii mult, lucrurile acestea se spun în puține cuvinte.

(Jurnal de lectură, de Vlad Zografi)

- a) De ce crezi că, în text, cititorii sunt considerați colecționari? Motivează folosind argumente din text.
- b) Explică semnificația din text a expresiei *lucrurile se agață de tine*.
- c) Ce lucruri *s-au agățat de tine* din ultima poveste sau carte citită?

IMPORTANT

Într-un jurnal de lectură poți nota:

- impresii despre carte: titlu, autor, coperte, ilustrații;
- impresii despre personaje:
 - care participă cel mai mult la întâmplările prezentate în textul citit;
 - care îți plac sau nu;
- gânduri, întâmplări, fapte:
 - trăite de personaje;
 - care te emoționează;
- ce îți imaginezi în legătură cu personajele sau întâmplările din text;
- ce ai mai vrea să afli;
- cui ai recomanda cartea.

APLICĂ!

- 4 Scrie un jurnal de lectură pentru *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende, folosindu-te de indicațiile și întrebările de mai jos.
- Observă coperta alăturată. Scrie prima impresie.
 - Crezi că imaginea de pe copertă este reprezentativă pentru textul *Povestea fără sfârșit*? Motivează răspunsul.
 - Ce impresie ți-a lăsat Bastian? Ai întâlnit copii care să-i semene? Exemplifică.
 - Care moment din povestire ți-a plăcut cel mai mult? De ce?
 - Cum ți s-a părut textul *Povestea fără sfârșit*? Alege dintre trăsăturile de mai jos sau adaugă tu altele.

amuzant

captivant

surprinzător

misterios

plictisitor

înduioșător

- f) Ce ți-a plăcut la această povestire? Alege dintre aspectele de mai jos sau adaugă tu altele.

personajele

limbajul

fantezia

umorul

întâmplările

....

- Scrie elementele care nu ți-au plăcut și pe care le-ai schimba sau le-ai înlătura din povestire.
- Propune un alt titlu pentru textul *Povestea fără sfârșit*.
- Ai citi toată cartea? De ce?

- 5 Decupează trei etichete de culori diferite. Completează-le conform indicațiilor. Lipește etichetele în jurnalul de lectură.

Bastian

Calități:
Preferințe:

**Trăsături comune
Bastian – Eu**

Calități:
Preferințe:

Eu

Calități:
Preferințe:

CREEAZĂ!

- 6 Ce anume te-a impresionat în descrierea anticariatului domnului Karl?
- Completează în jurnalul de lectură următoarele enunțuri:
 - M-a surprins plăcut că în anticariat
 - Nu mi-a plăcut că
 - Realizează un desen în care să evidențiezi aspectele care te-au impresionat, atât în mod plăcut cât și în mod neplăcut.
- 7
- Realizează jurnalul de lectură pentru un alt text din manual sau dintr-o carte pe care ai citit-o.
 - Prezintă colegilor jurnalul de lectură la o dată stabilită împreună cu doamna sau domnul învățător.

Povestea

de Nichita Stănescu

- Povestea e o casă și ea
- cu acoperiș, sub nea, de țigle ori de șindrilă bătute de moș Păsărilă. E o casă cu grinzi, cu ferești și oglinzi în care **te-arginți** și cu copii cumiți, o casă cu podeaua cam somnoroasă pe care dorm iepuri și **ciute** și alte lighioane nemaivăzute. Fetițele și băieții zgrăvesc toți pereții cu petale de **tufănică** și mai mare, și mai mică, de parcă floarea ar fi **peltică**, dar nu de sunete, ci de culori. Desenezi pasărea? Zbori! Desenezi râul? Curgi către mare! Desenezi muntele? Ești cel mai tare! Numai Povestea, vezi, nu se lasă s-o desenezi...

Când citești cu voce tare:

- Utilizează pauza.
- Respectă punctuația.
- Încetinește sau accelerează ritmul, pronunță cu voce mai joasă sau mai înaltă unele cuvinte pentru a transmite anumite emoții.
- Folosește un ton potrivit pentru a evidenția anumite cuvinte și pentru a atrage atenția ascultătorilor.

VOCABULAR

te-arginți – te oglindești, strălucești
ciute – cerboace

tufănică – crizantemă
peltică – care rostește cu greu și neclar unele consoane

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Citește cu voce tare poezia, ajutându-te de sugestiile de mai sus.
- 2 Completează enunțurile:
Poezia se intitulează și este scrisă de Are de versuri care nu sunt grupate în Cel mai lung vers este Cel mai scurt vers este Unele versuri încep cu literă, altele
- 3 Caută în text, apoi scrie cuvintele care denumesc părțile unei case.
- 4 Răspunde la întrebări:
a) În text, povestea este asemănată cu o casă. Ce ar putea reprezenta acoperișul în cazul unei povești? Dar grinzile?
b) Ce semnificație ar putea avea ferestrele și oglinzile când te referi la poveste?
c) Tu cu ce ai asemăna povestea? Dar o carte cu povești? Dar o bibliotecă? Motivează răspunsurile.
Exemplu: Când spun **poveste**, mă gândesc la o floare pentru că ambele sunt colorate, surprinzătoare, parfumate.

APLICĂ!

- 5 Sigur știi care sunt etapele parcurse în construirea unei case! Completează spațiile punctate din enunț, folosind trei cuvinte potrivite dintre următoarele: *acoperișul, temelia, pereții, coșul, tavanul, ușa*.
Construcția casei începe cu, continuă cu, se sfârșește cu
- 6 Citește cuvintele din desenul de mai jos în ordinea în care Moș Păsărilor a așezat cărămizile pentru a-și construi casa. Transcrie povestea *Moș Păsărilor, meșterul poveștilor*, respectând ordinea logică a fragmentelor și regulile de așezare a textului în pagină.

- 7 Citește fragmentul, apoi scrie ce crezi că le-ar mai trebui cuvintelor ca să devină poveste.

Cum se fac poveștile? Din cuvinte, cum altcumva?! Bine-bine, dar din cuvinte se mai fac: tema pentru acasă la istorie, cartea de bucate a mamei – chit că mai are și poze, nota de plată la telefon – aoleu, aceea are și cifre! Ce se pune în cuvinte, ca să iasă din ele poveste? Zău dacă știu. Le-ar trebui, cred, ceva care să le încălzească și să le înmoaie un pic, adică ...

(Ce poți face cu două cuvinte, de Liviu Papadima)

CREAZĂ! – Cvintetul

- 8 Lucrați în perechi. Citiți versurile de mai jos.

*Povestea
Atrăgătoare, interesantă,
Chemând, vrăjind, captivând,
Este o casă magică,
Imaginație.*

- Câte versuri are poezia?
- Ce părți de vorbire sunt cuvintele din primul, din al doilea și din al treilea vers?
- Care vers exprimă o idee despre carte?
- Explicați legătura dintre *poveste* și *imaginație*.

Cvintetul are cinci versuri ce respectă regulile:

- Primul vers – **un substantiv** (tema cvintetului).
- Al doilea vers – **două adjective** (însușiri care fac referire la temă).
- Al treilea vers – **trei verbe** (terminate în *-ând/ -ind*) ce exprimă acțiuni pentru cuvântul-temă.
- Al patrulea vers – **o propoziție** de patru cuvinte prin care se exprimă sentimente, idei legate de temă.
- Ultimul vers – **un substantiv** ce ilustrează tema.

PORTOFOLIUL

- 9 Creează și tu un cvintet cu tema *Povestea*. Așază cvintetul în portofoliu.

AUTOEVALUARE

- Versurile respectă regulile de creare a unui cvintet?
- Este respectată tema indicată?

Scrierea unui text după un șir de ilustrații

Îmi place să-mi imaginez tot felul de lucruri și să inventez întâmplări nemaiauzite. Ție îți place să povestești?

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Citește formulele care se pot folosi pentru introducere, cuprins și încheiere, din chenarele din stânga. Completează oral enunțurile incomplete din chenarele din dreapta.

Introducerea

- Când se întâmplă?
Odată Cu mult timp în urmă
- Unde se întâmplă?
- Cine participă la întâmplare?

Cuprinsul

Într-o bună zi

Încheierea

La sfârșit

- Prezintă locul, și personajele.

- Povestește ce s-a într-o anumite zi, care au fost urmările și cum au reacționat
- Întâmplările se prezintă într-o anumită
- Enunțurile au între ele.
- Se evită repetarea

- Povestește cum s-a terminat, care este situația personajelor acum, cum se simt ele.

APLICĂ!

- 2 **Lucați în perechi.** Scrieți un text, folosindu-vă de ilustrațiile de mai jos și de întrebările date.

- Când se petrece întâmplarea?
- Cine lucrează în grădină?
- Ce personaj apare?
- Ce fapt schimbă acțiunile băiatului?
- Ce face băiatul?
- Care este traseul cățelului?
- Unde ajunge cățelul?
- Cu cine se întâlnește cățelul?
- Ce fac prietenii?
- Cum se încheie întâmplarea?

- 3 **Lucați în grup.** Apreciați respectarea cerințelor de mai jos, în scrierea textului de la exercițiul 2. Textul:

- Conține răspunsuri la toate întrebările date.
- Are introducere, cuprins și încheiere.
- Are un titlu potrivit.
- Este așezat corect în pagină.
- Este scris corect și îngrijit.

Când ascult sau citesc o poveste, îmi place să-mi imaginez conținutul acelei povești citind titlul, privind ilustrațiile. De fiecare dată, spun indiciile pe care se bazează ceea ce îmi imaginez. Aceasta înseamnă să faci predicții!

DESCOPERĂ!

A Înainte de a asculta o poveste:

- Observă ilustrațiile, apoi răspunde la întrebările de mai jos:

- Care vor fi personajele poveștii? Ce însușiri crezi că vor avea acestea?
- Ce prevezi că se va întâmpla? De ce crezi astfel?
- Cum crezi că va fi povestea? Va fi tristă, veselă, amuzantă? Se va sfârși bine sau rău?

B În timpul audierii:

- Înlătură factorii care ar putea să îți distragă atenția.
- Fii atent la tonul, la ritmul povestitorului și, după caz, la gesturile acestuia.
- Fii atent la semnificația celor ascultate.

C După ascultarea poveștii:

- Compară predicțiile tale cu ceea ce ai aflat din textul audiat.

APLICĂ!

- 1 Realizează un tabel asemănător celui de mai jos. Completează prima și a doua coloană, pe baza ilustrațiilor de mai sus.

Ce crezi că se va întâmpla?	Ce dovezi ai?	Ce s-a întâmplat?

2 **Ascultă textul de pe CD.**

- Completează a treia coloană, relatând pe scurt întâmplările.
- Revezi predicțiile tale, apoi completează enunțurile: • Am prevăzut că • Nu am prevăzut că

3 Ți-a plăcut să faci predicții? De ce?

CREEAZĂ! – Ce poți face cu patru cuvinte?

4 **Lucrați în grup.** Pornind de la patru cuvinte date de învățător, imaginați-vă o poveste. Scrieți pe o coală introducerea și cuprinsul, dar păstrați secret sfârșitul.

- Faceți schimb de povești între grupuri. Propuneți un final pentru povestea primită la schimb.
- Comparați finalul scris de voi cu acela propus de colegi.

Destinatar: Soarele

Scrisoare de Ana Blandiana

- Mult stimate **astru** auriu,
- Sau, mai simplu, dragă soare,
M-am hotărât să-ți scriu
O scrisoare.

Nu c-aș ști să scriu cine știe ce.
De **ortografie** mă apucă frica
Și mama, când e supărată, zice
Că scriu **mi-au** ca pisica.

Dar am aflat
Că numai și numai de tine
Depinde cu adevărat
Vacanța și vara cât ține.

De-aceea m-am hotărât,
Stăpân al vacanțelor școlărești,
Să te conving să o lungești
Cât de cât;

Să mai stai vreo două luni pe loc,
Să rămână vara neschimbată,
Iar de-ți va fi greu, ca o răsplată,
Iarna poți să nu mai vii deloc.

Sau și mai grozav ar fi, știi cum?
Să țină vacanța-acum vreo zece ani...
Pentru școală, iarnă, frig, oricum
E destulă vreme când vom crește mari.

Sigur, tu poți să alegi oricare
Dintre căile de care eu îți scriu,
Doar să crească puținel vacanța mare
Și să-nceapă școala mai târziu.

Tare-aș vrea să știu ce-o să urmezi
Dar cum sper că te-am convins un pic,
Îți aștept răspunsul și semnez
Eu și cu pisoiful **Arpagic**.

VOCABULAR

astru – stea, planetă
ortografie – ansamblu de reguli care stabilesc scrierea corectă
arpagic – bulb mic de ceapă obținut din sămânță și din care, plantat, crește ceapa

SCRIU CORECT!

mi-au – Colegii **mi-au** trimis o scrisoare.
(**au** trimis **mie**)
miau – Pisica face **miau!**

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Formulează răspunsuri la întrebările:
a) Ce a aflat copilul despre durata vacanței?
b) Ce propunere îi face copilul soarelui?
c) Ce titlu i s-ar mai potrivi acestei poezii?
d) Ce ai simțit citind poezia *Scrisoare*?
- 2 Transcrie versurile din care afli:
 - cât timp și-ar dori copilul să se prelungască vacanța;
 - cum i se adresează copilul soarelui.
- 3 Scrie cuvintele din text care au înțeles opus următorilor termeni: *curajul, să pleci, să scurtezi, căldură, insuficientă, devreme, complicat, ușor, fals*.

APLICĂ!

- 4 Scrie cuvinte cu același sens pentru termenii: *răsplată, grozav, supărată, m-am hotărât, vreme*.
- 5 Alcătuieste un enunț în care cuvântul *luni* să aibă alt înțeles decât cel din poezie.
- 6 Formulează enunțuri folosind cuvintele: *mi-au, miau, c-aș, caș, numai, nu mai*.
- 7 Scrie Soarelui un mesaj format din cel puțin trei enunțuri. Utilizează o formulă de adresare din poezie.

Textul în versuri

OBSERVĂ!

- 1 Răsfoiește diferite cărți aflate în biblioteca din clasă.
 - Ce fel de cărți ai găsit?
 - Ce titluri de poezii ai reținut?
- 2 Recitește poezia *Scrisoare*, de Ana Blandiana.
 - Cum sunt grupate versurile?
 - Câte strofe are poezia?
- 3 a) Scrie prima strofă a poeziei. Compară lungimea versurilor numărând silabele. Ce ai constatat?
b) Subliniază versul cel mai scurt.
- 4 Transcrie a treia și a patra strofă din poezie. Numerotează versurile din fiecare strofă, de la 1 la 4. Subliniază cu aceeași culoare literele identice de la sfârșitul versurilor. Ce ai constatat?

IMPORTANT

- **Versul** este un rând dintr-o poezie, care poate să înceapă cu literă mare sau cu literă mică.
- Lungimea versurilor poate fi diferită. Există versuri scurte, formate chiar dintr-un singur cuvânt.
- **Strofa** este un grup de două sau mai multe versuri. Există poezii în care versurile sunt scrise unul după altul, fără a fi grupate în strofe.
- Strofele se delimitează între ele printr-un spațiu (rând liber).
- Cuvintele de la sfârșitul versurilor rimează uneori (*auriu* – *scriu*).

APLICĂ!

- 5 Completează enunțurile următoare, care se referă la poezia *Scrisoare*, de Ana Blandiana:
 - În a treia strofă, primul vers rimează cu, iar al vers rimează cu
 - În a patra strofă, primul vers rimează cu, iar al vers rimează cu

- 6 **Lucrați în grup.** Căutați cărți cu poezii în biblioteca din clasă sau în cea personală. Selectați trei poezii, citiți-le, apoi completați tabelul cu **DA** sau **NU**, observând aspectele precizate mai jos.

	Poezia		
	1	2	3
Versurile sunt grupate în strofe.			
Strofele au număr egal de versuri.			
Versurile dintr-o strofă sunt la fel de lungi.			
Versurile dintr-o strofă rimează două câte două.			
Primul cuvânt din fiecare vers este scris cu inițială mare.			

CREEAZĂ! – Inspirație

- 7 Completează versurile de mai jos folosind cuvinte care rimează. Continuă poezia cu încă o strofă.

Cartea e ca un părinte.

Ea te-nvață ce e bine,
Îți dă sfaturi, te,
E prietenă cu

Cartea este ca o floare.
Filele parcă-s
Te încântă, te uimește,
Ziua și-o

JOC Cuvinte colorate

Scrie câte trei cuvinte pentru fiecare culoare din curcubeu. Motivează asocierea dintre înțelesul cuvântului și culoare.

PRIETENUL – *cald* – ...

MAMA – *dulce* – ...

SUCCESUL – *înălțător* – ...

Recapitulare

- Citește textul *Cartea cu visuri*, după Otilia Cazimir.

Numai eu știu ce povești minunate pot spune literele care încă n-au nume, găngăniile misterioase care-s cuminți numai cu oamenii mari, de frică, pesemne.

Așa-s de pline cu poze cărțile fără poze! E destul să fii singură și să te uiți la ele cu ochii strânși. Îndată literele sar de la locul lor și încep să umble ca furnicile, iar poveștile ies la iveală singure. Poveștile citite de mine în întunericul cămării nu le știu decât eu și nu le spun nimănui...

Stăm la soare, Margareta, eu și Tasia care povestește tăragănat o întâmplare cam încâlcită: ...și-n seara aceea a căzut o stea... semn c-are să moară cineva.

- Parcă de câte ori cade câte-o stea, numaidecât moare cineva? spun eu, nesigură.
- Apoi, dacă știi matale mai bine decât mine, iaca, eu tac. Spune acum mai departe, văd că știi!
- Nu moare nimeni când pică stelele. Eu știu... că fiecare stea e legată de tavanul cerului cu câte o ață de păianjen. Și când trece noaptea câte-un liliac, rupe câte-o ață și cade câte-o stea...
- De unde ai mai scos-o și pe asta? Ai vreun buzunar cu povești? spune Margareta.
- Am citit eu undeva, ce știi tu?
- Știi tu să citești?... De unde ai scos trăsnaia asta cu stelele și cu liliicii, din *Iencușor-Ochișori*, cartea ta cu poze?
- Nu-i minciună povestea cu stelele și cu liliicii. Am o carte adevărată, groasă cât toate cărțile tale la un loc, legată cu piele și scrisă cu litere de aur! O carte cum n-ai avut, dar sigur ți-ar plăcea să ai.
- Și unde-i, mă rog, cartea asta a dumitale? întrebă curioasă Margareta.
- În cămara cea veche, după sticlele de bulion.

Mi-am trădat taina! S-a isprăvit cu lecturile mele cu miros de piele scorojită, de mucegai și de mere oțetite. Sandalele Margaretei tropăie grăbite spre cămară.

Cartea mea, adusă pe sus și trântită pe cerdac, se risipește într-un nouraș de colb vechi. Cartea mea cu visuri, cu stele și cu lilieci, cartea mea cu povești, cartea mea cu trăsnaii, era un dicționar greco-german, uitat, nu se mai știe nici de cine, nici de când, în bezna cămării părăsite.

- 1 Răspunde la întrebări.

a) Care este titlul cărții uitate în cămară?

- *Cartea cu visuri*
- *Cartea cu povești*
- *Iencușor-Ochișori*
- *Dicționar greco-german*

b) Ce înțelegi prin *literele care încă n-au nume*?

c) De ce crezi că fetița nu spunea nimănui poveștile citite de ea în întunericul cămării?

- 2 Completează enunțurile:

Cartea uitată în cămară nu are poze, deoarece

Fetița consideră că sunt *pline cu poze cărțile fără poze*, deoarece

- 3 Precizează care dintre ilustrațiile de mai jos nu este potrivită textului *Cartea cu visuri*. Oferă trei argumente, pe baza textului.

- 4 Explică scrierea cu litere cursive a unor cuvinte din textul *Cartea cu visuri*.
- 5 Găsește și alte titluri potrivite textului.

Evaluare

- Citește cele două fragmente pentru a rezolva sarcinile de mai jos.

În fiecare după-masă, **Matilda** se ducea la biblioteca din orașel. Într-o zi, domnișoara bibliotecară i-a spus fetei că poate împrumuta cărți pe care să le citească acasă. De atunci, Matilda nu mai venea la bibliotecă decât o dată pe săptămână, pentru a **restitui** cărțile împrumutate și a lua cu împrumut altele noi.

Dormitorul ei de-acasă deveni cameră de lectură, iar fetița își petrecea cele mai multe după-amiezi cufundată în cărți, adesea cu o cană de ciocolată caldă lângă ea. Era foarte plăcut să-și ia băutura în cameră și s-o aibă la îndemână atunci când citea în liniște, în casa pustie.

Îi plăceau cărțile în care părea că totul se întâmplă sub ochii ei, iar ea era chiar acolo.

Cărțile o purtau cu ele în lumea lor și-o ajutau să cunoască oameni extraordinari, care duceau vieți uimitoare. Navigă pe mare, călători în **Africa** și în **India**.

Străbătu lumea-n lung și-n lat fără a se mișca din cămăruța ei dintr-un orașel englezesc.

(Roald Dahl, *Matilda*)

Gândurile lui Bastian nu se întorceau cu plăcere la realitate. Era tare bucuros că *Povestea fără sfârșit* nu avea nimic de-a face cu ea. Nu-i plăceau cărțile unde i se povestea pe un ton **morocănos** și nemulțumit întâmplările foarte obișnuite din viața foarte obișnuită a unor oameni foarte obișnuiți. Despre toate acestea afla destul din realitate, de ce să mai citească despre ele?

Preferințele lui Bastian se îndreptau spre cărțile **captivante** sau vesele ori care te predispuneau la visare, cărți ale căror personaje trăiau aventuri despre care își putea imagina fel de fel de lucruri.

Căci la asta se pricepea – poate că era singurul lucru la care se pricepea cu adevărat: să-și imagineze ceva atât de clar, încât ajungea să-l vadă și să-l audă.

Când își povestea lui însuși poveștile sale, uita uneori totul din jur și se trezea abia la sfârșit ca dintr-un vis. Iar cartea aceasta era exact ca poveștile lui!

În timpul cititului, nu auzise numai scârțâitul copacilor groși și vuietul vântului, ci și glasurile atât de diferite ale celor patru **soli** caraghioși, ba își închipuise că simte mirosul de mușchi de pământ **reavăn** de pădure.

Bastian era bucuros că ședea aici, în pod, în ascunzătoarea sa, și putea citi. Găsea că era exact cartea potrivită pentru el, cea mai potrivită!

(Michael Ende, *Povestea fără sfârșit*)

VOCABULAR

a restitui – a înapoia, a returna

Africa – al doilea continent, ca mărime, al Pământului

India – țară în sudul continentului Asia

morocănos – lipsit de veselie, neatractiv

captivante – încântătoare, palpitante

soli – persoane trimise (oficial) undeva cu o misiune

reavăn – răcoros, proaspăt

- 1 Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.

- a) Ce descoperă Bastian în cărți?
- b) Ce descoperă Matilda?

- c) De ce îi place lui Bastian să citească?
- d) De ce îi place Matildei să citească?

- 2 Pe semnul de carte din desenul alăturat este scrisă o asemănare între cei doi copii, pasiunea lor pentru cărți, iar pe cele două pagini sunt scrise deosebiri referitoare la preferințele lor de lectură. Scrie alte trei deosebiri descoperite de tine în textele date.

3 Ilustrează coperta uneia dintre cărțile din care au fost selectate textele de mai sus.

- ❑ a) Scrie titlul cărții folosind litere adecvate ca mărime.
- ❑ b) Scrie numele autorului.
- ❑ c) Realizează un desen care să aibă legătură cu textul citit.

4 Completează enunțurile folosind cuvintele potrivite dintre cele scrise pe etichete.

nume

biblioteca

titlul

cuprinsul

cartea

- ❑ a) prinde viață când cineva o deschide, începe s-o citească și intră în lumea ei.
- ❑ b) Titlul este un fel de, așa cum avem și noi, oamenii.
- ❑ c) unei cărți indică sugestiv tema sau conținutul acesteia.
- ❑ d) orientează cititorul, pentru a găsi mai ușor ceea ce-l interesează într-o carte.

5 Poți fi unul dintre copiii din imaginea de mai jos. Scrie un text, format din 8 – 10 enunțuri, în care să prezinți o carte pe care o citești sau ai citit-o.

PENTRU A REUȘI

- Scrie titlul cărții.
- Precizează autorul cărții.
- Scrie despre ilustrațiile de pe copertă.
- Prezintă cele mai importante întâmplări.
- Precizează care sunt personajele din carte.
- Spune dacă ai recomanda cartea și altor copii și argumentează.

CUM TE POTI APRECIA

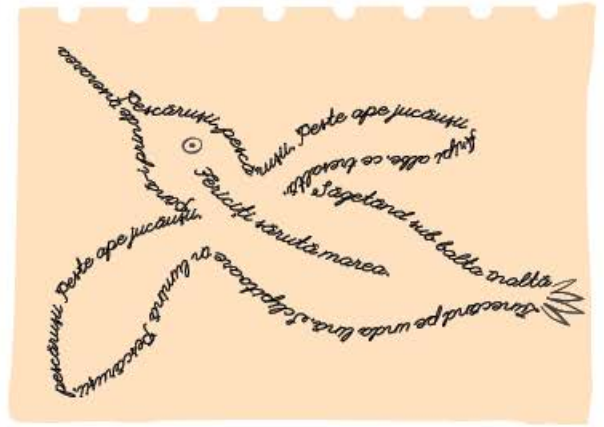
	1	2	3	4	5
Suficient	❑ ❑	o deosebire	❑	❑ ❑	4 – 5 enunțuri corecte
Bine	❑ ❑ ❑	două deosebiri	❑ ❑	❑ ❑ ❑	6 – 7 enunțuri corecte
Foarte bine	❑ ❑ ❑ ❑	trei deosebiri	❑ ❑ ❑	❑ ❑ ❑ ❑	8 – 10 enunțuri corecte

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai scris una/două/trei deosebiri...	...recitește cele două texte, împreună cu un coleg care a rezolvat corect exercițiul.
2. Dacă nu ai scris ce descoperă copiii în carte și ce îi place fiecăruia...	...recitește enunțurile în care apar cuvintele: <i>îi plăceau, o purtau, îl bucurau, își închipuia.</i>
3. Dacă nu ai scris titlul, autorul sau nu ai ilustrat coperta...	...observă coperta cărții <i>Povestea fără sfârșit</i> . Recitește sugestiile de autoevaluare de la pagina 15.
4. Dacă nu ai completat toate enunțurile...	...revedi informațiile de la pagina 15.
5. Dacă nu ai scris textul respectând indicațiile primite...	...recitește recomandările de la paginile 17 și 18, din lecția <i>Jurnalul de lectură</i> .

Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 a) Observă cum este scrisă poezia *Pescărușii*, de Emilia Căldăraru. Așezarea poeziei are legătură cu conținutul ei. Această poezie se numește **caligramă**.
b) La ce crezi că folosește acest mod de așezare:
 - la transmiterea unei învățături?
 - la înfrumusețarea paginii?
- 2 a) Citește versurile din poezia *Învață de la toate*.
b) Scrie cuvinte potrivite în locul spațiilor punctate, astfel încât versurile să rimeze două câte două. Continuă poezia cu încă patru versuri.

PORTOFOLIU

CREEAZĂ! – Carte... vizuală

- 3 Scrie poezia *Cartea*, de Emilia Căldăraru, într-o formă deosebită. Expune **caligrama** la **Colțul cititorului**.

Pun înapoi cartea
În raftul bibliotecii, ușor,
ca pe un ou tăcut, secret,
în care doar eu
aud palpitând
inima sa.

Învață de la umbră să taci și să veghezi!
Învață de la stâncă, ca neclintit să crezi!
Învață de la vreme că nimeni nu-i uitat!
Învață de la nufăr să fii mereu !
Învață de la umbră să fii smerit ca ea!
Învață de la stâncă să-nduri furtuna !
Învață de la lună să nu te înspăimâți!
Învață de la greieri când singur ești să !
Învață de la vulturi când umerii ți-s grei!
Și du-te la furnică să vezi povara !
Învață de la floare să fii gingaș ca ea!
Învață de la oaie să ai blândețea !
(poezie norvegiană)

AUTOEVALUARE – Cum am progresat la citit?

- Alege enunțurile care te descriu cel mai bine.
 - Recit cu voce tare și reușesc să mențin trează atenția colegilor.
 - Când citesc, anticipez întâmplări, schimbări sau reacții ale personajelor.
 - După ce citesc un text, îmi place să fac desene, scheme, să ilustrez textul.
 - În timp ce citesc, îmi amintesc experiențe asemănătoare prin care am trecut și eu.
- Apreciază cum reușești să rezolvi sarcinile de mai jos. Desenează:
 - pentru sarcinile la care mai ai încă nevoie de timp pentru a le rezolva bine;
 - pentru sarcinile pe care le rezolvi bine;
 - pentru sarcinile pe care le rezolvi foarte bine.
- a) Scriu în jurnalul personal.
- b) Realizez o carte respectând criteriile stabilite în clasă.
- c) Pot să scriu un cvintet.
- d) Scriu în jurnalul de lectură despre ceea ce citesc.
- e) Pot să prezint convingător o carte citită.

DIN NATURĂ, ÎN CARTEA DE LECTURĂ

Vei realiza deducții pe baza audierii unui text literar sau informativ:

- vei formula concluzii simple pornind de la scurtmetraje animate sau fragmente din desene animate.

1.1

Vei audia mesaje orale și vei corecta anumite greșeli de exprimare:

- vei sesiza dezacorduri sau alte abateri în comunicarea orală.

1.3

Vei manifesta atenție față de mesaje audiate în contexte de comunicare obișnuite:

- vei viziona scurtmetraje animate sau filme scurte pentru copii.

1.4

Vei descrie un personaj dintr-o carte, dintr-un film, urmărind un set de repere:

- vei participa la un joc de rol pentru a intra în pielea personajului.

2.1

Vei formula concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare:

- vei participa la activități în perechi pe baza unor întrebări reciproce.

3.1

Vei asocia elementele descoperite în textul citit cu experiențele proprii:

- vei realiza desene sau scheme pentru a indica relația dintre textul citit și experiențele proprii.

3.2

Vei extrage dintr-un text elemente semnificative referitoare la mesajul citit:

- vei realiza liste cu părți de vorbire descoperite în texte și le vei clasifica în funcție de diverse criterii.

3.3

Vei aprecia elementele textului care conduc la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor;
- vei scrie informațiile din text într-un tabel.

3.4

Vei sesiza abaterile din textele citite în vederea corectării acestora:

- vei identifica dezacorduri și alte greșeli de exprimare.

3.5

Vei povesti pe scurt o secvență dintr-o poveste, dintr-un film, desen animat, o activitate, o întâmplare imaginată sau trăită:

- vei relata în scris întâmplări pe baza întrebărilor: *cine, ce, cum, unde, de ce a făcut?*

4.4

Graiul păsărilor

■ Și păsările se-nțeleg între ele. Voi poate nu mă credeți, dar eu știu multe despre toate acestea de la gaița mea, care, fiindcă am învățat-o să vorbească omenește, mi-a descoperit câteva taine ale graiului păsăresc.

Tu, de pildă, auzi ciripind o rândunică, crezi că i-a venit, așa, un gust să facă gălăgie, în vreme ce ea dă povețe puilor ei: *Nu ieșiți la marginea cuibului! Nu strigați când nu sunt eu cu voi! Ssst! Pisica!*

O vrabie ciripește pe gard. Ție puțin îți pasă. Și ei, biata, i-a sărit inima din loc: *Uliul!*

În nopțile cu lună, ascuți privighetoarea, te încântă. Ajungi să crezi că pentru tine își varsă peste zări, în **gâlgâiri**, ploaia de mărgăritare. Nici nu bănuiești că-și plânge numai dragostea ei.

■ Așa, mulțumită gaiței mele, am ascultat, deunăzi, o convorbire între un măcăleandru și-un scatiu. Să v-o spun.

Nedumerirea scatiului

Cioc! cioc! cioc! se aude de departe. Măcăleandru zice:

– E ciocănitorea!

– De ce-o fi ciocănitind mereu? întrebă scatiul nedumerit.

– Caută veverița, îl deslușește măcăleandru.

– Veverița? De ce?

– Ciudați mai sunteți voi, scatii. Nu știți nimic. Nu-i cunoști povestea?

Să și-o spun!

Povestea ciocănitorei

■ Mărturisesc că vreo câteva ciripiri nu le-am înțeles, dar le-am ținut însă minte. Acasă i le-am spus gaiței și gaița mi le-a explicat. Așa, vă pot spune întocmai, după zisele măcăleandru, povestea ciocănitorei.

– Demult, m-ascuți, scatiule? începe măcăleandru, demult tare, la început, pe când oamenii erau puțini de tot, și poamele și mai puține, veverița a dat, într-o bună zi, peste un pom ciudat, cu rodul rotund, tare, dar cu miezul dulce și gustos. Dăduse, frate, peste alun. **I-au** plăcut alunele și, vezi, ființă **prevăzătoare**, să nu mai pătească cum o pățise când rosesă o iarnă întregă coaja copacilor să se hrănească, ce **i-a** venit în gând? Să

strângă alune. Și și-a umplut scorbura de cu toamnă. Tocmai se bucura că dăduse norocul peste dânsa, făcea planuri mari, să nu se miște toată iarna din căsuța ei, nici cu vârful botului să nu miroasă **vifornița**, când, într-o bună dimineață, se zgârie la un picior într-o coajă. De unde să fie, că ea nici nu se atinsese încă de merindele strânse. Cercetează. Un sfert de alună mâncată! S-a mâhnit veverița, dar s-a și mâniat. S-a pus la pândă să prindă pe cei care îi **iau** alunele. S-a ghemuit în fundul scorburei, una cu copacul, și-a așteptat. Ce era? Ciocănitorea, cum o vezi: sari ici, vără-te colea, dă de scorbură, în scorbură zări alunele și, cum e iscusită, a înțeles ea că-n alună trebuie să fie ceva. Plisc are, slavă Domnului! **Craț!** iacă și miezul. **Craț-craț-craț**, s-a pus pe mâncat. Din ziua aceea venea în fiecare amiază să-și **ia** prânzul. În ziua când o pândea veverița, a sosit tot așa zglobie, dar de-abia intră în scorbură, că veverița se repezi. Ciocănitorea vru s-o zbughească afară, dar veverița o prinsese de coadă! Dă-i în sus, dă-i în jos, lasă coada, ca șopârta, în laba veveriței și pe ici și-i drumul. Mai târziu, când i-a venit inima la loc și s-a văzut fără coadă, s-a întors la veverița să se roage de dânsa. N-a mai intrat în scorbură și, **smerită**, a bătut cu ciocul. Dar veverița își mutase

culcușul! De atunci mereu ciocănește la fiecare copac, dar nici că dă de răspuns...

– De atunci n-are ciocănitorea coadă? Întreabă scatiul.

– Vezi bine... Ssst! Uite-o...

■ Mă uit și eu. O fulgerare roșie străbate luminișul. Ciocănitorea se cațără cu ghearele de trunchiul unui mesteacăn și-l ciocănește de jos până sus. Apoi trece la alt copac, și la altul. Fagul sună mai tare, frasinul mai înăbușit. Un stejar găunos răsună ca un **hârb**. Și ciocănașul bate mereu, se duce, se șterge din ochii mei. De-abia se mai aude, departe: *Cioc! cioc! cioc!*

– Știi una, frate măcăleandru? zise scatiul iar. Eu cred că tot ce mi-ai spus sunt numai niște vorbe. Ea ciocănește fiindcă soarbe din mustul copacilor, i-o fi plăcând hrana asta.

Măcăleandru se supără:

– Se cunoaște că ești nepriceput. S-o fi hrănind ea cu mustul copacilor, dar ce și-o fi zis: *Dacă soarta mi-e să ciocănesc mereu, cel puțin să trag din asta un folos, să mă și hrănesc!*

– Așa-i! Încheie scatiul.

Acestea le-am auzit povestite de către un măcăleandru unui scatiu. Un lucru însă vă rog: dacă veniți pe la mine, să nu-i spuneți cumva gaiței mele cele ce v-am destăinuit. Mă asurzește cu ocările.

Soarta ciocănitorei

VOCABULAR

gâlgâiri – zgomote caracteristice produse de un lichid care curge dintr-un vas sau care alunecă pe gât

prevăzătoare – care știe să evite neplăcerile; prudentă

viforniță – furtună, vijelie, viscol

smertită – umilă, supusă, respectuoasă

hârb – vas vechi, uzat, spart sau de proastă calitate

SCRIU CORECT!

● **ia** – Ciocănitorea **ia** alune.
(a lua)

● **i-a** – Veverița **i-a** smuls penele.

● **iau** – Cine sunt cei care îi **iau** alunele?
(a lua)

● **i-au** – Ciocănitorei **i-au** plăcut alunele.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări.

a) Cine a tradus ciripitul neînțeles din convorbirea măcăleandruului cu scatiul?

- ciocănitorea
- gaița
- rândunica
- vrabia

b) Cum și-a dat seama veverița că îi mănâncă cineva alunele?

c) De ce a rămas ciocănitorea fără coadă?

d) Care dintre copaci sună mai tare?

- alunul
- fagul
- frasinul
- stejarul

2 Identifică în text:

a) aspecte inspirate din realitate:

- Veveriței îi plac
-

b) aspecte care nu sunt reale:

- Păsările discută între ele.
-

IMPORTANT

Într-un text literar:

- aspectele care nu sunt reale se îmbină cu cele inspirate din realitate;
- sunt folosite anumite cuvinte sau expresii care impresionează cititorul.

3 Ce cuvinte folosește în text autorul pentru a impresiona cititorul?

- ploaia de;
- rodul;
-

4 Scrie ce crezi că a învățat ciocănitorea din întâmplarea cu veverița.

5 Dacă ai fi fost în locul veveriței, i-ai fi dat ciocănitorei coada înapoi?

- Da, pentru că
- Nu, pentru că

Substantivul. Genul și numărul substantivelor

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în perechi.** Scrieți o listă de cuvinte care indică animale preferate de voi. Ce părți de vorbire reprezintă aceste cuvinte?
- 2 Copiază tabelul de mai jos. Completează-l cu substantive din textul *Cioc! Cioc! Cioc!*, de Emil Gârleanu.

Cuvinte care denumesc:		
ființe	lucruri	fenomene ale naturii
<i>pășările, gaița,</i>	<i>gard,</i>

- 3 a) Găsește intrusul din fiecare șir de substantive.
 - gaiță, rândunică, pușori, vrabie, scatiu, ciocnitoare;
 - oameni, poame, copaci, alune, scorbură, merinde.b) Precizează numărul substantivelor identificate.
- 4 a) Descoperă regula de formare a fiecărui șir, apoi scrie încă trei substantive potrivite:
 - păsări, pisică, ploaie, alune,,,;
 - măcăleandru, pușori, stejar, scatiu,,,;
 - gard, vârf, trunchiuri, picior,,,b) Precizează genul substantivelor din fiecare șir.

DESCOPERĂ!

- 5 Completează spațiile punctate cu forma potrivită în fiecare caz. Ce observi?
 - un pui → doi;
 - un tei → doi;
 - un nume → două;
 - un ochi → doi

APLICĂ!

- 6 a) Citește, apoi transcrie doar enunțul în care cuvântul subliniat este substantiv.
 - Ajungi să crezi că pentru tine își varsă peste zări, în gălgâiri, ploaia de mărgăritare.
 - Ciocnitoarea, cum o vezi: sari ici, vâra-te colea, dă de scorbură, în scorbură zări alunele.b) Alcătuieste câte un enunț în care cuvântul **pui** să fie mai întâi substantiv, apoi, altă parte de vorbire.
- 7 **Lucrați în perechi.**
 - a) Completați enunțurile de mai jos cu încă patru substantive potrivite.
 - În depărtare, răsună glasul gaiței, al rândunicii, al vrabiei, al, al
 - Ciocnitoarea curăță coaja mestecănelui, a, a
 - b) Transformați enunțurile de la punctul a), astfel încât substantivele care denumesc ființe să aibă formă de plural. Schimbați caietele cu o altă pereche. Verificați corectitudinea scrierii cuvintelor.

IMPORTANT

- Partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numește **substantiv**.
- Substantivele care denumesc un singur obiect (ființă, lucru, fenomen al naturii) sunt la **numărul singular**, iar cele care denumesc mai multe obiecte sunt la **numărul plural**.
- După felul cum se numără, substantivele sunt de trei genuri:
 - **feminin**
 - numărul singular: **o** veveriță
 - numărul plural: **două** veverițe
 - **masculin**
 - numărul singular: **un** vultur
 - numărul plural: **doi** vulturi
 - **neutru**
 - numărul singular: **un** rotocol
 - numărul plural: **două** rotocoale

IMPORTANT

Există substantive care au aceeași formă la singular și la plural.

Piatra pițigoiului

după Tudor Arghezi

1. A fost cândva o toamnă dulce și lungă, cum au mai fost și altele, însă nu la fel ca toamna aceea. Păsările de la Giurgiu așteptaseră păsările din Argeș, de la Bacău și de la Severin și, după ce se adunară toate, au trecut în nori de stoluri către **miazăzi**, peste Dunăre, peste **Sfântul Munte**, în Egipt, și mai jos, în nisipurile frământate de vânturi, prin care umblă de mii de ani stafiile de piatră. Păsările călătoare, berze cu aripile mari, rândunele mici și alte soiuri de săgeți zburătoare, cu ciocul cât chibritul, sau cât creionul, sau cât nuiaua, ajunseseră cu bine în țara caldă, unde aveau să trăiască până ce trecea gerul și se topea zăpada de la noi.

2. Văzând că încep să îmbătrânească și că unele din ele nu o să mai aibă puterea să se întoarcă de două ori înapoi, păsările au ținut sfat laolaltă și s-au hotărât să zidească un palat.

În timpul convenit, toate păsările aduseră fel de fel de lucruri și, răspândindu-se de trei ori pe întinsul lumii, ele grămădiră, **dumicat** cu dumicat, purtat în cioc, cea mai mare cetate din lume, cu bolți și încăperi și cu o turlă la mijloc. În **turlă** fură puși paznici doi vulturi negri, cu o sută de ajutoare, o sută de ciori. Vulturii stăteau în fereastră sau pe vârful turlei, iar pe creștele acoperișurilor mai joase, în colțurile depărtate ale palatului, vegheau ochii de oțel ai corbilor, înarmați cu ciocuri gata de luptă și cu gheare din același metal.

Câteva rândunici bătrâne ca niște maici cu **comanacul** turtit pe frunte și câteva becațe rămăseseră în palat. Și, la intrare, în câte un picior, străjuiau șase cocori dobrogeni, trei de-a dreapta și de-a stânga trei, cu gândul la nuferii albi de la Cernavodă.

3. Străjerii n-aveau de păzit numai palatul, ci mai ales marile averi adunate prin vârfuri și **firide**. O pasăre galbenă, cât un fluture de mică ciocănișe în geamul unei împărătese roșcovane. Aceasta, uimită de frumusețea pițigoiului de aur, **l-a** lăsat să intre. Dar după trei zile pițigoiul a plecat, luând în cioc un ac de diamant fermecat, cu vârful tare și țepos. Acul, cu piatra lui ca de jar alb, avea însușirea de a lumina cu o scânteiere de lună până în depărtări, iar pițigoiul îl puse în locul cel mai înalt al palatului păsăresc, unde strălucea asemenea unui luceafăr mai mare.

Isprava izbutindu-i bine, a îmbărbătat inima pițigoiului de aur. El zise măicuțelor rândunele: *Stați că o să mai aduc și alte averi, căci acum am înțeles cum trebuie să lucrez și nu mă las până nu umplu cu străluciri scumpe candela fără untdelemn din turla cioroiului Dumitru.* Cele o sută de ciori din straja palatului primiseră nume, ca oamenii.

4. Cu istețimea lui, pițigoiul de aur se duse **la** balconul unei alte împărătese, negricioasă, din țărâmurile calde. Ea deschise cu băgare de seamă ușa cerdacului, temându-se să nu-l sperie, și pițigoiul se lăsă dus în bogatele încăperi ale împărătesei.

Pițigoiul intrase în obiceiurile împărătesei: dormea pe căpătâiul patului, cu ciocul gătit cu giuvaiere, întors spre ochii ei. Pe trupul mic al păsării încăpuseră toate podoabele, cu atât mai scumpe, cu cât erau mai mărunte, ale domniței, care a gătit-o cu mâinile ei, ținând-o pe genunchi. Împrejurul gâtului, îi agățase un șirag de opt mărgăritare, cele mai strălucitoare din toată lumea. La piciorul stâng îi petrecuse inelul cu briliante, cel mai mare din toate împărățiile, iar la piciorul drept îi pusese o pietricică, singura din toată lumea și a cărei licărire albastră era ca un fum. Piatra avea puteri neînchipuite: să vindece, să întinerească bătrânețea și să prefacă toate gândurile în bucurii și fapte.

Când se văzu pițigoiul de aur stăpân pe firimitura de piatră de la piciorul drept, nu-i mai trebui nimic. Pe fereastra deschisă și-a luat zborul către palatul păsărilor, pe care avea să-l înzestreze cu niște puteri neînchipuite. Însă, ca să nu zică împărăteasa că a prădat-o, el zise pietrei să mai facă o piatră la fel cu ea, ca să lase și împărătesei una. Cum s-a zis, așa s-a și făcut – și se mai făcu o piatră la fel, însă cu câteva puteri mai puține decât piatra pițigoiului.

5. Când a ajuns la palat, pițigoiul cu pietricica lui a strâns sfatul păsărilor bătrâne și a început prin a le întineri pe toate și toate bătură lumina cu aripi noi de pui. Un vultur s-a ridicat până în fundul cerurilor întinerit, însoțit de o vulturoaică mândră, cu care a făcut mii de rotocoale în văzduh. Ciorile fură trimise la treaba lor, luate pe sus de un nor adânc de corbi, care trecea din Sahara către Oceanul Înghețat.

Și de-atunci, palatul e gol aproape tot anul, căci păsările, nemaiputând să-mbătrânească, nu mai rămân neputincioase în mănăstirea lor, ci se întorc întinerite în fiecare primăvară, din țările calde, la Giurgiu, în Argeș, la Bacău, la Severin și în București...

VOCABULAR

miazăzi – partea de sud a țării

Sfântul Munte – Muntele Athos din Grecia

dumicat – bucată mică dintr-un aliment, cât să încapă o dată în gură

turlă – construcție rotundă aflată pe acoperișul unei clădiri

comanac – căciulă purtată de călugări și de călugărițe

firide – adâncituri în zid, nișe

SCRIU CORECT!

la – Pițigoiul de aur se duse
la balcon.
(**către**, **spre**)

I-a – Prințesa **I-a** lăsat să
intre.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări.

- În ce anotimp se petrece întâmplarea?
- Unde au plecat păsările călătoare?
- Pe care dintre păsări le-au așteptat păsările de la Giurgiu?
 - pe cele de la Cernavodă, de la Bacău și din Egipt
 - pe cele din Argeș, de la Bacău și de la Severin
 - pe cele de la Dunăre, din Argeș și din Egipt
 - pe cele din Egipt, din Argeș și de la Bacău
- Ce le-a determinat pe păsări să ia hotărârea de a zidi un palat?
- Unde a fost pus acul de diamant adus de pițigoi? De ce?
- Ce a luat pițigoiul de la împărăteasa negricioasă?
- De ce este palatul gol aproape tot anul?

2 Ai aflat că piatra pițigoiului avea puteri neînchipuite. Caută în text și scrie care sunt acestea.

3 Desenează o schemă asemănătoare celei alăturate. Scrie pe norișori trăsături ale pițigoiului.

IMPORTANT

În **textul narativ** sunt prezentate întâmplări, în ordinea desfășurării lor.

Un text narativ cuprinde:

- situația de început (locul, timpul, personajele);
- întâmplările;
- încheierea întâmplărilor.

Planul simplu de idei

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Recitește primul fragment al textului.
b) Selectează informațiile cele mai importante din fragment și răspunde la întrebări.
 - Cine a plecat de la noi din țară?
 - Ce au făcut păsările călătoare?
 - Când au plecat păsările?
 - Unde au ajuns păsările călătoare?
 - De ce au plecat păsările în țara caldă?
c) Alcătuește un enunț scurt care să cuprindă informațiile cele mai importante dintre cele identificate la punctul b).
d) Compară enunțul formulat de tine cu următoarele variante:
 - Într-o toamnă caldă, păsările călătoare au plecat de la noi și au ajuns în țara caldă, unde au așteptat trecerea iernii.
 - Păsările călătoare au plecat de la noi și au ajuns în țara caldă.
 - Păsările călătoare au ajuns în țara caldă.
e) Care dintre enunțurile de la punctul d) este cel mai potrivit ca idee principală a fragmentului?

IMPORTANT

- Comunicarea prin care se transmite informația cea mai importantă dintr-un fragment al unui text reprezintă **ideea principală** a fragmentului.
- Pentru a afla cele mai importante informații, formulezi întrebări precum: *Cine...? Ce face...? Unde...? Când...? Ce...? Cum...? De ce...?*
- Ideile principale redată în ordinea din text formează **planul simplu de idei**.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi.** Citiți ideea principală scrisă în caseta albastră.

- a) Scrieți fiecare, pe un bilețel, numărul fragmentului din text căruia îi corespunde ideea. Verificați-vă.
- b) Formulați întrebări potrivite pentru a afla informațiile importante din fragmentul identificat.

.... ? ? ? ?

Păsările au ridicat un palat pentru adăpost la bătrânețe.

- 3 **Lucrați în grup.**

- a) Recitiți al treilea fragment al textului.
- b) Formulați întrebări și precizați informațiile cele mai importante din fragment.
- c) Scrieți ideea principală din fragmentul al treilea. Discutați cu alte grupuri și apreciați cum ați formulat fiecare dintre voi ideea.

- 4 Scrie ideile principale de mai jos în ordinea întâmplărilor din text. Ce ai obținut?

- Pițigoii au luat de la împărăteasa negricioasă o piatră cu puteri neînchipuite.
- Păsările călătoare au ajuns în țara caldă.
- Păsările întineresc în fiecare an cu ajutorul pietrei fermecate.
- Pițigoii au adus de la împărăteasa roșcovană un ac fermecat.
- Păsările au ridicat un palat pentru a avea adăpost la bătrânețe.

- 5 Scrie planul simplu de idei al textului *Povestea fără sfârșit*, de Michael Ende, de la pagina 12 din manual.

Substantivul. Felul substantivelor

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Citește enunțurile de mai jos. De ce unele cuvinte sunt scrise cu inițială mare?
- Păsările au trecut peste un fluviu, apoi peste un munte.
 - Păsările au trecut peste Dunăre, apoi peste Sfântul Munte.
- b) Identifică, în enunțurile de mai sus, substantivele care denumesc:
- oricare apă curgătoare mare, care se varsă în mare sau ocean;
 - un anumit fluviu;
 - oricare formă de relief cu înălțimea de peste 800 de metri;
 - un anumit munte.

IMPORTANT

- Substantivele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii de același fel sunt **substantive comune**.
- Substantivele care denumesc anumite ființe sau anumite lucruri, pentru a le deosebi de celelalte de același fel, sunt **substantive proprii**.
- Substantivele proprii se scriu **cu literă mare**, indiferent de locul lor în enunț.

DESCOPERĂ!

- 2 a) Citește enunțurile din chenar. Scrie cuvântul potrivit în spațiul punctat.

Împărăteasa roșcovană a fost uimită de frumusețea pițigoiului de aur. Cu istețimea lui, pițigoiul de aur a fost primit la împărăteasa negricioasă.

Cuvintele *frumusețea* și *istețimea* denumesc **însușiri** ale

- b) Scrie alte două substantive din textul *Piatra pițigoiului* care denumesc însușiri ale păsării.

- 3 a) Citește propoziția de mai jos, apoi completează enunțul de la punctul b).
După un zbor lung, pițigoiul a chemat păsările la sfat.
- b) Cuvintele *zbor* și *sfat* denumesc **acțiuni** ale
- c) Scrie alte două substantive care denumesc acțiuni ale pițigoiului.

- 4 a) Pe fiecare chip se citește o anumită **stare sufletească**.
Asociază fiecărei imagini unul dintre cuvintele: *bucurie*, *uimire*, *supărare*, *frică*.

1

2

3

4

- b) Completează enunțurile de mai jos cu exemple din viața ta.

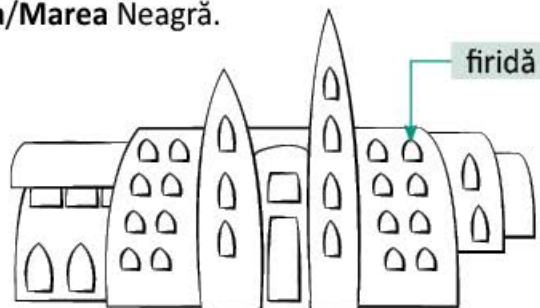
Îndoielile, bucuriile, uimirile, supărările fac parte din viața noastră. Mi-am exprimat **îndoiala** față de Am simțit o mare **bucurie** când Mi se citea pe față **uimirea** când Mi-am exprimat **supărarea** față de

APLICĂ!

5 Scrie enunțul de mai jos, alegând cuvintele potrivite dintre cele date. Motivează alegerea făcută. Păsările zboară peste **munții/Munții** Carpați și peste **marea/Marea** Neagră.

6 Imaginează-ți cum arată palatul păsărilor. Desenează o schiță. Scrie cel puțin cinci substantive care denumesc elementele componente ale construcției.

7 a) Transcrie textul de mai jos. Subliniază cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii. Reprezintă-le prin desen, dacă e posibil.

Soarele răsare. Pe o ramură ciripesc niște vrăbiuțe. Motanul Miorlau le pândește de pe gard. Matei stă pe bancă. Admiră agerimea păsărelor, iscusința motanului, blândețea razelor.

b) Precizează substantivele pe care nu le-ai putut reda prin desen. Ce denumesc ele?

8 a) Notează numele colegilor de clasă, mai întâi cum îți le amintești, apoi în ordine alfabetică.

b) Scrie cel puțin șase substantive care denumesc activități pe care le desfășori la școală, cu colegii tăi.

Exemplu: *alergatul.*

9 a) Indică un substantiv prin care să denumești toate animalele din imaginile de mai jos.

b) Propune un nume pentru fiecare câțel și scrie-l.

10 Ai un animal preferat? Scrie cinci substantive care denumesc însușiri ale acestuia.

Exemplu: *afecțiunea, agerimea.*

11 a) Observă cum sunt scrise cuvintele pe harta alăturată. De ce au fost notate astfel?

b) **Lucrați în grup.** Realizați o hartă a localității voastre. Scrieți numele localităților vecine.

Folosiți internetul sau un atlas geografic pentru rezolvarea temei.

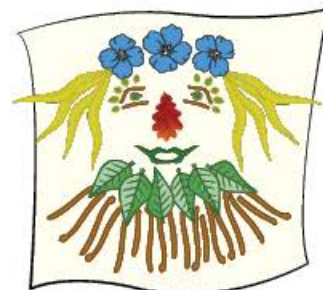

CREAZĂ! – Natură și fantezie

12 **Lucrați în perechi.**

- Observați colajul din imaginea alăturată.
- Scrieți lista materialelor folosite.
- Descoperiți etapele de lucru și scrieți-le pe o coală de hârtie: *Mai întâi, apoi la sfârșit*
- Realizați colajul sau imaginați altul.

PORTOFOLIU

- Vizionați împreună un desen animat în care ciocănițoarea are rolul principal.

DESCOPERĂ!

- 1 a) Citește în chenarul de mai jos aspectele pe care trebuie să le urmărești în timpul vizionării.
b) Apreciază, cu ajutorul grilei de autoevaluare, dacă ai urmărit cu atenție desenul animat.

- Personajele
- Ordinea întâmplărilor
- Replicile, modul de adresare
- Imaginile
- Sunetele
- Finalul filmului

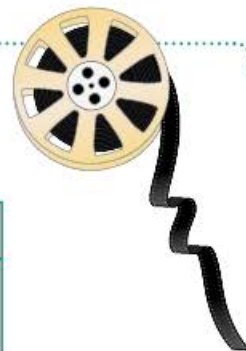
AUTOEVALUARE

- Am identificat personajele.
- Am reținut cum își rezolvă fiecare personaj problemele.
- Pot să redau câteva replici.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi.** Exprimați opinii despre desenul animat vizionat.
- 3 **Completează cadranele pentru desenul animat vizionat.**

Ce ai auzit?	Ce ai văzut?
Desenul animat îți amintește de ceva din viața ta? Dacă da, scrie un enunț.	Ce învățătură desprinzi?

- 4 **Lucrați în grup.** Organizați un joc de rol în care să prezentați secvența care v-a plăcut.
- 5 **Lucrați în grup.**
 - a) Alegeți o secvență din film și realizați un desen adecvat.
 - b) Organizați o expoziție cu toate lucrările.
 - c) Faceți un *tur de galerie* și scrieți pe bilețele aprecieri, întrebări referitoare la creațiile colegilor.
 - d) La sfârșit, discutați despre desenele voastre.
 - e) Citiți ceea ce v-au scris colegii pe bilețele. Formulați răspunsuri la întrebările scrise de ei.

CREEAZĂ! – Jocul umbrelor

- 6 **Lucrați în grup.** Creați cu ajutorul mâinilor diferite personaje. Realizați un scenariu cu replici, pe care să le învățați. Invitați colegii din clasele mici și prezentați-le *jocul de umbre*.

Materiale necesare: un videoproiector, un ecran sau o bucată de pânză, un reflector, un carton alb.

Sugestie de siluetă (pisică): un șnur, câteva sârmulițe.

Scrierea unui text după un plan de idei

DESCOPERĂ!

1 **Lucrați în perechi.** Priviți cu atenție imaginea de mai jos, apoi răspundeți la întrebări.

- În ce anotimp se petrece întâmplarea?
- Unde se desfășoară întâmplarea?
- Cine participă la întâmplare?
- De ce fug copiii?
- Cum reacționează bunicul când îi vede pe copii?
- Ce credeți că se întâmplă când bunicul ajunge la stupină?
- Cum credeți că se simt copiii, la final?

2 a) Citește cu atenție ideile de mai jos și așază-le în ordinea desfășurării faptelor (1 → ◆, 2 → ...).

■ Mingea cade pe un stup.

● Bunicul aleargă îngrijorat spre copii.

⊙ Bunicul pleacă să aducă apă de la izvor.

◆ Copiii se joacă lângă stupina bunicului, cu mingea.

▣ Bunicul face fum pentru a alunga albinele.

▣ Copiii fug speriați de albinele întăritate.

⊙ Copiii răsuflă ușurați că au scăpat de furia albinelor.

◆ Câteva albine întăritate au început să zumzăie.

◆ Copiii se apropie de stupi pentru a lua mingea.

IMPORTANT

- În **introducere** se precizează:
 - locul;
 - timpul;
 - personajele.
- În **cuprins** se prezintă faptele, în ordinea în care s-au petrecut.
- În **încheiere** se prezintă:
 - sfârșitul întâmplărilor;
 - sentimentele, emoțiile participanților la întâmplare.

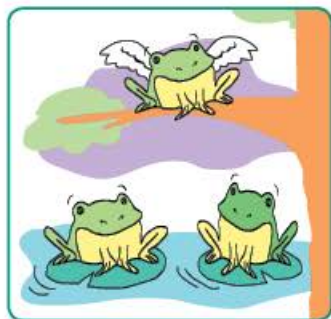

b) Scrie ideile de la punctul a) și organizează-le conform celor trei părți ale textului.

c) Adaugă amănunte la fiecare idee și scrie un text de cel puțin zece enunțuri, cu titlul *La stupină*.

APLICĂ!

3 Alege una dintre imaginile de mai jos. Scrie un text în care să prezinți o întâmplare imaginată.

PENTRU A REUȘI

- Stabilește ce vei scrie în introducere, în cuprins și în încheiere. Scrie un plan de idei.
- Găsește un titlu potrivit.
- Scrie textul pe ciornă, respectând planul de idei. Corectează textul.
- Copiază textul în caiet și așază-l corect în pagină.

Recapitulare

1 a) Transcrie textul de mai jos, trecând substantivele subliniate la numărul plural.

În fine, fluturile Sebastian, ocolind florile, încearcă să zboare în linie dreaptă, lăsându-și umbra fugitivă peste un cărăbuș, o omidă, nasturele de la blugii vărului meu, Gigi, piatra cu un singur ochi de perdea și fără de rost, acul de cusut, peste șoarecele de câmp, peste morcovul de pe răzor, și, în cele din urmă, peste un pistrui de pe obrazul fetitei.

(din volumul *Carte de citire, carte de iubire*, de Nichita Stănescu)

b) **Lucrați în grup.** Verificați dacă ați scris corect substantivele la numărul plural.

2 **Lucrați în perechi.** Citiți textul de mai jos. Găsiți-i un alt titlu. Motivați alegerea.

■ Un arici zgribulit de frig mergea prin pădure. Avea prinsă în țepi, ca un steguleț, o bucată de hârtie colorată. Pesemne ariciului îi era dor de vara caldă, când ducea în țepi câte o floare.

◆ Deodată auzi un scâncet și văzu că de sub frunze ieșeau doi țepi. O fi vreun frate în necaz, gândi ariciul și începu să dea cu grijă frunzele la o parte. Dar, spre surpriza lui, descoperi un fir mic de trandafir, tremurând de frig.

△ Ariciul, fiind mai mare, începu cu suflarea lui caldă să dezmoștească bietul fir de trandafir. Se așeză lângă el ca să-l ocrotească de ploaie și începu să-i murmure un cântec de leagăn. Ploua și tot pământul se legăna ca să adoarmă firul de trandafir.

● Așa trecu o noapte, o zi și încă o noapte și ariciul începu și el să amețească de frig. Ba chiar, privind cu ochii împăienjeniți spre copacul alăturat, i se păru că-i încărcat cu flori de cristal.

□ Din visul acesta îl trezi, într-o dimineață, o rază de soare. Venise primăvara! Ariciul descoperi o minune: pe tulpina subțire a trandafirului apăruse o corniță verde: prima frunză. Apoi au răsărit în jur mii de ace verzi, mii de fire de iarbă. Trandafirul i-a spus atunci ariciului: *Cu pelerina asta de ace noi, pământul seamănă cu tine: a devenit un arici mare și bun.*

(*Pământul, un arici*, de Lucia Olteanu)

3 Scrie ideile principale din textul *Pământul, un arici*.

4 **Lucrați în grup.** Imaginați-vă că realizați un film animat cu titlul *S.O.S. poiana*, cu personaje din textele citite în această unitate de învățare. Scrieți substantivele care denumesc trăsăturile personajelor și precizați rolurile lor.

Tema filmului: O mare primejdie amenință dispariția poienii unde trăiesc animalele. Copacii, florile dispar din cauze necunoscute.

Planul de acțiune: Cine are semințe de rezervă? Cine observă de la înălțime? Cine salvează florile din amorțire? Cine merge după sprijin? Cine oferă primul ajutor?

Personajul					
Trăsătura	generozitatea	istețimea
Rolul	observator

Evaluare

- Citește textul de mai jos.

1. Odată, demult, un chimist, Alfa, cu fantezie, artist, dar dintr-un alt sistem planetar, văzând că pe pământ nu are cu cine intra în corespondență, a încercat o experiență: să facă un om, cum ți-ai da în cărți o **pasiență**.

2. La început, a luat un pic de apă vie prin care înotaseră **amibe**, cai de mare, rechini (deghizați mai târziu printr-o simplă atașare a aripilor, în pinguini) și a dizolvat apoi, puțin câte puțin, de la fulgere – un pic de electricitate (necesar pentru capetele luminate), de la aur – mai multe carate, de la iezi a luat cât un vârful de linguriță zbenguiala, de la flori – minunate culori (păcat că i-a scăpat chimistului din sac și un pic de sămânță necunoscută de...). La sfârșit, a luat un snop de flăcări dintr-un foc și le-a azvârlit în aluatul ăsta la mijloc. De

atunci, a apărut purtătoarea de atâta căldură, denumită iubire, de te miri cum de nu ia foc biata omenire.

3. Proiectantul Alfa s-a gândit la multe și trebuie precizate aceste amănunte. Ca să-l ajute pe om să stea drept în viață, nu s-a folosit de plumbul legat de un fir de ață, ci a spionat firul de iarbă, ce creștea în sus cu o viteză mai mare decât cea mai vitează barbă. Având timp **berechet** la dispoziție (se plictisea singur în cetate), Alfa a creat, ca pentru expoziție, numai unicate. Pentru fiecare a prevăzut un teren vast pentru **meditație**, unde să-și crească gândurile precum într-o plantație diferitele soiuri vegetale, mărturie de neșters, stau hărțile de pe amprente digitale. Proiectantul a prevăzut pentru fiecare, o mulțime de ochi de rezervă: ochi pentru sunete, pentru parfumuri, iar în tălpi, ochi pentru lungile drumuri.

4. Distrat, chimistul Alfa unora a uitat să le pună inimă, cap, altora nu le-a adăugat **plumb** și nu stau locului, descoperă lumi, sunt din familia Cristofor Columb. Alteori, a agățat de câte unul semnele de întrebare, pe toate, așa cum s-au născut filosofii pe numele lor Platon, Socrate. Din când în când, i-a ieșit din mâini câte un fluier frumos, din os, pentru cântăreții care, toate șoaptele aduse de vânt, chiar și pe acelea ce nu sunt, le prefac în cânt.

5. Ce n-a uitat Alfa cu siguranță, e c-a aprins în fiecare, câte-un **lămpaș** numit speranță, nevăzuta centură de siguranță. Întâmplarea asta să fie o simplă poveste? Este și nu este.

(*Geneză posibilă*, după Lucia Olteanu)

VOCABULAR

pasiență – combinarea cărților de joc după anumite reguli, de reușita căreia jucătorul leagă împlinirea unor dorințe

amibe – animale care trăiesc în apele dulci și sărate și care își schimbă mereu forma

berechet – din belșug, din abundență

meditație – gândire, cugetare

plumb – metal greu și moale, cenușiu-albăstrui

lămpaș – felinar, lampă

geneză – proces de naștere și de formare a unei ființe sau a unui lucru; origine

- Răspunde la întrebări.
 - a) Ce model a fost folosit ca să-l ajute pe om să stea drept în viață?
 - b) Cine este purtătoarea de căldură?
 - c) Cum s-au născut filosofii?
- Scrive ideile principale pentru primele trei fragmente ale textului *Geneză posibilă*.
- Alege din paranteză și scrie substantivul cel mai potrivit pentru a înlocui enunțul.
 - a) Alteori, a agățat de câte un ins semnele de întrebare. (*curiozitatea, plăcerea, ambiția*)
 - b) Toate șoaptele aduse de vânt le prefac în cânt. (*talentul, jocul, munca*)
 - c) A aprins un lămpaș, nevăzuta noastră centură de siguranță. (*gândul, speranța, ideea*)
- Desenează un tabel asemănător, apoi completează celulele libere cu informații din textul *Geneză posibilă*.

Ce a luat chimistul?	De la cine a luat?	Pentru ce a luat?
electricitate		
	de la aur	
		ca să stea drept în viață

- Scrive substantivele colorate cu albastru la numărul plural, iar pe cele cu verde, la singular.
A luat de la **fulger** un pic de electricitate, de la **ied**, o linguriță de zbenguială, de la **floare** ceva culoare. A făcut **fluieri** pentru **cântăreții** care prefac în cântec **șoaptele** aduse de vânt.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Suficient	☐	o idee principală	☐	patru informații	patru substantive
Bine	☐ ☐	două idei principale	☐ ☐	cinci informații	cinci substantive
Foarte bine	☐ ☐ ☐	trei idei principale	☐ ☐ ☐	șase informații	șase substantive

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai răspuns la una/două/trei întrebări...	... recitește mai întâi fragmentul al treilea, apoi pe al doilea, iar, la sfârșit, pe al patrulea.
2. Dacă nu ai scris una/două/trei idei principale...	... citește ideile formulate de un coleg care a reușit să rezolve corect exercițiul.
3. Dacă nu ai identificat substantivele amintește-ți ce se spune despre copiii curioși, despre cei care cântă, despre cei care au încredere.
4. Dacă nu ai completat tabelul...	... recitește fragmentele al doilea și al treilea.
5. Dacă nu ai scris corect toate substantivele la plural sau la singular...	... exersează cu alte substantive, fiind atent, mai ales, la scrierea cuvintelor.

Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 a) Citește poezia *Cred că un fir de iarbă*, după Walt Whitman. Propune un alt titlu.

Cred că un fir de iarbă nu-i mai prejos decât o stea ce-și străbate calea,
Că o furnică e tot atât de minunată ca un bob de nisip sau ca oul ciocănitării,
Că o broască țestoasă e o capodoperă măreață,
O dudă obișnuită, podoabă pentru cerești încăperi,
Cea mai mică încheietură a mâinii mele iscă gelozia oricărui mecanism,
Și un șoricel cuprinde atâta miracol, că milioane de necredincioși se crucesc văzându-l.

- b) Scrie substantivele care denumesc *minuni*, *capodopere* sau *podoabe*. **Exemplu: capodopere – broasca țestoasă.**
- c) Scrie un text de 5 – 7 enunțuri cu titlul *Ocrotiți natura!*. Realizează un desen.

- 2 Scrie pentru fiecare cuvânt din prima coloană cuvântul corespunzător din a doua coloană.

om de litere	cărturar
om de presă	ziarist
om de lege	scriitor
om de carte	jurist
	preot

CREEAZĂ! – *Omul, o minune*

PORTOFOLIU

- 3 Pictorul tabloului alăturat a asociat fiecărei părți a corpului uman anumite elemente din natură.

- Scrie trei enunțuri despre ceea ce îți transmit asocierile făcute de pictor.
- Exemplu:** *Razele soarelui sugerează strălucirea minții.*
- Desenează o *siluetă surprinzătoare*. Spune de ce ai ales anumite elemente.

JOC PAFBOM

Formați grupuri.

- Un copil spune literele alfabetului, în gând.
- La o bătaie din palme, se oprește și spune cu voce tare ultima literă.
- Toți copiii scriu, în tabelul de mai jos, câte un substantiv din acea categorie, care începe cu litera respectivă.
- Fiecare jucător își calculează punctajul. Pentru fiecare cuvânt corect se obține un punct.
- Cel care a completat primul linia anterioară, rostește în gând alfabetul, spune cu voce tare litera și jocul se reia.
- Numărul de repetări este stabilit de grup.
- La sfârșit se stabilește numărul total de puncte al fiecărui jucător.
- Câștigă copilul care are cele mai multe cuvinte scrise corect.

Plante	Animale	Fete	Băieți	Orașe	Munți	TOTAL

SĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ CU PERSONAJELE!

Vei recunoaște sensul unui cuvânt prin raportarea la mesajul audiat în diferite contexte de comunicare:

- vei explica sensul unui cuvânt pornind de la context.

1.2

Vei descrie un personaj dintr-o carte sau un personaj imaginar:

- vei discuta aspectele descoperite în text sau în carte referitoare la un personaj;
- vei realiza un portret al personajului folosind diferite modalități de exprimare: text, desen, colaj;
- vei prezenta portretul realizat.

2.1

Vei formula concluzii pe baza lecturii textelor informative sau literare:

- vei realiza, în perechi sau în grup, o diagramă Venn pornind de la aspectele comune și de la diferențele identificate pentru anumite elemente din text.

3.1

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei sesiza abaterile din textele citite în vederea corectării acestora:

- vei observa dezacordul și alte abateri în scrierea unui text.

3.5

Vei realiza, în scris, un portret pe baza unui plan simplu:

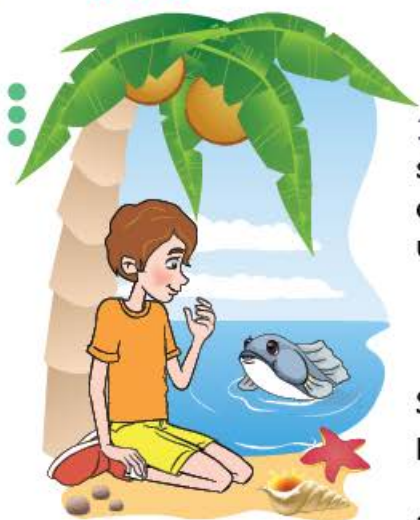
- vei participa la organizarea unei expoziții de portrete colaj, foto, desen și descriere verbală;
- vei prezenta un personaj dintr-o poveste.

4.3

Vei povesti pe scurt o secvență dintr-o poveste, dintr-un film, desen animat, o activitate, o întâmplare imaginată sau trăită:

- vei relata în scris întâmplări pe baza întrebărilor: *cine, ce, cum, unde, de ce a făcut?*

4.4

1. Lângă marea albastră, acolo unde apa lasă pe nisipul plajei scoici sedefii și alge obosite, locuia cândva un băiețel cu mama lui. În privirea copilului se ghicea o durere ascunsă. Singurul lui prieten adevărat era un peștișor argintiu care venea lângă el în diminețile **străvezii**.

– Ce se întâmplă cu tine, prietene? îl întreba peștișorul argintiu.

Băiatul nu-i răspundea și tăcerea se așternea iar peste întinderi.

Într-una din zile, peștișorul se hotărî să afle adevărul cu orice preț. Se apropie de băiat și-l rugă să-i spună ce îl frământă atât de mult, dacă până și marea și cerul simt durerea inimii lui.

Băiatul nu se îndoise nicio clipă de prietenia peștișorului, dar știa că acesta nu poate face ca lucrurile să fie altfel decât sunt și de aceea nu

voia să-l mai amărăscă cu necazurile lui.

– Dar cerul și marea știu de necazul tău! De ce nu le ceri ajutor? îl întreabă peștișorul.

– Oamenii trebuie să se ajute singuri.

Peștișorul nu prea înțelegea. El știa că în lumea din care vine lucrurile se petrec altfel. Marea le vine mereu în ajutor, le scoate în cale o peșteră, o algă, un coral. Totdeauna se găsește ceva prin preajmă care să le vină în ajutor.

– Voi singuri vă veniți în ajutor. Atenția și agerimea sunt bunii voștri prieteni. Marea vă dă numai prilejul să vă apărați.

În privirea băiatului se aprinse o lumină. Îi mărturisi peștișorului că de multă vreme se frământa cum să ajungă în împărăția mării. Pentru aceasta avea nevoie de multe zile, iar el nu putea trăi nici măcar câteva minute în apă.

2. Deodată, peștișorul se întoarse grăbit spre larg și, înghițit de spuma albă, se pierdu în adâncuri. Băiatul rămase trist că nu mai are cui să spună taina ce îi ardea sufletul.

Trecură zilele și copilul nu se mai arătă la țărmul mării. Într-un târziu, peștișorul îl zări. Atunci, ochii săi rotunzi sclipiră de bucurie și-i spuse minunata veste:

– Marea ți-a dat îngăduința să intri în împărăția ei!

– Marea? Ai vorbit cu Marea? Și ce i-ai spus?

Peștișorul îi spusese mării despre singura dorință a prietenului său. Înduioșată, aceasta i-a îngăduit băiatului să pătrundă în adâncuri și să respire ca în aer, timp de o săptămână.

Atunci află peștișorul povestea băiatului. Tatăl lui se pierduse într-o încercare cumplită. Doborâtă de muncă, griji și nevoi, mama sa căzuse la pat. Când nu mai era nicio speranță, apără o zână frumoasă, dar cu privirea rece, care i-a spus că mama lui ar putea fi salvată numai dacă Floarea roșie de mărgean din adâncul mării ar ajunge în mâna zânei, doar în mâna ei și nu a altcuiva. Când îi povesti de cererea zânei, mama îi spuse că pentru nimic în lume nu trebuie să îndeplinească porunca acesteia. Ca s-o liniștească, băiețelul încuviință, însă nu renunță nicio clipă la gândul de a aduce Floarea.

Acum, când știa de ce-și primejduiește băiatul viața, peștișorul se arătă și mai bucuros să îl ajute. Pregăti o trăsură, o fostă cochilie de melc trasă de cei mai ageri căluți-de-mare, care îl vor purta pe băiat unde îi dorește inima. Abia apucă să urce în vehicul, că acesta porni ca vijelia.

3. După un timp, zguduituri puternice opriră cochilia. Tentacule hrăpărețe o înconjurară și totul părea pierdut. Era caracatița! Un monstru respingător, mai mult brațe decât trup. **Ventuzele** se lipeau cu zgomot de trupul scoicii, de obrajii lui. Nedumerit de zbaterile caracatiței neobișnuite, se gândi că,

poate, ciudata făptură vrea să-l îmbrățișeze. Așa că nu stătu mult pe gânduri și-o întrebă ce dorește, dar nu mică-i fu mirarea când află că nu era vorba de îmbrățișare, caracatița habar nu avea de așa ceva.

Îi explică, așa cum se pricepu el mai bine, ce înseamnă o îmbrățișare:

– Ne apropiem unul de altul și obrajii mei mângâie obrajii tăi. Așa devenim prieteni și, când suntem departe, ne gândim cu bucurie unul la celălalt, ca prietenii.

– Și ai vrea tu să mă îmbrățișezi? Vrei să ne împrietenim? zise uimită caracatița.

– De ce să nu vreau?

– Fiindcă sunt urâtă.

– Pentru o caracatiță, ești foarte frumoasă!

– Da? zise caracatița fâstâcită, strălucind din nenumăratele ei ventuze.

Caracatița știa că venise pentru Floarea roșie. De altfel, în mare știau toți ce se petrece. Până și Dragonul care păzea Floarea roșie aflase că băiatul a venit să i-o ceară.

Dintr-o dată, în fața călătorilor apărură ca **din neant** Peștele spadă, care îi îndrumă să-și continue călătoria spre Broasca Țestoasă, în căutarea unui sfat. Așa că porni alaiul cu peștișorul înaintea, apoi căluții sprinteni, caracatița și Peștele spadă. Părea un vis pe care băiatul nici măcar nu mai căuta să-l înțeleagă. Nu se miră când Țestoasa îi spuse netulburată că-l recunoaște:

– Ești feciorul pescarului care și-a aruncat năvodul în apele acestea? L-am cunoscut. M-am încurcat în plasele lui, dar el m-a aruncat înapoi în apă. Ți-ai luat o sarcină grea, dar e dreptul tău să încerci. Mergi să iei Floarea roșie, dar ai grijă că timpul e măsurat!

4. Când cochilia a pornit, se auzi un huruit puternic. Era Dragonul! Căluții tremurau ca bătuți de vânt când apărură în ușa unei peșteri un cap uriaș, hidos, cu bot imens și ochi mici, sfredelitori și răi, furios că i se tulbură liniștea.

– Am venit să iau Floarea de mărgean. Ori mi-o dai singur, ori ne luptăm! zise băiatul.

Un huiet cumplit umplu întinderile. Dragonul râdea! Lui îi fusese hărăzit să dea Floarea numai aceluia care îl va face să râdă, dar nu înainte de a i se aduce perla Scoicii de sidif.

– Vă conduc până acolo, spuse Peștele spadă. Urmați-mă!

Alaiul se opri în fața unei Scoici de sidif cu strălucirea mată. Băiatul își depănă povestea, iar Scoica de sidif, înduplecată, se învoi să i-o dea.

– Ești un copil bun și meriți să reușești. Îți dau perla.

Valvele Scoicii s-au deschis și perla, strălucind ca un bulgăre de întuneric, își arată splendoarea.

5. Cu perla în mână, copilul începu să înoate. Uitase de trăsură, de căluți. Inima începu să-i bată cu putere. Ajunse la Dragon. Acesta o luă cu nerăbdare, o fixă în **montura** inelului său, o răsuci ușor și, un bărbat mândru, cu plete verzi, se arătă ochilor copilului.

– Sunt Zeul mării. M-ai salvat dintr-un greu blestem! Îți aduc adânci mulțumiri!

Băiețelul simțea cum se sufocă. Zâmbi Zeului, apoi luminile acestuia se stinseră.

Pe malul mării, o femeie îmbătrânită de boală și nevoi ținea în poală capul copilului care dormea, strângând în mână Floarea roșie. I-o luă ușor din mână, ca să nu se strivească în nisipuri.

VOCABULAR

străvezii – transparente

ventuze – organe ale unor animale cu care se fixează pe alte corpuri pentru a-și procura hrana

din neant – din adâncuri

montură – garnitură de metal care fixează o piatră prețioasă într-o bijuterie

SCRIU CORECT!

să-i – Peștișorul îl rugă **să-i** spună ce îl frământă. (**să îi**)

săi – Ochii **săi** rotunzi sclipiră. (**lui sau ei**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Selectează varianta corectă pentru întrebările de mai jos.

a) Cine l-a întrebat pe băiat ce înseamnă îmbrățișarea?

- peștișorul argintiu
- Broasca Țestoasă
- Peștele spadă
- caracatița

b) De ce i-a dat Dragonul Floarea roșie de mărgean băiatului?

- pentru că aflase de ce își primejduește viața
- pentru că nu a vrut să lupte
- pentru că era un băiat bun
- pentru că l-a făcut să râdă

2 Desenează Floarea roșie. Scrie pe cele patru petale răspunsurile la întrebări.

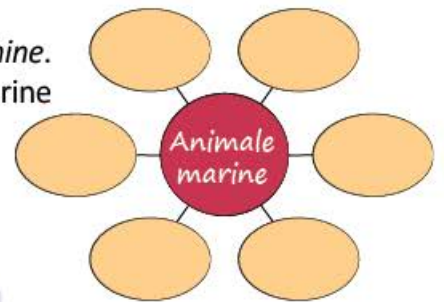
3 Completează enunțurile, folosind cuvintele din text.

a) Atenția și agerimea sunt bunii voștri

b) Tentacule hrăpărețe o înconjură și

c) Căluții tremurau ca bătuți de vânt când apăru

4 Desenează un *ciorchine*. Scrie animalele marine întâlnite de copil.

5 Desenează **axa timpului**. Scrie propozițiile date în ordinea desfășurării întâmplărilor.

- Băiatul pornește în căutarea Florii roșii.
- Dragonul se arată în fața peșterii.
- Alaiul se oprește în fața Scoicii de sidef.
- Călătorii se întâlnesc cu caracatița.
- Peștele spadă îi conduce la Broasca Țestoasă.

Băiatul pornește în căutarea Florii roșii

6 Completează enunțurile pe baza informațiilor din text.

a) Apreciez că, dar nu apreciez

b) M-a impresionat

c) M-am bucurat că

d) Din acest text am învățat că

APLICĂ!

7 Explică înțelesul cuvântului *fâstâcită*, respectând etapele de mai jos.

a) Recitește secvența din text în care se regăsește cuvântul.

b) Completează enunțul: Cuvântul *fâstâcită* exprimă o însușire a

c) Răspunde cu DA sau NU: Caracatița se aștepta la acest compliment?

d) Alege varianta corectă. Caracatița este: • îndrăzneată • liniștită • tulburată • curajoasă

e) Cuvântul *fâstâcită* are sensul *tulburată*. Caută în dicționar și alte sensuri ale cuvântului *fâstâcită*.

Cum deduc sensul unui cuvânt din context?

8 Scoica de sidef i-a spus băiatului: *Ești un copil bun și meriți să reușești!*

Dacă l-ai întâlni pe băiat, tu ce i-ai spune? De ce? Motivează cu ajutorul întâmplărilor din text.

CREEAZĂ! – Final de poveste

9 a) Imaginează-ți un final al textului, pe baza întrebărilor: *Cine a apărut lângă cei doi? Ce s-a întâmplat cu floarea? Ce i s-a întâmplat mamei?*

b) **Lucrați în grup.** Ascultați finalurile propuse de fiecare membru al grupului. Alegeți-l pe cel mai interesant. Prezentați-l, oral, în fața clasei.

Planul dezvoltat de idei

AMINTEȘTE-ȚI!

1 Precizează cărui fragment din textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* îi corespunde fiecare idee principală de mai jos:

- Băiatul este ajutat de animalele marine să ajungă la Dragon.
- ◆ Un băiețel se frământă cum să ajungă în împărăția mării.
- Băiatul reușește să aducă Floarea de mărgean din adâncul mării.
- ▲ Peștișorul reușește să îl ducă pe băiat în adâncul mării.
- ★ Băiatul încearcă să obțină Floarea de mărgean de la Dragon.

- fragmentul 1 → ◆
- fragmentul 2 →
- fragmentul 3 →
-

DESCOPERĂ!

2 a) Din ce fragment al textului ai aflat detaliile de mai jos?

- Băiatul își petrece diminețile alături de un peștișor.
- Peștișorul încearcă să afle frământările băiatului.
- Băiatul crede că nimeni nu îl poate ajuta.
- Copilul îi spune peștișorului ce își dorește.

b) Scrie ideea principală a fragmentului identificat, apoi, sub aceasta, enunțurile de la punctul a). Ce observi?

IMPORTANT

- Enunțurile prin care se dezvoltă ideea principală a unui fragment reprezintă **ideile secundare** ale aceluia fragment.
- Ideile secundare conțin:
 - fapte ale personajelor;
 - locul și timpul desfășurării acțiunii;
 - împrejurările în care se petrec faptele.
- Ideile principale și ideile secundare corespunzătoare acestora, redată în ordinea din text, formează **planul dezvoltat de idei**.

APLICĂ!

3 a) **Lucrați în perechi.** Formulați ideile secundare care dezvoltă a doua idee principală a textului, prin răspunsuri la întrebările de mai jos.

Peștișorul reușește să îl ducă pe băiat în adâncul mării.

Unde pleacă peștișorul?

Ce veste îi aduce peștișorul băiatului?

Ce află peștișorul de la băiat?

Cu ce pleacă băiatul în adâncul mării?

b) Scrie ideea principală a fragmentului, apoi, sub aceasta, ideile secundare formulate anterior.

4 a) Recitește fragmentul din text în care se regăsesc întâmplările ilustrate mai jos.

b) Scrie ideea principală a fragmentului, apoi formulează ideile secundare, pe baza imaginilor.

5 **Lucrați în grup.** a) Scrieți ideea principală și ideile secundare ale fragmentului al patrulea din text.
b) Comparați ideile găsite de voi cu cele ale altor grupuri.

Povestirea unui fragment

DESCOPERĂ!

- 1 Recitește primul fragment al textului *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*.
- 2 Citește ideile fragmentului și povestirea Mariei, apoi spune ce observi.

Un băiețel se frământă cum să ajungă în împărăția mării.

- Băiatul își petrece diminețile alături de un peștișor.
- Peștișorul se hotărăște să afle frământările băiatului.
- Băiatul crede că nimeni nu îl poate ajuta.
- Copilul îi spune peștișorului ce își dorește.

Un băiețel care locuia împreună cu mama lui aproape de mare își petrecea diminețile pe malul apei vorbind cu singurul său prieten, un peștișor argintiu. Pentru că îl vedea mereu trist pe băiat, peștișorul s-a hotărât să afle cu orice preț de la acesta ce anume îl frământa atât de mult. Băiatul nu dorea să își necăjească prietenul cu problemele sale, mai ales că nimeni nu ar fi avut cum să îl ajute. Copilul i-a spus în cele din urmă peștișorului că își dorea să ajungă în împărăția mării, dar acest lucru era imposibil deoarece nu putea respira sub apă.

IMPORTANT

Când povestești un fragment dintr-un text:

- relatezi întâmplările în ordinea în care s-au petrecut;
- dezvolti ideile secundare adăugând detalii, fără a reproduce replicile personajelor;
- folosești cuvintele nou-învățate.

- a) A respectat Maria ordinea întâmplărilor în povestirea sa?
- b) Cum a folosit Maria ideile secundare pentru a povesti întâmplările?
- c) Ce deosebiri există între povestirea realizată de Maria și fragmentul pe care l-a povestit?

APLICĂ!

- 3 **Lucrați în perechi.** Unul dintre voi povestește al doilea fragment al textului. Celălalt ascultă cu atenție și apreciază povestirea pe baza grilei alăturate.

CRITERII DE APRECIERE	DA	NU
Exprimarea este corectă și clară.		
Întâmplările sunt relatate în ordinea desfășurării.		
Sunt folosite cuvintele nou-învățate.		

- 4 **Lucrați în grupuri** de câte patru elevi.

- a) Scrieți pe cartonașe ideile secundare ale celui de-al treilea fragment. Extrageți fiecare câte un cartonaș și povestiți, oral, fragmentul, dezvoltând ideea de pe cartonașul extras.
- b) Scrieți povestirea pe o coală de hârtie. Ilustrați conținutul fragmentului.
- c) Expuneți produsul. Citiți povestirile realizate de celelalte grupuri. Formulați aprecieri.

CREEAZĂ! – Poveste cu final...

- 5 Scrie un final pentru textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*, dezvoltând ideile date:

- Mama băiatului a întinerit pe loc.
- Floarea de mărgean s-a topit în mâna mamei.
- Zâna s-a transformat într-un scorpion.
- Băiatul a aflat de la peștișor taina Florii de mărgean.

Personajele

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Citește textul de mai jos. Completează un tabel asemănător, pe baza codului dat.

✓ → informații pe care le știi;

+ → informații noi;

? → informații despre care ai vrea să afli mai mult.

✓	+	?

Autorul este persoana care își imaginează și scrie povestea. El știe că e greu să-i ții pe copii cu cartea în mână când în apropiere se află un televizor sau o tabletă. Întâmplările trebuie să fie surprinzătoare. La întâmplări participă oameni, animale, obiecte, adică personaje. Ele sunt plăsmuiri, închipuiri ale autorului. Acesta poate avea ca model exemple din realitate, dar, în poveste, personajele acționează după alte reguli. Ca să fie interesante, trebuie să le exagereze însușirile, fie bune, fie rele, astfel încât, dacă un personaj este obraznic, trebuie să fie extraordinar de obraznic sau de nesuferit. Dacă vrea să fie urât, trebuie să-l facă extraordinar de urât. Așa e amuzant și devine interesant ceea ce scrie. (după Roald Dahl)

- b) **Lucrați în perechi.** Găsiți asemănări și deosebiri între informațiile scrise de fiecare în tabel.

- c) Consideri că textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* ar putea face un copil să renunțe la televizor? Oferă argumente în care să te referi la personajele textului.

IMPORTANT

- **Personajele** sunt oamenii, animalele, obiectele care participă la întâmplările dintr-un text. În povești, animalele și lucrurile pot avea însușiri omenești.
- Însușirile personajului pot fi prezentate de povestitor, de alte personaje sau reies din vorbele, faptele, gândurile, gesturile sale.
 - însușiri fizice (statură, chip, vestimentație);
 - însușiri morale și sufletești.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în grup.** Desenați o cochilie. Scrieți pe rândurile acesteia personajele din textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu*, în ordinea importanței pe care considerați că o au în text.

- 3 Completează un tabel asemănător, pe baza informațiilor din text.

Personajul	Ce am aflat din text?	Ce înseamnă acest lucru?
băiatul	În privirea copilului se ghicea o durere ascunsă.
....	Nu renunță nicio clipă.

CREEAZĂ! – Personaje de apreciat

- 4 Imaginează-ți că personajele ar exprima, prin substantive, o apreciere despre ele însele și câte una despre fiecare dintre celelalte personaje. Completează un tabel asemănător pentru toate personajele date.

	băiatul	peștișorul	caracatița	dragonul	scoica	peștele-spadă	căluții	broasca
băiatul	iubirea	frumusețea
peștișorul	agerimea
....

Adjectivul

AMINTEȘTE-ȚI!

vioaie

iubitor

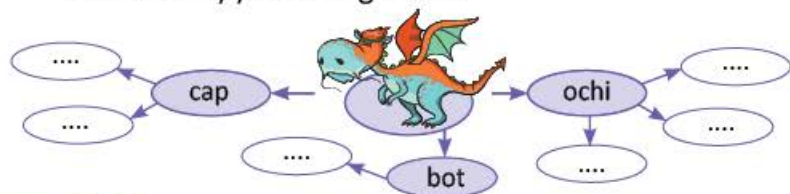
- 1 a) Scrie calitățile tale pe cartonașe.
b) **Lucrați în grup.** Identificați asemănările dintre voi.
- 2 Identifică în textul *Poveste cu un copil și un peștișor argintiu* însușirile personajelor ilustrate mai jos. Alege cuvintele potrivite din lista dată: *argintiu, frumoasă, bun, ageri, neobișnuită, blândă, mândru.*

IMPORTANT

- Cuvintele care se referă la substantive și indică însușiri ale unor ființe, lucruri sau fenomene ale naturii sunt **adjective**.
- Adjectivul își schimbă forma după genul și numărul substantivului pe care îl însoțește.

- 3 a) Completează spațiile libere folosind cuvinte din text care descriu înfățișarea dragonului.

- b) Cum ai descrie Dragonul dacă ar avea mai multe capete? Transformă enunțul corespunzător din text.

APLICĂ!

- 4 Formează enunțuri după exemplul de mai jos, pentru a indica elemente din natură cu care ai putea să te identifici: o pasăre, o floare, un mamifer, o apă, un arbore,

Exemplu: *Dacă aș fi un animal marin, aș vrea să fiu un peștișor auriu, sprinten, zglobiu, deoarece*

- 5 Desenează tabelul. Completează-l cu substantive însoțite de adjective potrivite din text.

substantivul	adjectivul	genul			numărul	
		masculin	feminin	neutru	singular	plural
marea	albastră		x		x	
....					

- 6 a) Consideri că fragmentul de mai jos este hazliu? Motivează.

Habarnam începu să-i facă lui Ciufulici portretul. Cum voia să iasă un portret frumos, îi făcu un nas roșu, urechi verzi, buze vinete, ochi portocalii și mustați violete.

(Cum a devenit Habarnam pictor, Nikolai Nosov)

- b) Recitește fragmentul fără adjective. Ce ai constatat? Care este aici rolul adjectivelor?

- 7 Scrie fiecare substantiv însoțit de adjectivul potrivit: *argintii, argintii, argintiile, negrii, negri.*
 - peștișori; • peștișori; • ochi; • ochi; • sclipiri; • sclipiri

CREEAZĂ!

– Ce culoare ți-ar plăcea să fii?

- 8 Scrie un text de 4 – 5 enunțuri, în care să te prezinți.

Exemplu: *Sunt Albastru. M-am trezit în zori și am pictat cerul albastru-azuriu. Pentru mare am ales....*

Textul în care se prezintă un portret

Ți se întâmplă, când citești o poveste, să vezi cu ochii minții personajele?

- Citește textul *Dina*, după Victor Cilincă și imaginează-ți cum arată fetița.

Dina era o fetiță de vreo nouă ani, slăbuță. Încă de mică fusese o fetiță extrem de curioasă și întreba mereu-mereu cu o voce peltică: *Dar de ce?*, iar ochii ca două migdale i se luminau. Întrebările ei erau însă prea multe și ceilalți nu aveau timp de ea și de curiozitățile ei.

În fiecare dimineață, fetița mergea la școală cu tramvaiul. Era prietenoasă, veselă și îngăduitoare cu cei din jur. La prânz, când se terminau orele, fetița se întorcea acasă, arăta părinților carnetul de note, mânca frumos și cuminte tot, își făcea lecțiile repede și bine pentru a doua zi, întrucât era o elevă conștiincioasă. Apoi fugea în poveste. Nimeni nu știa că are în fiecare noapte o poveste numai a ei. Părinții nu aveau timp să-i spună povești seara la culcare, așa că fetița trebuia să-și inventeze singură câte o poveste ciudată.

Înainte de a fi gata povestea, o spunea mai întâi în șoaptă. Atunci era frumos, uita de pistruii de pe obraji, uita de oamenii care, în graba lor, o călcau pe picioare în tramvai, uita de băieții mai mari care o trăgeau, uneori, de codițe și de cordonul șorțului cafeniu, mereu dezlegat.

A doua zi, la școală, arăta foarte palidă și obosită. Stătea pe rândul de la fereastră. Uneori, cerul din fața ochilor devenea ecranul pe care își proiecta poveștile imaginate seara. Doamna învățătoare îi spunea să fie atentă la oră și să nu mai fie atât de visătoare.

Părinții, în discuțiile lor, își ziceau:

- Ce firavă e fata noastră!
- Nu mănâncă destul! dădea din umeri mama.
- E mofturoasă! se încrunta tata.
- Și ce imaginație bogată are! Cu cine o fi semănând? se întreba în continuare tata.
- Cu mine nu prea, eu nu aveam așa talent când eram mică.
- Nici eu.

O zoreau la culcare în fiecare seară, când începea programul la televizor. Și Dina se ducea în camera ei. În cameră era întuneric, însă ușa nu se putea închide bine și lumina televizorului făcea ca toți spiridușii din încăpere să joace pe pereți. Era timpul ca Dina, să intre în poveste așa cum oamenii mari intră într-o sală de cinema.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Completează enunțurile folosind informații din text.
 - a) Personajele care participă la întâmplări sunt
 - b) Dina își inventează câte o poveste, pentru că
 - c) Uneori, Dina nu este atentă la ore, pentru că
- 2 Răspunde la întrebări.
 - a) Ce cred părinții despre Dina?
 - b) Dar doamna învățătoare?
 - c) Ce însușire a Dinei ți-a atras atenția?

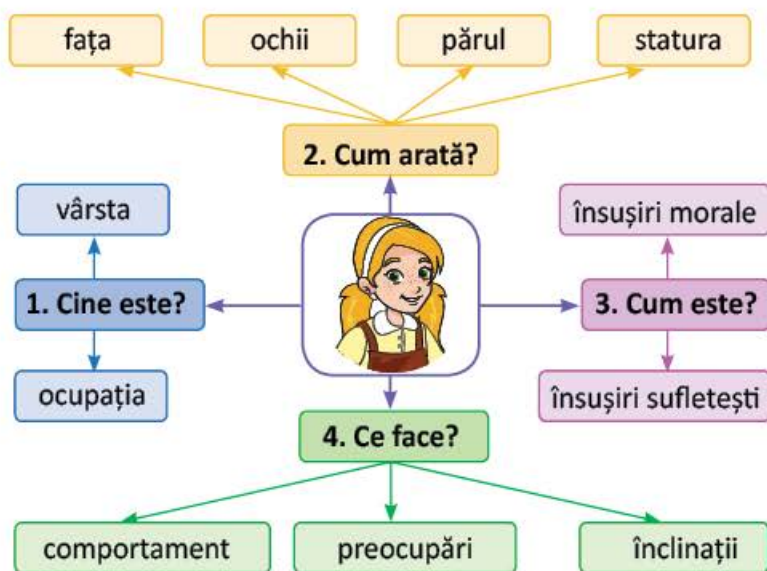
APLICĂ!

- 3
 - a) Ai aflat din text că *Dina intra în poveste așa cum oamenii mari intră într-o sală de cinema*. Explică, în unu-două enunțuri, ce semnificație are această idee pentru tine.
 - b) Alege un fragment din text și motivează, în scris, de ce l-ai ales.

Scrierea unui text în care se prezintă un portret

DESCOPERĂ!

- 1. Lucrați în grup.** Stabiliți trăsăturile Dinei așa cum reies din comportamentul, preocupările activitățile ei:
 - Mănâncă frumos și cuminte tot.
 - Își face temele repede și bine.
 - Își imaginează povești.
 - Are cordonul șorțului dezlegat mereu.
- a) Scrie ce ai văzut în timp ce ai citit textul.
b) Consideri că ilustrația care însoțește povestirea este potrivită? Motivează.
- a) **Lucrați în perechi.** Completați schema de mai jos cu informații din text.

IMPORTANT

Pentru un **portret**, scrie:

- informații despre vârstă, ocupație;
- **însușiri fizice** care se referă la chip, siluetă, aspect general, vestimentație;
- **însușiri morale și sufletești**;
- comportament, preocupări, înclinații, preferințe.

- b) Completați spațiile punctate din text. Adăugați alte enunțuri pentru a îmbogăți portretul Dinei.

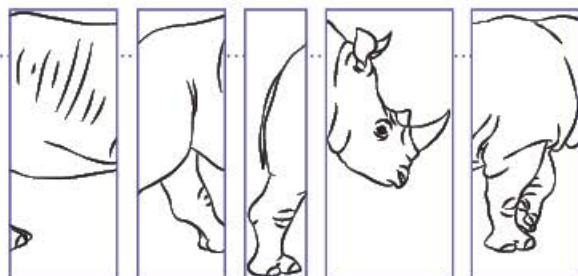
Dina este o școlăriță de ani. Este o față slăbuță, cu ochii și pistruiată. Își ține părul strâns în codițe. Dina este o față prietenoasă, și îngăduitoare cu cei din jur. Este și creativă. Își inventează singură câte ciudată.

APLICĂ!

- a) Completează o schemă, asemănătoare celei de la exercițiul 3, cu informații referitoare la un personaj dintr-un film.
b) Scrie, pe baza schemei realizate, un text de cel puțin 8–10 enunțuri, în care să prezinți portretul personajului ales. Desenează-i chipul sau lipește o ilustrație. Expune lucrarea.

CREEAZĂ! – Fișă de informații

- 5 Copiază desenele alăturate. Decupează-le, apoi lipește-le pe carton, astfel încât să refaci desenul. Consultă un atlas zoologic. Scrie o fișă cu informații despre acest animal, care să conțină caracteristicile sale, comportamentul, ce face, cum se mișcă.

Personajele. Asemănări și deosebiri

- Citește textul *James*, după Roald Dahl, pentru a identifica trăsăturile personajelor.

Până la patru ani, James Henry Trotter a dus o viață fericită și tihnită alături de mama și de tatăl lui, într-o casă frumoasă de la malul mării. Avea întotdeauna copii cu care să se joace, avea plaja aurie pentru alergat și oceanul albastru pentru bălăcit: tot ce-și putea dori un băiețel.

Dar, într-o zi, mama și tatăl lui James au plecat la Londra să rezolve niște treburi de familie și au rămas acolo un timp mai îndelungat.

Sărmanul James s-a trezit singur și speriat într-o lume mare și neprietenoasă. Frumoasa casă de pe malul mării a fost vândută, iar băiețelul a fost trimis să locuiască împreună cu cele două mătuși ale sale, mătușa Sponge și mătușa Spiker. Îmi pare rău s-o spun, dar amândouă erau niște persoane foarte urâcioase. Egoiste, leneșe și haine, chiar din prima zi au început să-l necăjească pe sărmanul James aproape fără niciun motiv. Nici măcar nu-l strigau pe nume. I se adresau spunându-i doar *băiete*. Nu-i dădeau vreo jucărie sau vreo carte cu poze, iar camera lui era goală și cenușie.

Mătușile locuiau într-o casă **dărăpănată** pe vârful unui deal din sudul Angliei. Dealul era atât de înalt, încât din orice loc al grădinii s-ar fi uitat, James putea vedea kilometri întregi din peisajul încântător al pădurilor și câmpiilor. În zilele senine, dacă privea într-o anumită direcție, putea vedea departe, la orizont, un punctuleț cenușiu care fusese casa unde trăise. Oceanul se vedea ca o dungă de cerneală sub marginea cerului. Dar James nu avea voie niciodată să coboare din vârful dealului. Mătușile nu-l luau cu ele de teamă să nu facă vreo poznă.

Grădina era mare și sălbatică, iar singurul ei pom era un piersic bătrân care nu făcuse piersici niciodată. Nu avea nici leagăn, nici balansoar, nici groapă cu nisip și niciun copil nu era invitat pe deal să se joace cu James. Nu existau nici măcar o pisică sau un câine care să-i țină companie. Pe măsură ce trecea timpul, James devenea un copil tot mai singur și tot mai abătut. În fiecare zi, petrecea ore în șir la marginea grădinii, uitându-se melancolic la minunata, dar interzisă lume a pădurilor, a câmpiilor și a oceanului, lume care se întindea la picioarele lui ca un covor fermecat.

Sărmanul James era pus la treabă mereu. Spărgea lemne pentru sobă, iar mătușile ședeau comod în șezlonguri, beau limonadă acidulată din pahare înalte și îl supravegheau ca nu cumva să se oprească din lucru vreo clipă.

Mătușa Sponge era corpulentă și foarte scundă. Avea ochi mici alungiți, o gură cu buzele strânse și o față palidă și căzută, care arăta ca și cum ar fi fost de hârtie. Semăna cu un balon mare și uitat la soare. Spre deosebire de ea, mătușa Spiker era înaltă și foarte slabă. Purta ochelari cu rame de oțel fără brațe, care se prindeau pe vârful nasului. Avea vocea ascuțită și buzele subțiri și umede.

Cele două bătrâne stăteau acolo și sorbeau din pahare, îndemnându-l din când în când pe James să taie lemnele mai repede. Vorbeau chiar și despre ele și fiecare se lăuda cât era de frumoasă. Mătușa Sponge ținea în poală o oglindă cu mâner lung, în care își tot admira chipul dizgrațios.

În acest timp, sărmanul James continua să **robotească** la butucul de spart lemne. Era foarte cald, transpirase și îl dureau brațele. Își acoperi fața cu mâinile și se lăsă în voia gândurilor.

Atunci simți că se va întâmpla ceva neobișnuit...

VOCABULAR

dărăpănată – dărămată, năruită, prăbușită

să robotească – să muncească din greu

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- a) Unde se află casa mătușilor lui James? Alege varianta corectă.

 - lângă ocean
 - la Londra
 - pe vârful unui deal
 - pe malul mării

b) Ce vede James de pe deal, ca pe un punctuleț cenușiu? Alege varianta corectă.

 - casa lui
 - un piersic bătrân
 - o casă dărăpănată
 - oceanul
- Completează enunțurile cu informații din text.

a) Când îl strigă pe James, mătușile îi spun

b) La picioarele lui James se întinde, ca un covor fermecat,
- Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce mătușile nu-l luau pe James cu ele când plecau de acasă?

b) Ce fac mătușile în timp ce băiatul sparge lemne?
- În text s-au repetat cuvintele *sărmanul James*. Scrie trei argumente care susțin această formulare. Folosește expresiile: *în primul rând,; în plus, de asemenea,; nu în ultimul rând,*
- Ce personaj simpatizezi? De ce? Scrie cel puțin trei motive.

APLICĂ!

- a) Scrie adjectivele care indică însușiri ale copilăriei lui James, până la vârsta de patru ani.

b) Scrie adjectivele care însoțesc substantivele *casă, plajă, ocean*, din primul alineat.

c) Caută în text câte două adjective cu forme pentru fiecare gen și câte două pentru fiecare număr.
- Lucrați în perechi.** Desenați o schemă precum cea de mai jos. Scrieți însușirile fizice și morale ale mătușilor, așa cum reies ele din descrierea povestitorului și din comportamentul personajelor.

Mătușa Sponge

Mătușa Spiker

IMPORTANT

- Cele două cercuri suprapuse formează o schemă căreia i se mai spune și **diagrama Venn**.
- Diagrama Venn poate ilustra **deosebiri** și **asemănări** între două personaje, texte, idei.
- În cele două părți laterale se scriu deosebirile, iar în mijloc se scriu asemănările.

CREEAZĂ! – Autoportrete

- a) Realizează-ți autoportretul cu acuarele și în cuvinte.

b) Scrie adjective care denumesc însușiri pe care le ai:

 - Drăguț, dulce
 - Atent, ambițios
 - Năzdrăvan

c) Expune lucrarea în galeria cu portrete, la *Colțul artelor*.

PORTOFOLIU

A S C U L T Ă M Ș I C O M U N I C Ă M I

- ● ● **Asculță cu atenție textul cu titlul *DOI*, din volumul *James și piersica uriașă*, de Roald Dahl.**

APLICĂ!

- 1 **Lucrați în perechi.** Reascultați textul. Explicați înțelesul cuvântului *stridentă* și al expresiei *a luat foc*, respectând etapele de mai jos.

Identificați enunțurile în care apar cuvântul și expresia.	Observați contextul în care apar cuvântul și expresia.	Formulați explicația voastră.	Căutați cuvântul în dicționar.
<i>stridentă</i>	<i>Avea vocea stridentă și buzele lungi, subțiri și umede.</i>	Pe James îl deranja vocea mătușii Spiker, deci cred că stridentă înseamnă	stridentă ascuțită,
<i>a luat foc</i>	<i>Spiker i-a reamintit lui Sponge de mijlocul cam gros al corpului ei, iar Sponge a luat foc.</i>	Unele persoane se înroșesc la față când au emoții, când le este rușine sau se înfurie. Sponge este, deci a luat foc înseamnă că

- 2 **Lucrați în grup.** Explicați înțelesul cuvântul *haine*. Prezentați în fața clasei ideile voastre. Ascultați-le pe cele propuse de colegii voștri.

Egoiste, leneșe și **haine**, chiar din prima zi, mătușile au început să-l necăjească pe sărmanul James aproape fără niciun motiv.

- 3 **Observă *cuvintele nostime* subliniate.** Identifică părțile de vorbire din care s-au format.
 - a) Sâmbătă, gândindu-mă la jurnal mi-a venit o idee uluimitoare, iar joi dimineață m-am trezit cu o idee spectaculabilă. (*Clementina*, de Sara Pennypacker).
 - b) Uriașul Bun și Prietenos primi permisiunea să sufle prin ferestrele copiilor adormiți splendidele lui visvrăjite aurii. (*Uriașul Bun și Prietenos*, de Roald Dahl).
- 4
 - a) Memorează poezia *Cum memorează ștregarul lunile anului*, de Christian Morgenstern.
 - b) Recitați-o în perechi. Precizați cuvintele care conțin adjective.

Recembrie
Jaguarie
Zebruarie

Marție
Caprilie
Maidan

Junincă
Iulică
Augustos

Septemvie
Coptombrie
Noiembrie

CREAZĂ!

 – Cuvinte surprinzătoare

- 5 **Scrive cuvintele din alăturarea cărora s-au obținut cuvintele surprinzătoare: LEURANGUTANAGÂȚ, ESENȚIALOGLICURIOS.**

Exemplu: ȘAPCAPĂLĂRIE → 1. șapca 2. capă 3. pălărie

Inventați patru cuvinte surprinzătoare. Realizați o colecție amuzantă a clasei.

Recapitulare

- Citește textul *La școala lui Mildred și Madi*, după Jill Murphi.

Școala se afla la poalele unui deal înalt. Avea ziduri de cărămidă roșiatică, turnulețe zvelte din piatră cenușie și era înconjurată de o pădure de pini. Vara, clădirea era cufundată într-o umbră răcoroasă. Scările urcau în spirală, ca într-o cochilie, iar coridoarele erau lungi și înguste.

Elevele purtau sarafane liliachii, dresuri albe, pantofi negri, cămăși mov și cravate gri. Și rochițele de vară erau în carouri liliachii. Panglicile pe care le purtau în jurul taliei, aveau culori diferite în funcție de clasă. Uniformele băieților aveau aceleași culori, doar că în zilele calde, în locul pantalonilor

lungi, purtau pantaloni scurți. Ecusonul școlii era simplu, dar încărcat de semnificație – un trandafir liliachiu. La ocazii speciale, cum ar fi decernarea unui premiu, purtau o altă uniformă, o pelerină lungă și o pălărie înaltă, multicoloră, cu vârful ascuțit.

Ca în orice școală, și aici erau reguli de respectat, doar că erau atât de multe, încât deseori elevii, în graba lor, le mai încălcau. Și aici elevii învățau cu sârg, deoarece în fiecare săptămână se dădeau lucrări de control.

Mildred era elevă în primul an de școală. Era persoana care părea că intră mereu în bucluc. Nu avea neapărat intenția de a încălca regulile și de a-i supăra pe profesori, dar, de câte ori era prin preajmă, pur și simplu se întâmpla câte ceva: avea pălăria pusă cu fața în spate, șireturile îi atârnavă, cordonul era dezlegat. Nu putea să traverseze un coridor fără să primească un sfat de la cineva.

Dar chiar și așa, avea o grămadă de prieteni, iar Madi, prietena ei cea mai bună, îi rămânea alături indiferent ce se întâmpla. Formau o pereche deosebită, pentru că Mildred era sfioasă, înaltă, subțire și avea codițe aurii, lungi, împletite, pe care deseori le răsucea fără să-și dea seama, motiv pentru care i se atrăgea atenția, în vreme ce Madi era vorbăreață, scundă și plinuță, avea ochelari rotunzi și părul castaniu, despletit.

Locuiau la internatul școlii și aveau același tip de cameră: extrem de simplă, dar prietenoasă, cu un șifonier portocaliu, un pat, masă și scaun și o fereastră îngustă ce dădea spre pădure. Pe pereți era montată o șină metalică pentru atârnat fotografii, de care stătea prinsă o bucată de pânză aurie pe care era brodat blazonul școlii. Mildred avea în camera ei trei papagali mici, pufoși și foarte prietenoși, față de care era plină de afecțiune. Îi plăceau foarte mult animalele și aștepta cu nerăbdare următoarea zi, când urma să primească și un pisoi.

Vacanța se apropia. Toți elevii erau foarte entuziasmați în privința ceremoniei de încheiere a anului școlar. Și-au pregătit din timp pelerinele, și-au netezit pălăriile de sărbătoare.

1 Formulează răspunsuri la întrebări.

- a) Unde este situată școala celor două fete?
- b) Ți-ar plăcea să înveți într-o astfel de școală? Motivează, pe baza textului.
- c) De ce primea Mildred, deseori, sfaturi?

2 Schimbă numărul substantivelor din text, însoțite de adjective ce exprimă culoarea.

Exemplu: *sarafan liliachiu* – *sarafane liliachii*.

3 Scrie adjective potrivite pentru:

- învățau cu sârg → sânguincioși, ...
- avea o grămadă de prieteni → ..., ...
- plină de afecțiune → ..., ...
- intră mereu în bucluc → ..., ...

4 Realizează portretul unui personaj dintr-o poveste citită. Indică: *Cine este?*, *Cum arată?*, *Cum este?*, *Ce face?*.

Evaluare

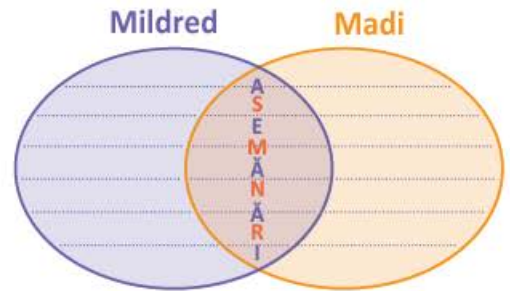
● **Recitește textul *La școala lui Mildred și Madi*, după Jill Murphi.**

1 Alege varianta potrivită pentru a răspunde la întrebări și scrie răspunsul.

- a) Ce culoare are trandafirul de pe ecuson? ★ galben ★ mov ★ alb ★ liliachiu
- b) Cum sunt camerele celor două fete? ★ lungi ★ simple ★ cenușii ★ triste
- c) Cum este Mildred față de papagali? ★ sfioasă ★ vorbăreață ★ afectuoasă ★ nerăbdătoare

2 Ai aflat din text că *Mildred era persoana care părea că intră mereu în bucluc*. Scrie, pe baza informațiilor din text, trei sfaturi pe care le-ai da lui Mildred pentru a nu mai intra în bucluc.

3 Desenează *diagrama Venn*. Completează-o, precizând trei asemănări și câte trei deosebiri între Mildred și Madi.

4 Scrie enunțul: *Elevele purtau sarafane liliachii, dresuri albe, cămăși mov și cravate gri*.

- a) Subliniază adjectivele.
- b) Scrie-le într-un tabel asemănător celui de mai jos.

gen feminin	gen masculin	gen neutru

- c) Transformă enunțul, astfel încât toate adjectivele să fie la numărul singular.

5 Scrie un text în care să o prezinți pe Mildred, cu ajutorul următorului plan:

- Cine este? Unde învață?
- Ce însușiri fizice are? Cum se îmbracă?
- Ce însușiri morale și sufletești are?
- Cum se comportă? Ce prieteni are?

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Suficient	☐	un sfat	5 – 6 însușiri	☐	☐ ☐
Bine	☐ ☐	două sfaturi	7 – 8 însușiri	☐ ☐	☐ ☐ ☐
Foarte bine	☐ ☐ ☐	trei sfaturi	9 însușiri	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai ales varianta/ variantele...	...recitește al doilea și al șaselea alineat din text.
2. Dacă nu ai scris trei sfaturi...	...recitește al patrulea alineat din text.
3. Dacă nu ai identificat însușirile...	...solicită ajutorul unui coleg. Recitește textul, cu creionul în mână.
4. Dacă nu ai subliniat toate adjectivele... Dacă nu ai identificat corect genul unor adjective... Dacă nu ai transformat corect enunțul...	...recitește indicațiile din caseta IMPORTANT de la pagina 52. ...revezi cum ai rezolvat exercițiile 2 și 3 de la pagina 52.
5. Dacă nu ai scris enunțuri despre însușirile, preocupările personajului...	...solicită ajutorul unui coleg. Recitește rezolvarea exercițiului 4, de la pagina 58.

Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 Acordă fiecărui personaj ilustrat un punctaj, folosind grila de apreciere dată mai jos.

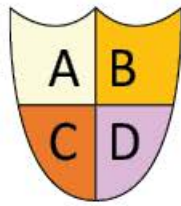

Titlu	<i>Poveste cu un băiat și un peștișor argintiu</i>	<i>Dina</i>	<i>La școala lui Mildred și Madi</i>	<i>James</i>
personajul				
însușirile fizice				
însușirile sufletești				
comportament, acțiuni				

	foarte puțin	puțin	așa și așa	mult	foarte mult
Mi-a plăcut	😊	😊😊	😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊😊😊😊

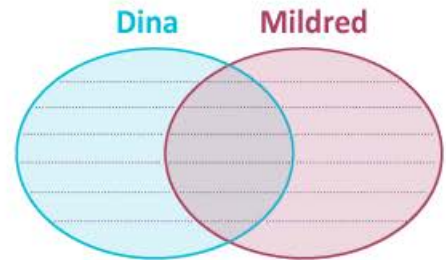
- 2 Realizează un blazon pentru un personaj îndrăgit din textele precizate în tabel.

- numele și un desen
- însușiri fizice
- însușiri morale
- o apreciere

PORTOFOLIUL

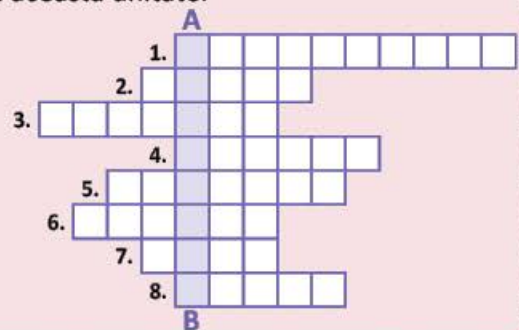
- 3 Realizează o **diagramă Venn**, pentru a le compara pe Dina și Mildred.

JOC Personaje

Copiază grila, apoi completează-o cu informații din textele citite în această unitate.

- Prietenul băiețelului care a ajuns în împărăția mării
- Celălalt prenume al lui James
- Este elevă în primul an
- Mătușa înaltă și slabă a lui James
- Numele de familie al lui James
- Mătușa corpulentă a lui James
- Cea mai bună prietenă a lui Mildred
- Copilul ai cărui părinți au plecat la Londra

AUTOEVALUARE – Cum am progresat la citit?

Alege enunțurile care ți se potrivesc.

- Descopăr cuvinte noi, găsesc expresii deosebite, caut să le înțeleg.
- Îmi imaginez cum arată personajele, locurile reale sau imaginare în care se petrece acțiunea.
- Mă bucur când personajele reușesc, sufăr când li se întâmplă vreun necaz.
- Îmi amintesc experiențe asemănătoare prin care am trecut și eu.

PRIMIM ȘI DĂRUIM

Vei realiza deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ:

- vei audia dialoguri amuzante și interesante;
- vei identifica persoanele care comunică.

1.1

Vei descrie un personaj dintr-o carte, dintr-un film sau un personaj imaginar urmărind criteriile date:

- vei participa la jocuri de rol pentru a intra în pielea personajului;
- vei realiza un portret al personajului folosind diferite modalități de exprimare: desen, colaj;
- vei prezenta colegilor portretul realizat.

2.1

Vei prezenta în ordine etapele unui proiect, ale unei activități derulate în școală sau în afara școlii:

- vei prezenta, în ordine, imagini care corespund momentelor unei întâmplări.

2.3

Vei participa la interacțiuni orale:

- vei participa la campanii de susținere și de atragere a atenției asupra unei probleme.

2.5

Vei asocia elemente descoperite în textul citit cu experiențe proprii:

- vei reformula un mesaj.

3.2

Vei analiza elemente textuale care conduc la înțelegerea lecturii:

- vei folosi diferite metode pentru explorarea textelor;
- vei scrie informațiile din text într-un tabel și dintr-un tabel într-un text.

3.4

Vei sesiza abaterile din textele citite în vederea corectării acestora:

- vei observa dezacordul și alte abateri în scrierea unui text.

3.5

Vei redacta texte scurte pe suport de hârtie:

- vei scrie invitații.

4.2

Cum s-a speriat micuța Mayrie după Lyman Frank Baum

Într-o bună zi, în preajma Crăciunului, tocmai la vremea cinei, Crăciunel a auzit o bătaie timidă în ușă.

– Intră! zise el.

Nimeni nu intră, însă, după un timp, se auzi alt ciocănit. Crăciunel sări în picioare și smuci larg ușa în lături. În fața lui stătea un ghemotoc de fată ținând strâns de mână un frățior și mai mic.

– Tu ești Crăciunel? întrebă fetița sfioasă.

– Chiar eu, draga mea! răspuse el și râse, săltându-i în brațe și pupându-i pe amândoi copiii. Sunteți bine-veniți și ați sosit tocmai la vreme ca să cinăm împreună.

I-a așezat la masă și i-a hrănit cu lapte proaspăt și prăjituri cu nucă. Când s-au săturat, îi întrebă:

– Aș vrea să știu, dragii mei, de ce v-ați pornit voi în călătoria asta lungă, ca să mă vedeți?

– Te rugăm să ne dai pisici! replică micuța Mayrie.

– Nu am auzit! Repetă, te rog! zise Crăciunel aplecându-și capul spre copii.

Frățiorul ei, care nu învățase încă să rostească multe cuvinte, clătină din cap și exclamă ca un ecou:

– Tisici! Vlem tisici!

– Ah, vreți pisicile mele de jucărie, nu-i așa? pricepu Crăciunel, foarte încântat să afle că figurinele cioplite de el erau atât de îndrăgite de copii.

Micii musafiri clătină din cap cu poftă.

– Din păcate, continuă el, am doar o singură pisică terminată acum, pentru că le-am dus ieri copiilor din oraș. Iar cea pe care o am i-o voi da fratelui tău, Mayrie, pentru că el este cel mai mic. Următoarea pe care o voi face va fi a ta.

Chipul băiatului era luminat de zâmbet când a primit jucăria prețioasă pe care i-a întins-o Crăciunel.

Micuța Mayrie își acoperi fața cu brațul și începu să suspine în hohote de plâns.

– E - E - Eu vreau o p - p - pisi - că acum! se tângui ea.

Dezamăgirea ei îl făcu pe Crăciunel să se simtă nefericit pentru o clipă. Apoi, dintr-o dată își aminti de leoaica Șiegra.

– Nu plânge, scumpo! zise el împăciuitor. Am o jucărie cu mult mai drăguță decât o pisică și **va** fi a ta. Se duse la dulap și scoase o leoaică cioplită în lemn pe care o așeză în fața lui Mayrie.

Fetița își ridică brațele și aruncă o privire asupra dinților feroși și asupra ochilor sălbatici ai fiarei, apoi, slobozi un țipăt înspăimântat și o zbughi din casă. Băiatul o urmă, țipând și el din răspuțeri, ba chiar își scapă și neprețuita pisică, de teamă.

Crăciunel rămase pentru o clipă înmărmurit, **contrariat** și uluit. Apoi, o aruncă pe Șiegra în dulap și fugi după copii, strigându-le să nu le fie frică.

Micuța Mayrie s-a oprit din goană, iar fratele ei i s-a agățat de fustă. Amândoi aruncară priviri înfricoșate spre casă până când Crăciunel îi asigură de mai multe ori că bestia fusese încuiată în dulap.

– De ce, totuși, **v-a** speriat atât de mult imaginea ei? întrebă el. E doar o jucărie!

– **Ne-a** înfricoșat, zise Mayrie. E rea și... și... pur și simplu groaznică, și deloc drăguță, ca pisicile!

– Poate că ai dreptate, grăi Crăciunel rămas pe gânduri. Dar dacă te întorci cu mine în casă, îți voi face imediat o pisică drăgălașă.

Cu **șovăială** au intrat în casă, având încredere în cuvintele prietenului lor. După aceea, au urmărit cu bucurie cum a cioplit Crăciunel o pisică dintr-o bucătică de lemn și cum a pictat-o în culori naturale. Nu i-a luat mult, deja mânuia tot mai îndemnatic cuțitul, iar Mayrie își iubea și mai mult jucăria, acum că văzuse cum a fost făcută.

După ce micuții oaspeți au pornit mai departe în călătoria lor spre casă, Crăciunel se adânci în gânduri. Într-un târziu, se hotărî ca modelele lui pentru jucării să nu mai fie niciodată creaturi atât de feroase precum prietena lui, leoaica.

Nu trebuie să fie nimic înspăimântător pentru dragii de copilași, chibzui el. Deși eu o cunosc prea bine pe Șiegra și nu mă tem de ea, este totuși firesc ca toți copiii să-i privească imaginea cu teroare. De acum înainte, voi alege pentru jucăriile mele numai animale blânde ca veverițele și iepurii, căprioarele și mielușii, pentru că astfel cei mici le vor îndrăgi, în loc să se teamă de ele.

Chiar în aceeași zi, a și început lucrul și, înainte de culcare, a făcut un iepuraș de lemn și un mielușel. Nu erau chiar atât de reușiți precum pisicile, pentru că erau **făuriți** din memorie, pe când pisica Clipici stătuse foarte cuminte pentru ca să se poată uita Crăciunel la ea în timp ce lucra.

Copiii erau încântați de jucării, iar faima acestora s-a împrăștiat până departe. Crăciunel ducea întotdeauna darurile copiilor bolnavi, iar cei care erau suficient de puternici, mergeau pe drumul doldora de **nea** până la casa din Vale ca să le ceară, așa că, în curând, s-a format o potecă îngustă din câmpie până la poarta casei făuritorului de jucării. Primii au sosit copiii care fuseseră tovarășii de joacă ai lui Crăciunel, dinainte de a se fi apucat el să facă jucării. Apoi, copiii care trăiau departe au auzit despre jucăriile minunate și au călătorit până în Vale ca să le dobândească. Toți cei mici erau întâmpinați cu bucurie și nici măcar unul nu a plecat vreodată de acolo cu mâna goală.

Căutarea de care se bucura munca mâinilor sale îl ținea pe Crăciunel tare ocupat, el însă era fericit să știe câtă plăcere producea atâtor și atâtor copii. Prietenii lui, nemuritorii, erau încântați de succesul său și îl ajutau din toată inima. Knookșii alegeau pentru el bucăți curățate de lemn neted pentru ca briceagul său să nu se tocească ciopliind. Rylșii îl aprovizionau cu vopsele de toate culorile și pensule confecționate din vârfuri de iarbă, căci se toceau prea repede. Zânele și-au dat seama că lucrătorul avea nevoie de ace de cusut, dălți, ciocane și cuie, la fel de mult ca și de cuțite și i-au adus o minunăție de trusă cu scule de toate felurile.

Crăciunel și-a transformat curând casa într-un atelier minunat. În timp ce termina jucărie după jucărie, pentru a bucura inimile copilașilor, el însuși a devenit tot mai fericit încât nu se putea opri din cântat, râs și fluierat cât era ziua de lungă.

Asta se întâmplă pentru că trăiesc în Valea Râsului, unde râde toată lumea! spunea Crăciunel. Însă nu acesta era motivul, ci altul...

VOCABULAR

contrariat – surprins în mod neplăcut de o împotrivire sau de un fapt care îi contrazice părerile sau așteptările

șovăială – îndoială, ezitare

făuriți – creați, făcuți, realizați, fabricați

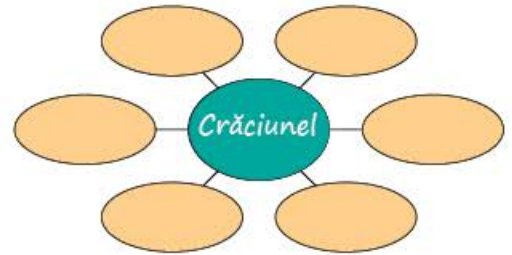
SCRIU CORECT!

- **ne-a** – Cadoul primit **ne-a** bucurat.
- **nea** – Un strat de **nea** acoperă pământul. (zăpadă)
- **v-a** – Crăciunel **v-a** adus jucării. (a adus **vouă**)
- **va** – Fetita **va** primi jucăria dorită.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Unde au loc întâmplările?
 - Când se petrec întâmplările?
 - Ce își propune Crăciunel după sperietura copiilor?
 - Ce se întâmplă după plecarea celor doi copii?
- Completează, în scris, enunțurile care arată cum se încheie întâmplările.
 - Crăciunel și-a transformat casa într-un
 - Crăciunel a devenit tot mai fericit, pentru că
 - Crăciunel a devenit atât de fericit, încât

- Lucrați în grup.** Desenați o schemă asemănătoare. Scrieți personajele cu care interacționează Crăciunel.

- Ordonează enunțurile conform întâmplărilor la care au participat cei doi frați: 🌀, ..., ..

■ Crăciunel i-a așezat pe copii la masă.

▲ Micuții oaspeți au pornit spre casa lor.

● Băiețelul a primit o pisică de jucărie.

◆ Copiii au fugit speriați de chipul leoaicei.

🌀 Mayrie și fratele ei au bătut la ușa lui Crăciunel.

● Mayrie s-a supărat că nu a primit jucăria dorită.

★ Copiii i-au spus lui Crăciunel ce jucării vor.

□ Crăciunel i-a cioplit fetei o pisică din lemn.

- Completează un tabel asemănător cu informații referitoare la ajutoarele lui Crăciunel.

	Knookșii	Rylșii	Zânele
Ce i-au adus lui Crăciunel?			
Din ce motiv?			

- Lucrați în perechi.** Identificați cel puțin două motive pentru care Crăciunel și-a transformat casa într-un minunat atelier. Completați informațiile voastre cu altele noi, descoperite de colegi.

APLICĂ!

- Delimitează textul în fragmente. Scrie planul simplu de idei.
 - Alege unul dintre fragmentele identificate anterior și formulează ideile secundare. Povestește fragmentul, în scris, pe baza acestora.

- Completează versurile de mai jos folosind cuvintele: *nea, ne-a, va, v-a*.

Prin nămeții grei de
Crăciunel răzbate.
.... aduce tuturor
Daruri minunate!

Jucării el făcut,
Să vă umple casa
Să îi spuneți într-un glas:
.... plăcut răsplata!

CREEAZĂ! – Vine Crăciunul!

- Scrie un text în care să prezinți ce se întâmplă în casa lui Crăciunel, în Ajunul Crăciunului. Pentru a reuși:
 - scrie planul simplu de idei;
 - dezvoltă ideile, formulând idei secundare;
 - scrie textul pe ciornă;
 - corectează-l, apoi scrie-l pe o coală.

PORTOFOLIUL

Formularea unor solicitări

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în perechi.** Observați, în tabelul de mai jos, cum se adresează Dana unor persoane de la care ar putea împrumuta cartea *Viața și aventurile lui Moș Crăciun*.

Persoana cu care vorbește	Exprimarea folosită de Dana
Panait (coleg de școală)	Salut, Panait! Poți, te rog, să îmi împrumuți cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?
Domnul Ene (bibliotecarul)	Bună ziua! Fiți amabil, îmi puteți împrumuta cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?
Tăsica (mătușa)	Sărut mâna, mătușă! Îmi împrumuți și mie, te rog, cartea <i>Viața și aventurile lui Moș Crăciun</i> ?

- 2 Citește replicile de mai jos și indică scopul fiecăreia: a) solicitarea de informații; b) solicitarea repetării unui mesaj; c) solicitarea sprijinului; d) solicitarea unui obiect.

Aș vrea să știu, dragii mei, de ce v-ați pornit voi în călătoria asta lungă, ca să mă vedeți?

Te rugăm să ne dai pisici!

Nu am auzit! Repetă, te rog!

Vă rog, am nevoie de sprijinul vostru!

APLICĂ!

- 3 Scrie o scrisoare adresată lui Crăciunel, în care să utilizezi trei formule diferite de solicitare.

- 4 Citește replicile de mai jos. Completează într-un tabel asemănător celui alăturat.

- a) – Salut, bătrâne! Stai să-ți povestesc cum a fost piesa! Super, n-ai mai văzut așa ceva!
- b) – Domnule actor, te informez că limbajul tău nu e tocmai potrivit față de bunicul meu!
- c) – Bună! Tu ești Elena? Îți stă bine în costumul de Crăciuniță! Eu sunt Mircea și sunt ren!

	a)	b)	c)
Cine se adresează.			
Cui i se adresează.			
Relațiile dintre vorbitori: de prietenie, de rudenie, ...			
Exprimarea este îngrijită sau nu, politicoasă sau nu.			

CREEAȚĂ! – Dăruiește o carte!

- 5 **Lucrați în perechi.** Clasa voastră va lansa campania *Dăruiește o carte!* Realizați dialoguri pe baza ilustrațiilor alăturate, ce surprind acțiuni din timpul campaniei. Utilizați diferite formule de solicitare potrivite fiecărei situații. Prezentați în fața clasei.

IMPORTANT

Când formulează o solicitare, vorbitorul trebuie să țină cont de:

- **relația cu persoana căreia i se adresează** (persoană străină, rudă sau persoană cunoscută);
- **vârsta interlocutorului** (gradul de politețe crește atunci când persoana este mai în vârstă, ceea ce nu înseamnă că vorbitorul ar putea să fie nepoliticos cu cei de o vârstă apropiată);
- **scopul solicitării:** *Puteți să îmi spuneți, vă rog..., Aș vrea să știu..., Poți să repeți ce ai spus?, Vă rog, aș avea nevoie de..., M-ar interesa...*

Pronumele personal. Numărul pronumelui personal

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Formați un cerc. Formulați enunțuri în care fiecare elev:
 - spune ce a aflat că își dorește un coleg sau o colegă să primească de Crăciun (*El/Ea își dorește...*);
 - spune ce și-ar dori el să primească (*Eu îmi doresc...*);
 - întreabă un alt coleg/colegă ce dorește să primească (*Tu ce îți dorești...?*). Următorul continuă.
- b) **Formați perechi** pe baza asemănărilor identificate. Membrii aceleiași perechi prezintă ce au aflat că dorește o altă pereche, ce doresc ei înșiși să primească, apoi întreabă o altă pereche ce dorește să primească.
- c) Ce pronume personale ați folosit? În ce situații pronumele au fost la numărul singular? Dar la plural?

IMPORTANT

- Părțile de vorbire care, în comunicare, țin locul unor substantive sunt **pronume**.
- Pronumele care indică persoanele ce participă la o comunicare sunt **pronume personale**.
- Pronumele are forme pentru **numărul singular**: *eu, tu, el, ea* și **plural**: *noi, voi, ei, ele*.
- Se mai pot utiliza în comunicare și următoarele forme ale pronumelui personal: *dânsul, dânsa, dânsii, dânsele*.

DESCOPERĂ!

- 2 Scrie enunțurile date înlocuind cuvintele subliniate cu cele potrivite dintre: *dânsa, dânsul, dânsele, dânsii*.
Tata și unchiul aduc lemnele. Bunicul aprinde focul. Bunica frământă cozonacii. Mama și mătușa pregătesc colăceii.

APLICĂ!

- 3 a) Identifică pronumele personale din fragmentul de mai jos. Precizează numărul fiecăruia.
- 4 Completează textul de mai jos cu pronume personale potrivite.

Crăciunel auzi o bătaie timidă în ușă.

– Intră! zise el.

– Tu ești Crăciunel? întrebă fetita.

– Chiar eu, draga mea! răspunse el. De ce ați pornit voi în călătoria asta, dragii mei musafiri?

– Noi vrem pisici! răspunseră copiii.

– Ah, vreți pisicile mele de jucărie?

Musafirii clătinară din cap cu poftă.

- b) Înlocuiește substantivele subliniate cu pronumele potrivite. Scrie enunțurile obținute.
- c) **Lucrați în grup**. Imaginați-vă și prezentați în fața clasei un dialog între Crăciunel și cei doi copii. Folosiți cel puțin trei pronume personale.

–, elevii clasei a patra dorim să desfășurăm campania *Dăruiește o carte!* ce părere aveți?

– aș dori să donăm și jucării.

– cred că e o propunere foarte bună deoarece, în aceeași clădire, sunt și preșcolarii și nu știu încă să citească, a zis doamna învățătoare.

– Le putem oferi cărți de colorat! Sunt foarte apreciate de cei mici.

– Andrei are dreptate. a propus o idee excelentă! a adăugat

CREEAȚĂ!

– *Daruri scrise, daruri vorbite*

- 5 a) Scrie un bilet în care să mulțumești colegului sau colegei de bancă pentru un gest, un ajutor acordat ție. Utilizează pronume personale în formularea enunțurilor.
- b) Așază biletul pe un suport în formă de brad, confecționat de voi. Citește biletul care îți este adresat.

Inițierea, menținerea și încheierea unui schimb verbal. Pronumele personal de politețe

În fiecare dintre noi este ascuns un Crăciunel. Tu ce ai de oferit?

- Citește textul *Recunosc, eu sunt domnul Da, vă rog!*, după Octav Pancu-Iași, pentru a descoperi ce dăruiește Mișu celor din jurul său.

Eu sunt domnul *Da, vă rog!* și tot eu, domnul *Cu plăcere!*, *Dau o fugă!*, *Mă întorc îndată!*. Așa mi se spune când Radu, sau Costi, sau Victor, ori toți laolaltă mă ironizează. Eu nu mă supăr, abia aștept să-i aud râzând.

Da, vă rog! și *Cu plăcere!* și *Dau o fugă!* și *Mă întorc îndată!* sunt, bineînțeles, niște cuvinte pe care le rostesc eu, nu-i mare lucru.

Mă strigă, de exemplu, un vecin de pe balcon:

- Mișule, fii amabil! (*așa mă numesc, vine de la Mihai*).
- Da, vă rog!
- Mișule, poți, te rog, să îmi iei și mie o pâine?
- Sigur!
- Nu te supăra, dar acum m-am întors de la serviciu.
- Da, da...! Nicio supărare! *Dau o fugă!*
- Uite, Mișule, prinde banii!
- I-am prins. *Mă întorc îndată!*
- Mulțumesc mult, Mișule!
- Cu plăcere!

Asta se întâmplă de două-trei ori pe zi și de fiecare dată mă strigă altcineva: mama, vecina de la etajul patru, bunica, nenea Sandu mecanicul, nenea Barbu, tanti Matilda. Are cine să mă strige că stau într-un bloc cu opt etaje și cu patru apartamente la fiecare etaj. Cei trei muschetari, Costi, Radu și Victor, râd când mă aud răspunzând așa.

Habar n-am ce-o fi în capul lor! Nu mi se tocesc tălpile dacă dau o fugă până la magazin, până la farmacie sau la chioșcul cu ziare! Poate că ar vrea să mă audă așa:

- Mișule, poți, te rog, să îmi iei și mie o pâine?
- Confuzie!
- Nu te supăra, dar acum m-am întors de la serviciu.
- Nu ține, domnule. Caută pe altcineva!

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Răspunde la întrebări.
 - a) Cine este domnul *Da, vă rog!*
 - b) Cum îi mai spun cei trei băieți lui Mișu?
 - c) Cine îl roagă pe Mișu să îi cumpere o pâine?
 - d) Cine îl strigă pe băiat de două-trei ori pe zi?
- 2 Scrie 4 – 5 enunțuri în care să îți exprimi părerea față de cei trei *muschetari*.
- 3 Completează enunțurile, pe baza textului.
 - Mihai *a dăruit* politețe celor din jur, când
 - Mihai *a dăruit* ajutor celor din jur, când
 - Mihai *a dăruit* toleranță celor din jur, când
 - Mihai *a primit* recunoștință de la
- 4 Ce ai învățat din purtarea lui Mișu? Răspunde folosind argumente din text.

AMINTEȘTE-ȚI!

- 5 **Lucrați în perechi.**
- Citiți pe roluri dialogul dintre Mișu și vecinul său.
 - Indicați cuvintele utilizate de vecin pentru a începe conversația cu Mișu.
 - Citiți cuvintele lui Mișu prin care acesta dovedește înțelegerea spuselor vecinului.
- 6 a) Ești vecinul lui Mișu. Ce formule poți să mai folosești pentru a începe conversația cu acesta? Alege variantele potrivite situației.
- Fii drăguț,!
 - Fii bun,!
 - Dumneavoastră ce doriți?
 - Fiți amabil!
 - Ce mă bucur că te văd!
 - Interesant!
- b) Ești Mișu. Nu ai înțeles rugămintea vecinului. Cum vei proceda pentru a continua comunicarea în bune condiții? Alege varianta potrivită situației.
- Aprob prin mișcarea capului.
 - Îi solicit repetarea mesajului.
 - Îl privesc cu atenție și aștept.
 - Schimb subiectul discuției.

IMPORTANT

- Într-o conversație se folosesc:
 - formule de inițiere (începere)** a unui schimb verbal: *Fiți (Fii) amabil!, Vă (Te) rog frumos!, Ce mai faceți?, Îmi pare bine că vă (te) văd!, Ce surpriză!,*
 - formule de menținere a dialogului:** *Așa, așa!, Am înțeles!, Da, da...!, Sigur!, Chiar așa?, Interesant!, Cum adică?, Poți să repeți ce ai spus?;*
 - formule de încheiere:** *Mulțumesc!, Cu plăcere!, Pe curând!, Drum bun!.*
- Formulele folosite trebuie să fie **potrivite situației de comunicare** (cui se adresează vorbitorul, care este scopul, în ce împrejurări are loc discuția).
- Pentru a exprima respectul, se pot folosi cuvintele: *dumneavoastră, dumnealui, dumneaei, dumnealor.* Aceste sunt **pronume personale de politețe.**

APLICĂ!

- 7 Ai aflat din text care sunt răspunsurile pe care *muschetarii* ar vrea să le audă când Mișu îi răspunde vecinului. Ce răspunsuri ai oferi dacă nu ai putea îndeplini solicitarea dumnealui?
- 8 **Lucrați în perechi.** Pornind de la informațiile din text, imaginați un dialog între Mișu și tanti Matilda, în care să folosiți pronume personale de politețe, formule de inițiere, continuare și încheiere a schimbului verbal.
- 9 **Lucrați în grup.** Doi dintre voi discută despre comportamentul lui Mișu. Ceilalți doi sunt observatori și fiecare apreciază felul în care participă la discuție câte unul dintre cei doi vorbitori, pe baza unei grile asemănătoare celei alăturate.

CRITERII DE APRECIERE	DA	NU
Ascultă și își privește cu atenție partenerul de dialog.		
Nu vorbește în același timp cu celălalt.		
Folosește formule de menținere a dialogului.		
Mimica și gesturile dovedesc interesul pentru dialog.		

CREEAZĂ! – De vorbă cu personajele

- 10 a) Realizează o marionetă cu chipul lui Mișu. Folosește o farfurie de carton, lână, lipici, carioci. Lipește pe spatele farfuriei un băț pentru a o putea mânui.
- b) Imaginează-ți o conversație cu Mișu, în care să utilizezi formule de inițiere, continuare și încheiere a dialogului.
- c) Prezintă în fața clasei conversația, mânuind marioneta și rostind replicile lui Mișu cu o altă tonalitate a vocii.

Pronumele personal. Persoana pronumelui personal

Campania **Dăruiește o carte!** este în plină desfășurare!
Noi am pregătit cărțile. Voi le-ați pregătit?

DESCOPERĂ!

1 Transcrie enunțurile și completează spațiile punctate cu pronumele personale care indică:

a) persoana sau persoanele care vorbesc:,

Eu dăruiesc o carte de colorat.

Noi dăruim cărți cu povești.

b) persoana sau persoanele cu care se vorbește:,

Tu ce dăruiești?

Voi ce dăruieți?

c) persoana sau persoanele despre care se vorbește:,

Ea dăruiește o carte cu povești.

Ei dăruiesc cărți cu povești.

2 Observă cuvintele subliniate. Care dintre acestea indică persoana care vorbește? Dar persoana despre care se vorbește? Mie mi-a comunicat Mara agenda campaniei, iar pe el l-a informat Luca.

IMPORTANT

Formele pronumelui personal	Persoana	Numărul	
		singular	plural
Persoana care vorbește sau persoanele care vorbesc.	I	eu	noi
Persoana sau persoanele cu care se vorbește.	a II-a	tu	voi
Persoana sau persoanele despre care se vorbește.	a III-a	el (gen masculin) ea (gen feminin)	ei (gen masculin) ele (gen feminin)

Pronumele personal are mai multe forme pentru aceeași persoană.

Exemplu: persoana a treia, numărul singular: *pe el, îl, -l; pe ei, îi, -i; lui, îi, i-, lor, le, le-, li.*

APLICĂ!

3 Scrie enunțuri în care să folosești pronumele:

- eu, el, ea, ei, ele;
- dânsa, dânsul, dânsii, dânsese;
- dumneavoastră, dumnealui, dumneaei, dumnealor.

Deși în pronunțarea pronumelor personale *eu, el, ea, ei, ele* se aude vocala *i*, aceste cuvinte se scriu cu *e* și nu cu *ie*.

4 a) Transcrie propozițiile de mai jos. Subliniază pronumele personale.

Noi plecăm la munte. Eu sunt ghidul. Pe mine m-a ales grupul. Colegii mi-au dat mie busola.

pronume	persoană	număr	gen
el	a III-a	singular	masculin

b) Completează un tabel asemănător celui de mai sus cu pronumele identificate la punctul a).

Invitația

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 Alege ilustrația pe care o consideri potrivită evenimentului prezentat în textul invitației. Motivează alegerea.

A

B

Stimată doamnă Elena Stanciu,

Elevii clasei a patra de la Școala Nr. 2 din Bucium vă invită la serbarea de Crăciun cu tema **Dăruim și primim**. Evenimentul va avea loc vineri, 22 decembrie, ora 17.00, în sala de festivități a școlii noastre.

IMPORTANT

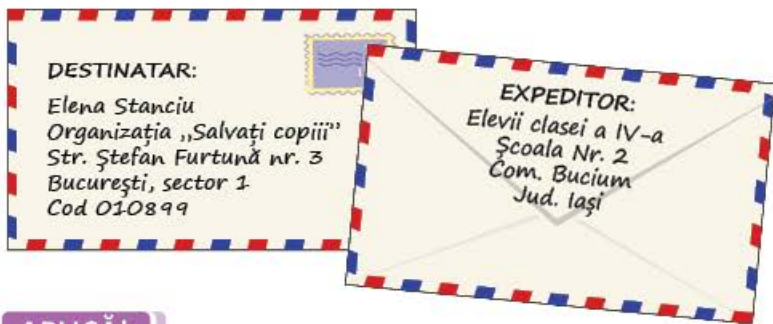
- **Invitația** este un text prin care o persoană este îndemnată să participe la un eveniment (zi de naștere, serbare școlară, manifestare culturală, sportivă).
- Invitația se scrie îngrijit, de mână sau la computer, de regulă, pe hârtie mai groasă.
- **Textul invitației** conține:
 - cine face invitația;
 - denumirea evenimentului;
 - data și locul;
 - programul evenimentului (uneori).

DESCOPERĂ!

- 2 a) Citește textul invitației de mai sus și precizează:
- cui îi este adresată invitația;
 - cine face invitația;
 - locul unde se desfășoară evenimentul.
- b) Citește informațiile de pe plic și precizează:
- Unde este scris numele persoanei căreia îi este adresată (destinată) invitația?
 - Unde este menționat grupul de persoane care trimite (expediază) invitația?
 - Cine este destinatarul? Dar expeditorul?

IMPORTANT

- Pe fața plicului se completează date referitoare la **destinatar**:
 - numele și prenumele persoanei căreia i se trimite invitația;
 - adresa unde va fi trimisă invitația: strada, numărul clădirii, numărul apartamentului (dacă e cazul), localitatea, județul, codul poștal.
- Pe spatele plicului se completează date referitoare la **expeditor**:
 - numele și prenumele persoanei sau grupul de persoane care trimite invitația;
 - adresa completă.
- Datele se scriu corect și cât mai clar, de preferat cu litere mari de tipar.

APLICĂ!

- 3 Rescrie textul invitației de la exercițiul 1, astfel încât să fie adresată copiilor care vor primi cărțile colectate în campania **Dăruiește o carte!** Mai este necesară formula de adresare? Motivează.

CREEAZĂ!

 – Dăruiești și primești

- 4 Scrie un text prin care să inviți o persoană la masa de Crăciun. Decorează invitația. Scrie pe un plic datele expeditorului și ale destinatarului.

PORTOFOLIU

- Ascultă, de pe CD, fragmentul din povestirea *Talmeș-balmeș în cadourile lui Moș Crăciun*, din volumul *24 de povestiri amuzante în așteptarea lui Moș Crăciun*.

APLICĂ!

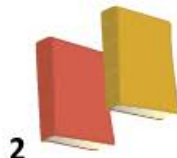
- 1 Scrie simbolurile de sub imagini în ordinea desfășurării întâmplărilor în textul audiat.

- 2 Observă imaginile de mai jos. Scrie pe un cartonaș numărul imaginii care ilustrează răspunsul la fiecare întrebare. Confruntă răspunsul tău cu cele date de colegi.

a) Ce comandă copiii mari?

b) Ce își doreau copiii din deșertul african?

- 3 a) Ascultă din nou textul și reține ce s-a întâmplat cu lista de cadouri a lui Moș Crăciun.
b) **Lucrați în grup.** Imaginați-vă alte situații amuzante ce pot să apară ca urmare a amestecării datelor din calculatorul Moșului. Găsiți cel puțin trei soluții amuzante sau neobișnuite pentru a rezolva problema cu care s-a confruntat Moș Crăciun.

- 4 a) Parola de la computerul Moșului este o formulă de solicitare a unei informații, pe care o folosim când vorbim cu o persoană în vârstă. Descoperă parola, folosind schema următoare:

F _ _ _ M _ _ _ , P _ _ _ _ _ Î _ _ _ N _ _ _ _ _

- b) **Lucrați în perechi.** Scrieți fiecare câte patru *parole* pentru computerul lui Moș Crăciun, respectând indicațiile: o formulă de menținere și una de încheiere a dialogului, un pronume personal la plural, un nume de personaj (ajutorul Moșului). Realizați schema parolelor după modelul de la punctul a). Descoperiți parolele colegului. Verificați, între voi, parolele descoperite.

- 5 **Lucrați în perechi.** Imaginați-vă dialogul purtat la telefon de Moș Crăciun cu zâna pricepută la calculatoare. Prezentați-l în fața clasei, jucând fiecare câte un rol.

CREEAZĂ! – Inimioare pentru campania *Dăruim și primim*

PORTOFOLIU

- 6 **Lucrați în grup.** Realizați inimioare după indicațiile date pe CD. Scrieți un mesaj convingător pe cartonul atașat inimioarei. Expuneți inimioarele. Alegeți-o pe cea care credeți că va atrage cei mai mulți participanți la campanie. Folosiți următoarele materiale: hârtie albă și roșie, foarfece, carton, fir auriu.

Vino cu noi...

Recapitulare

- Citește textul *Uriașul cel Nerăbdător*, după Roald Dahl.

Într-o dimineață, Uriașul cel Nerăbdător se îmbracă și fugi spre sat.

- Nu te supăra, îmi poți spune dacă azi e Crăciunul? îl întrebă pe un băiețel care îi ieși în cale.
- A, nu! răspuse acesta. Crăciunul e peste douăzeci și patru de pătrățele din calendar!
- Da, dar eu, zise uriașul, n-am mai avut răbdare și-am deschis toate căsuțele din calendar

deodată, așa că ar cam trebui să fie Crăciunul de-acum.

- Nu trebuia să faci asta, îi spuse băiețelul, tu... tu ai trișat!
- Of, dar n-am ce face! se vaită uriașul. Mă plictisesc teribil! Am împodobit toți brazii din pădure, i-am trimis Moșului o scrisoare, așa că acum chiar nu mai am ce face, zise el.
- Îmi pare rău, mă grăbesc! Trebuie să plec, altfel or să mă certe acasă. Pe curând!

Uriașul începu să rățăcească pe străzi. Se lăsa întunericul, iar oamenii abia așteptau să se așeze la masă, apoi în fața televizorului. *Deci așa reușesc ei să aștepte cu răbdare Crăciunul*, își zise uriașul, aplecându-se către ferestrele mitite. *Se uită la programele de sărbători. Dar ecranele astea sunt mult prea mici pentru mine. Nu-i corect, ar trebui să existe totuși o soluție...* Așa că, în timpul nopții, uriașul adună toate televizoarele din sat și-și făcu din ele un ecran uriaș.

A doua zi dimineață, întreg satul îi bătu la ușă strigând:

- Noi am venit sa ne luăm televizoarele! Știm că tu ai luat televizoarele și ai plecat din sat cu ele!
 - Nu, nu și nu! refuză uriașul. Spuneți și voi, e corect să fiu eu singurul din țara asta care se plictisește? continuă el. Încercați să mă distrați, așa o să mă mai gândesc dacă e ceva de făcut.
- Sătenii se sfătuiră și îi propuseră uriașului ca, în schimbul televizoarelor, aceștia să îi spună o poveste, înainte de culcare, până la Crăciun. Uriașul acceptă.

Chiar în aceeași seară, Uriașul cel Nerăbdător făcu un foc mare, lângă care să încapă toată lumea, și povestea începu să curgă. Fiecare inventa câte ceva și toată lumea se amuza.

Seara a fost atât de reușită încât, după aceea, se întâlneau în fiecare zi și se așterneau la povești. În cele din urmă, au reușit să găsească o cale de a aștepta împreună Crăciunul!

- 1 Răspunde la întrebări.

- a) Cum credea Uriașul că reușesc oamenii să aștepte cu răbdare Crăciunul?
- b) Ce soluție a găsit Uriașul ca să învingă plictiseala? Ești de acord cu soluția lui? Explică.
- c) Ce soluție au găsit sătenii pentru a-și recupera televizoarele?

- 2 a) Identifică pronumele personale din fragmentul următor:

- Noi am venit sa ne luăm televizoarele! Știm că tu ai luat televizoarele și ai plecat din sat cu ele!
- Nu, nu și nu! refuză uriașul. Spuneți și voi, e corect să fiu eu singurul din țara asta care se plictisește? continuă el.

b) Grupează pronumele personale identificate pe trei coloane, în funcție de persoană.

c) Transformă fragmentul de la punctul a), astfel încât să fie o continuare a enunțului: *A doua zi dimineață, un sătean îi bătu la ușă strigând:*

- 3 **Lucrați în grup.** Imaginați o continuare a povestirii, pornind de la enunțurile date.

La un moment dat, în întuneric se ivi o luminiță. Sătenii amuțiră. O voce gravă, dar mângâietoare întrerupse tăcerea grea:
– Bună seara, dragii mei!....

PENTRU A REUȘI

Amintiți-vă!

- Cuvintele personajelor sunt anunțate, în scris, prin linia de dialog.
- Pentru a iniția, menține, încheia un dialog se folosesc diferite formule.

Evaluare

- 1 Familia Naum se întoarce de la cumpărături. Domnul Naum vorbește cu o vecină curioasă. Ascultă dialogul *O conversație ca multe altele...*, de pe CD. Alege ce a cumpărat fiecare copil. Scrie, pe spațiile punctate, literele corespunzătoare obiectelor cumpărate de fiecare (patru obiecte sunt în plus).

A

B

C

D

E

F

G

H

Marius →

Maria →

Lucia →

Andrei →

- 2 Ascultă din nou *O conversație ca multe altele...*. În timpul audiției, identifică și scrie câte o formulă:
 de începere a dialogului; de menținere a dialogului; de încheiere a dialogului.

- 3 Scrie formulele de solicitare folosite ca să împrumuți o carte de la persoanele precizate în tabel.

Persoana căreia i te adresezi	☐ o colegă de clasă	☐ un vecin	☐ unchiul tău
Formula de solicitare

- 4 Să presupunem că, pe data de 20 decembrie, clasa voastră organizează un concert de colinde.
 Scrie textul unei invitații adresate lui Denis Matei, elev la școala din comuna Plopul, județul Alba. Scrie datele pe care le vei completa: pe fața plicului; pe spatele plicului.

- 5 Completează un tabel asemănător celui de mai jos cu pronume din textul dat.

pronume	persoană	număr	gen (pers. a III-a)
....

Noi vom susține un concert de colinde. Am invitat și colegii din clasa vecină. Ei sunt mai puțini. Va veni și Denis. El este văr cu Ana. Ea a scris o invitație pentru Denis.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Suficient	☐ ☐	☐	☐	☐	două pronume
Bine	☐ ☐ ☐	☐ ☐	☐ ☐	☐ ☐	trei pronume
Foarte bine	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	patru pronume

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai indicat corect toate obiectele...	...citește indicațiile de la punctul B, la pagina 22.
2. Dacă nu ai identificat corect toate formulele...	...recitește indicațiile de la pagina 68.
3. Dacă nu ai scris toate formule de solicitare...	...recitește indicațiile de la pagina 68.
4. Dacă nu ai scris textul invitației/datele pe plic...	...recitește indicațiile de la pagina 70.
5. Dacă nu ai completat toate coloanele tabelului...	...revezi cum ai rezolvat exercițiul 4, de la pagina 69.

Exersezi, corectezi, progresezi!

- ● ● Citește poezia *Păcălici și Moș Crăciun*, după Nicolae Labiș.

În sfârșit, sosește ora;
cineva a anunțat
că-ntr-o sanie de viscol
Moș Crăciun intră în sat.

Toți așteaptă. Uite, vine!
Are-un sac — dar ce mai sac!
Toate darurile lumii
în străfundurile-i zac.

La copii el le împarte
surâzând neconținut.
Păcălici o săniuță
a primit și-i fericit.

Tândăleț voios așteaptă,
dar deodată-a amuțit:
până când la el s-ajungă,
Moșul sacul și-a golit.

– Moș Crăciune, numai mie
încă nu mi-ai dat nimic...
Nu mai ai prin buzunare
vreun cadou, oricât de mic?

Moșul spune gânditor:
– Nu-i întâmplător, îți zic!
Nu mi-a mai rămas nimic,
Numai sacul ți-l pot da!

- 1 Lucrați în grup.** Purtați o conversație despre posibilele cauze care au făcut ca Tândăleț să primească doar sacul lui Moș Crăciun. Scrieți ideile pe o listă. Negociați în cadrul grupului și alegeți trei variante surprinzătoare. Prezentați-le în fața clasei: *Noi credem că Tândăleț*
- 2** Transcrie scrisoarea de mai jos, completând spațiile punctate.

Bucium, 24 decembrie 2016

Dragă Tândăleț,

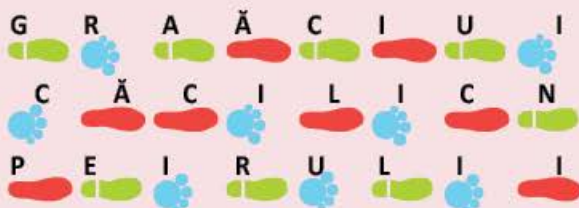
Îmi pare rău pentru ceea ce ți s-a întâmplat. Eu cred în bunătatea lui Moș Crăciun. E posibil ca numele tău Sau poate că adresa ta S-ar putea, însă, să-ți fi lăsat darul la Interesează-te! Poate te-a confundat cu vreun copil care Ai vorbit cu Păcălici? Nu cumva?

Și, știi ceva? O jucărie mai găsești, dar sacul Moșului e unic! Și Andrei e de acord cu mine. Îți dai seama ce norocos ești? Tândăleț, ai sac de Moș, barbă să-ți mai crească!

Cu prietenie,
Ioana și Andrei

JOC Cine este?

Refă traseul urmelor de aceeași culoare pentru a afla de la cine va primi Tândăleț o săniuță.

P _ _ _ I _ _

AUTOEVALUARE

Am progresat ca partener de dialog?

Alege enunțurile care te descriu cel mai bine.

- Nu întrerup vorbitorul.
- Sunt atent la spusele vorbitorului.
- Privesc vorbitorul, aprob, îl încurajez să continue.
- Solicit lămuriri când nu înțeleg.
- Spun ce cred eu, îmi exprim opiniile politicos.

5 ●	3-4 ●	1-2 ●
😊	😐	😞

ÎNVĂȚĂM CUM SĂ ÎNVĂȚĂM

Vei asculta cu atenție diverse tipuri de mesaje în contexte diferite:

- vei nota elemente importante dintr-un scurt text de informare.

1.4

Vei asculta mesaje orale care conțin anumite perturbări:

- vei participa la jocuri pentru sesizarea semnificației unor mesaje bruiate sau articulate greșit.

1.5

Vei relata întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin:

- vei participa la jocuri și exerciții de imaginație.

2.2

Vei prezenta, în ordine, un proiect, o activitate derulată în școală sau în afara școlii:

- vei participa la discuții referitoare la prezentarea proiectelor;
- vei participa la discutarea unor criterii pentru aprecierea prezentării unor proiecte sau teme.

2.3

Vei participa la inițierea și menținerea unor interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup:

- vei participa la proiecte în perechi și în grupuri mici în care se stabilesc roluri pentru derularea activităților;
- vei participa la jocuri bazate pe întrebări reciproce.

2.4

Vei identifica elementele textului pentru înțelegerea lecturii:

- vei folosi diferite metode pentru explorarea textelor;
- vei transfera informații din text într-un tabel;
- vei descoperi cuvinte într-o grilă și le vei utiliza în enunțuri noi.

3.4

Vei citi texte variate, literare și de informare:

- vei participa la proiecte de documentare la diverse discipline școlare sau în vederea unor activități extrașcolare.

3.6

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie și de punctuație în scrierea unui text:

- vei corecta și vei aprecia texte scrise.

4.1

Vei redacta texte scurte pe suport de hârtie:

- vei completa corect datele pe o carte poștală.

4.2

Textul informativ

Să descoperim împreună misterele din Bucegi!

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 a) Desenează tabelul alăturat.
b) Completează prima coloană cu informațiile pe care le ai despre *Parcul Natural Bucegi*.
c) Scrie în a doua coloană întrebări despre ce ai dori să afli.

Știu	Vreau să știu	Am învățat
....

DESCOPERĂ!

- 2 Citește textul de mai jos. Folosește semnele date pentru a identifica diferite informații din text.
✓ → informații pe care le știi;
– → informații care contrazic ceea ce știi;
+ → informații noi;
? → informații care nu îți sunt clare, care necesită explicații.

✓	–	+	?
....

Parcul Natural Bucegi

Prezentare generală

Munții Bucegi sunt unii dintre cei mai cunoscuți munți din România. Se întind de-a lungul porțiunii superioare a Văii Prahovei, în estul Carpaților Meridionali și privesc maiestuos spre orașele presărate ca niște perle pe această vale: Predeal, Azuga, Bușteni, Sinaia. Unicitatea elementelor naturale a determinat luarea unor măsuri de ocrotire a zonei montane a Bucegilor, prin încadrarea acestora în domeniul ariilor protejate din România, instituindu-se astfel **Parcul Natural Bucegi**.

Cele mai reprezentative elemente naturale din Munții Bucegi sunt **stâncile Babele** și **Sfinxul**, considerate **monumente ale naturii**. Aflate la altitudinea de 2 206 m, aceste stânci singuratice, cu forme curioase, s-au format prin acțiunea **eroziunii** determinate de fenomenele naturii. Unii cercetători apreciază că agenții modelatori au fost apa și vântul, cu sprijinul înghețului și dezghețului. Se are în vedere și alternanța rocilor: gresii, roci tari și calcare, roci mai puțin tari.

Deși s-au elaborat explicații științifice pentru apariția acestor forme, legendele în jurul lor se dezvoltă în continuare, unind realitatea cu imaginația. Babele și Sfinxul au fost supranumite Altarele din Caraiman, închinete Pământului și Cerului, Soarelui și Lunii, ca și lui Ceres, zeul agriculturii.

Frumusețea peisajului este sporită de cascade. Una dintre cele mai cunoscute este **Cascada Urlătoarea**, considerată și ea un **monument**

al naturii. Se află la altitudinea de 1 100 m, în apropierea traseului care duce din Bușteni spre Platoul Bucegi. Căderea apei de la 15 m produce un zgomot foarte puternic care, în timpul ploilor torențiale, se intensifică.

În **Parcul Natural Bucegi** se regăsesc **monumente ale naturii** precum **stâncile Babele**, **Sfinxul** și **Cascada Urlătoarea**.

Flora

Pe lângă **pădurile de conifere**, în Munții Bucegi, în zonele înalte, se regăsesc **tufărișurile de jnepeni**. Pe **pajiști** cu iarbă grasă, cresc **flori multicolore**: garofița pitică, orhideea, coada-cocoșului, ciuboțica-cucului, gențiana, smirdarul sau bujorul-de-munte, sângele-voinicului.

Multe specii sunt ocrotite de lege printre care floarea-reginei sau floarea-de-colt, monument al naturii, care crește pe stâncile înalte ale Bucegilor. I se mai spune și albumeală. Frumusețea ei constă în frunze **pâsloase**, care împrejmuesc ghemul de flori. Nici miros nu are, nici corolă strălucitoare. Pare uscată și se păstrează neschimbată ani de zile. E dorită pentru cununițe destinate unor ocazii, asemenea celor făcute din flori înrudite – nemuritoarele.

Dintre toate plantele cățarate pe culmile greu de urcat, ea este cea mai vestită. Este una dintre plantele pentru care mulți oameni se urcă prin locuri periculoase. Pentru un turist încercat, floarea-reginei descoperită pe un **țanc** pietros e ca o medalie. A fost culeasă așa de mult, încât n-a rămas decât în locurile greu de ajuns. În alte părți, cum ar fi Munții Alpi, aproape nu mai există. De aceea se iau măsuri de protejare, pentru a o feri de dispariție.

Fauna

Fauna Parcului Natural Bucegi este bogată și este reprezentată de **specii diverse**. În urma investigațiilor efectuate, reiese faptul că în Masivul Bucegi sunt cunoscute până în prezent în jur de 3 500 de specii de animale. Dintre acestea se pot enumera: caprele negre, cocoșul-de-munte, vulturul pleșuv, acvilele. Apele rezezi sunt populate de păstrăv, clean și mreaună. Ca specii de animale ocrotite de lege se pot aminti râsul, pisica sălbatică, ursul brun, capra neagră.

Din cauza turismului necontrolat, a pătrunderii cu mijloacele de transport până în inima masivului, unele animalele mari au început să dispară, iar altele și-au schimbat comportamentul. Este cazul ursului brun, care coboară în zonele urbane spre a se hrăni cu resturi de hrană de la oameni.

Misterele din Bucegi

În Munții Bucegi, în preajma stâncilor Babele și Sfinxul, există o zonă de un kilometru pătrat în care organismul nu obosește și se înviorează brusc. Specialiștii spun că aici se manifestă un **fenomen magnetic** rar întâlnit, care are **efecte benefice** uluitoare asupra organismului uman.

Este, foarte probabil, cea mai interesantă descoperire făcută vreodată în România. În credința populară românească, se spune că avem de-a face cu legendarul loc dintre cer și pământ numit *Gura de Rai*, un spațiu între cer și pământ cu un caracter sfânt, un loc benefic.

- Flora Munților
- Bucegi cuprinde păduri de conifere, tufărișuri, pajiști, flori.

- Fauna Munților
- Bucegi este reprezentată de specii diverse.

În zona stâncilor Babele și Sfinxul se manifestă un **fenomen magnetic** cu **efecte benefice** asupra corpului uman.

(Masivul Bucegi, Geografia Carpaților românești)

VOCABULAR

eroziune – acțiunea de roadere pe care o exercită mai ales apa și vântul asupra scoarței terestre

țanc – vârf ascuțit și înalt de stâncă
pâslos – des ca pâsla (material textil obținut din fire de lână sau de păr de animal)

3 **Lucrați în grup.** Discutați între voi pentru a lămurii aspectele neînțelese din text, pe care le-ați notat în tabelul de la exercițiul 2 în coloana ?.

4 Răspunde la următoarele întrebări:

- a) Ce se prezintă în textul *Parcul Natural Bucegi*?
- fapte și întâmplări imaginate
 - date reale
- b) Cum este limbajul în care se prezintă?
- un limbaj artistic
 - un limbaj clar, exact
- c) De ce se face prezentarea?
- pentru a emoționa
 - pentru a informa

5 Completează enunțul:

Textul *Parcul Natural Bucegi* conține fragmente cu titlurile: *Prezentare generală*,,,,

- 6 a) Recitește fragmentul *Prezentare generală*.
b) **Lucrați în perechi.** Scrieți informația principală, apoi scrieți sub ea informațiile secundare, ajutându-vă de întrebările date mai jos.

IMPORTANT

- Unele texte conțin **informații** despre fapte, fenomene, obiecte, locuri, personalități.
- În **textele informative** limbajul este clar și precis. Textele informative se regăsesc în enciclopedii, reviste, ziare, manualele școlare.
- Într-un text informativ se regăsesc fragmente sau **secvențe informative**.
- Fiecare secvență informativă conține **informații principale și informații secundare** sau de detaliu.
- Textul informativ poate fi însoțit de:
 - scheme colorate;
 - tabele;
 - desene;
 - hărți.

Acestate ne ajută să învățăm mai ușor.

În *Parcul Natural Bucegi* se regăsesc **monumente ale naturii** precum **stâncile Babele**, **Sfinxul** și **Cascada Urlătoarea**.

Unde se află Parcul Natural Bucegi?

Cum s-au format stâncile Babele și Sfinxul?

Cum sunt supranumite stâncile Babele și Sfinxul?

Unde este situată Cascada Urlătoarea?

APLICĂ!

7 Completează enunțurile date cu informații din text.

- a) Floarea-de-colț se mai numește
b) Animalele ocrotite de lege sunt
c) În Munții Bucegi există o zonă de un kilometru pătrat în care organismul

8 Desenează un **ciorchine** *Floare-de-colț*. Scrie pe frunze răspunsuri la întrebările de mai jos, iar pe unele petale, alte informații pe care le-ai aflat despre plantă.

- Unde crește?
- Ce alte denumiri mai are?
- Ce este ea pentru alpinisti?
- De ce este ocrotită?

9 Completează ultima coloană a tabelului de la exercițiul 1 cu informațiile pe care le-ai aflat.

10 Realizează o schemă pentru textul *Parcul Natural Bucegi*. Scrie răspunsuri la întrebări.

• De ce masivul Bucegi a fost declarat Parc Natural?
Ce elemente naturale îl reprezintă?

• Ce elemente din flora Bucegilor sunt prezentate în text?

TITLUL

• Ce elemente din fauna Bucegilor sunt indicate în text?

• Ce fenomen este considerat *mister* în Munții Bucegi?

Proiect de documentare

DESCOPERĂ!

1 Citește și observă etapele parcurse de Maria și de Luca în cadrul proiectului *Vacanță la munte*.

• Ce vom face?

- o Vom desfășura proiectul *Vacanță la munte*.

• De ce vom face?

- o Vom realiza o documentare despre un loc, pentru petrecerea vacanței.

• Cum vom face?

1. Vom stabili strategia de lucru.

- o Ne vom consulta și vom alege locul unde vom pleca.
- o Vom stabili modalitățile de informare despre locul ales (hartă, imagini de pe internet, date despre taberele existente și despre împrejurimi, date despre posibile activități).
- o Ne vom împărți în grupuri și vom stabili rolul fiecărui membru privind documentarea.

2. Vom obține informații importante despre locul ales.

- o Ne vom documenta din mai multe surse, conform responsabilităților stabilite.
- o Vom nota informațiile principale, vom alege imagini și le vom așeza în mapa proiectului.
- o Vom stabili echipamentul potrivit locului și activităților: binoclu, lupă, bocanci etc.

3. Vom obține informații importante la fața locului.

- o Vom desfășura diferite activități din programul taberei: drumeții, excursii, vizite, lecții de cățărat, atelier de pictură pe piatră, colecționare de obiecte, de frunze din flora montană, atelier de instrumente muzicale confecționate din pietre, conuri, bețișoare, atelierul creatorilor de cântece.
- o Vom nota informații despre împrejurimi, cu prilejul drumețiilor, excursiilor, vizitelor.
- o Vom face fotografiile, schițe și desene.
- o Vom scrie însemnări în jurnalul de vacanță.

4. Vom organiza informațiile pentru prezentare:

- a) destinația; b) sursele de informare; c) informații despre locul ales: desene, planuri, hărți; d) informații despre activitățile desfășurate: fotografiile de la activități, desene; e) jurnalul de vacanță.

• Cum vom ști dacă am reușit?

- o Vom prezenta proiectul. Fiecare grup va evalua proiectele celorlalte grupuri, după criteriile din grila de evaluare.

Sugestii pentru reușită

- Alegeți un loc interesant, atractiv de vizitat!

1. Surse de informare:

- manual de geografie;
- ghid turistic;
- internetul.

2. Realizarea unor schițe sau desene:

3. Imagini de la activități

2 Formulați răspunsuri la întrebări.

- Care este titlul proiectului propus?
- Ce surse de informare au folosit copiii?
- Cum au folosit informațiile importante despre destinația aleasă?
- Cum se numește peștera marcată în traseul de la pagina 79?

e) Ce rol are etapa **Cum vom ști dacă am reușit?**

Alege varianta pe care o consideri corectă.

- de a explica etapele proiectului;
- de a indica materialele necesare;
- de a indica modul de evaluare a activității;
- de a prezenta un exemplu orientativ.

3 **Lucrați în perechi.** Observați **grila de evaluare** folosită de Maria, Luca și colegii lor.

- În ce etapă a proiectului se completează o astfel de grilă? De ce?
- În ce moment al proiectului trebuie concepută? De ce?

Ce evaluăm?	în totalitate	parțial	deloc
A. Sunt prezentate sursele de informare?			
B. Sunt precizate numele locului vizitat, durata deplasării?			
C. Sunt selectate informații importante despre destinația aleasă?			
D. Sunt selectate date importante despre activitățile desfășurate?			
E. Însemnările din jurnal sunt interesante?			
F. Sunt toate produsele activităților așezate într-o formă atractivă?			
G. Prezentarea este atractivă?			

4 **Lucrați în grup.** Citiți pagina de jurnal a grupului din care a făcut parte Luca.

- Ce vă place din pagina de jurnal a copiilor? De ce?
- Ce sugestii aveți pentru îmbunătățirea paginii din jurnal?

A fost cea mai frumoasă vacanță a noastră!

Ne-am jucat, ne-am făcut prieteni, am urcat pe munte. Am făcut dansul uriașilor, acompaniat de fiecare cu câte două pietre, pe un ritm creat de noi:

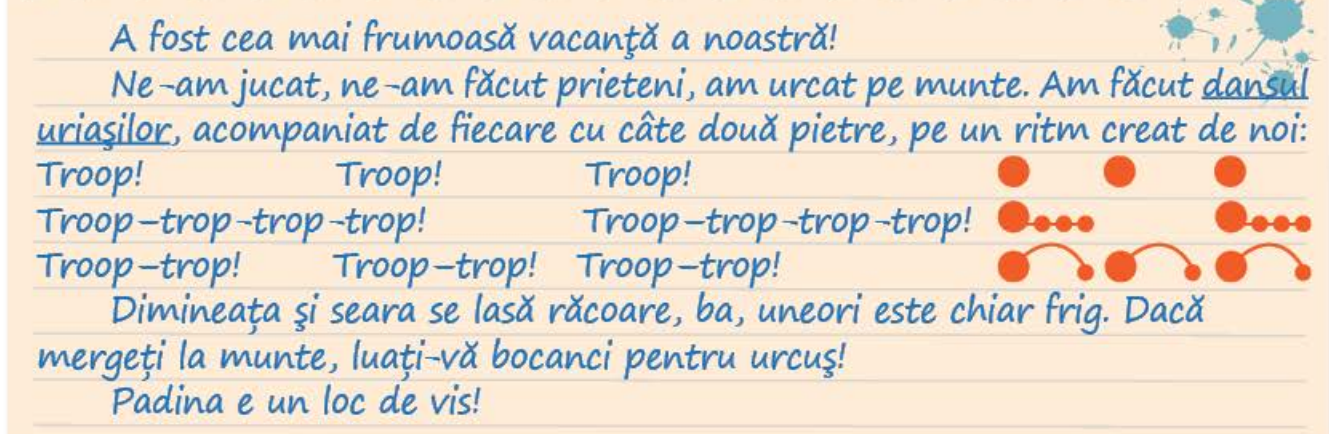
Troop! Troop! Troop!

Troop-trop-trop-trop! Troop-trop-trop-trop!

Troop-trop! Troop-trop! Troop-trop!

Dimineata și seara se lasă răcoare, ba, uneori este chiar frig. Dacă mergeți la munte, luați-vă bocanci pentru urcuș!

Padina e un loc de vis!

APLICĂ!

5 **Lucrați în grup.** Inițiați, la nivelul clasei voastre, un proiect cu tema *La pas prin localitatea natală*. Desfășurați-l pe parcursul zilelor următoare, respectând etapele proiectului la care au participat Luca și Maria. La finalul acestei unități de învățare, gândiți-vă la modalități interesante de prezentare a proiectului.

Legenda

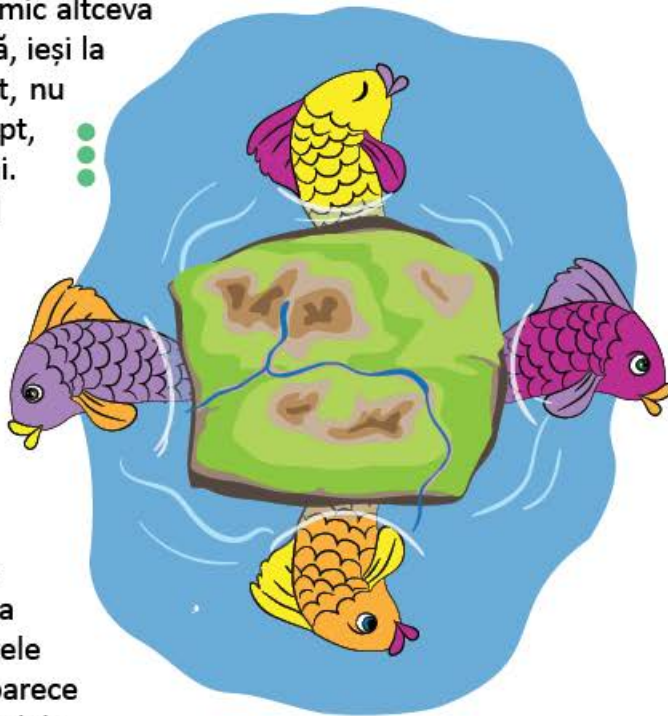
●●● Citește textul *Legenda munților*, din volumul *Legende populare românești*.

1. În vremurile de demult, nu exista sub soare nimic altceva decât o întindere nesfârșită de apă. Cu timpul însă, ieși la lumină Pământul. La începuturi, când a fost făcut, nu era rotund ca un măr, cum spun învățații, ci drept, întocmai ca un șes întins, fără dealuri și fără văi. Dedesubtul lui era numai apă, iar el plutea pe luciul ei ca o scândură pe un lac.

2. Pământul e mai greu ca apa și lesne s-ar fi scufundat, dacă n-ar fi stat pe spinarea unor pești foarte mari, care-l țin veșnic în spinare. Unul dintre pești, cel dinspre răsărit se numea Începătorul, pentru că el începea toate cele ce urmau a fi făcute de ceilalți frați ai săi. Cel dinspre apus se numea Ascultătorul, pentru că el primea sfaturi de la Începător. Peștele dinspre miazăzi se numea Arătătorul, deoarece el conducea soarele, arătându-i încotro să meargă, iar peștele dinspre miazănoapte se numea Somnorosul, deoarece toată ziua dormea, iar noaptea conducea luna și stelele.

3. Într-o zi, Somnorosul se trezi buimac și începu să se gâlcevească cu frate-său, Arătătorul. Începătorul și Ascultătorul, rămași singuri cu Pământul în spinare, au obosit și au început să se zvârcolească tare. Atunci, Pământul clatinându-se și cutremurându-se cumplit, pe unele locuri a crăpat, formând văile, iar prin alte locuri valurile apelor l-au ridicat în sus, formându-se munții și dealurile. Tot atunci s-au deschis și izvoarele, care hrănesc cu apă râurile ce curg prin văi.

4. De atunci, pământul nu mai e întins ca un șes. Munții semeți ca niște uriași străjuiesc deasupra a toate câte sunt, iar văile adânci brăzdează fața vălurită a Pământului. Din când în când, Pământul se mai cutremură. Pricina nu e alta decât mișcarea peștilor ce-l țin în spinare. Dovada cea mai bună ce o are poporul că Pământul stă pe apă e aceasta: cu cât se sapă mai jos în pământ, cu atâta se dă de mai multă apă. Pământul are margini de jur împrejur, iar de la marginea lui încolo e numai apă. Tot pe apa de la marginea Pământului stă bolta cerului.

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
 - a) Ce prezintă textul *Legenda munților*?
 - b) Când se întâmplă faptele imaginate?
 - c) Cine suține Pământul?
 - d) Cum se explică în popor apariția munților?
- 2 Scrie care sunt, în credința populară, urmările mișcării peștilor.

IMPORTANT

Legenda este un text narativ despre apariția unor ființe, lucruri, locuri sau despre faptele unor eroi, în care elementele reale se îmbină cu cele imaginate.

APLICĂ!

- 3 a) Completează enunțul cu trei adjective: *Legenda munților* este un text literar interesant,
 b) Caută, în biblioteca școlii sau în cea personală, cinci titluri de legende care să conțină substantive proprii.
 c) **Lucrați în grup.** Completați împreună enunțul cu cel puțin cinci substantive comune:
 Am aflat din legendele citite despre apariția râurilor,

- 4 Completează cadranele pe baza textului citit.

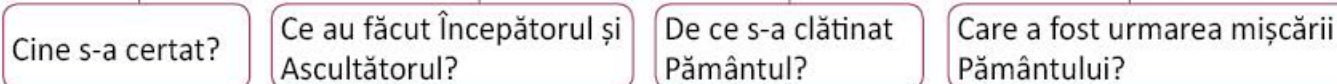
Ce sunete ai auzit?	Ce imagini ai văzut?
Ce titlu i s-ar mai potrivi textului?	La ce te-a făcut să te gândești?

- 5 Recitește textele *Parcul Natural Bucegi* și *Legenda munților*. Desenează tabelul, apoi răspunde la întrebări.

Întrebări	<i>Parcul Natural Bucegi</i>	<i>Legenda munților</i>
Cine prezintă?	• un povestitor anonim, din popor
Ce prezintă?
Unde se întâmplă?
Cum prezintă?
De ce prezintă?	• pentru a informa
Ce fel de text este?	Textul este literar/nonliterar.	Textul este literar/nonliterar.

- 6 a) Recitește al treilea fragment al textului. Care a fost urmarea mișcării Pământului?
 b) **Lucrați în perechi.** Completați enunțul pentru a formula ideea principală a fragmentului.
 Formulați ideile secundare, ajutându-vă de întrebările date.

Munții și dealurile s-au format când

- c) Unul dintre voi povestește al treilea fragment, celălalt ascultă și face aprecieri, respectând criteriile alăturate.

CRITERII DE APRECIERE	DA	NU
Exprimarea este corectă și clară.		
Întâmplările sunt relatate în ordinea desfășurării.		
Sunt folosite cuvintele nou-învățate.		

- 7 Relatează, în scris, cum s-au format munții.

- 8 Scrie un text format din 8–10 enunțuri, în care să *explici* formarea lacurilor cu apă sărată.
 Ajută-te de următoarele întrebări:

- Ce crezi că au fost, cândva, lacurile cu apă sărată?
- Ce element imaginar, fantastic a produs schimbarea?
- Ce însușire au dobândit, de atunci, lacurile cu apă sărată?

Cartea poștală

AMINTEȘTE-ȚI!

a Bușteni, 15 august, 2016

b

c Dragă Dana,

e Salutări din Munții Bucegi.
Mi-ar fi plăcut să fii și tu aici. Vremea e superbă! **f**

Pe curând,

d Monica

cui îi este adresată

loc pentru timbru

DESTINATAR:

Ionescu Dana

Str. Republicii Nr. 12

Localitatea Pucioasa

Județul Dâmbovița

adresa

COD	LOCALITATEA
135400	Pucioasa

VOCABULAR

carte poștală – carton cu însemnări scrise sau tipărite, folosit pentru corespondență

expeditor – persoana care trimite cartea poștală

destinatar – persoana căreia îi este adresată

IMPORTANT

- **Textul cărții poștale** este scurt, are **formulă de adresare**, **formulă de încheiere** și **semnătură**.
- Când scrii o carte poștală, ține seama de persoana căreia i-o adresezi:
 - o dacă scrii unei persoane mai în vârstă, folosește o exprimare prin care să-ți arăți respectul și semnează cu numele întreg;
 - o dacă scrii rudelor sau prietenilor, folosește o exprimare apropiată și semnează cu prenumele.

1 Observă ceea ce este scris pe *spatele* cărții poștale.

Formulează răspunsuri la întrebări.

- Din ce loc a fost trimisă cartea poștală?
- Când a fost scrisă?
- Cui îi este adresată?
- Cine a scris-o?
- Ce poți spune despre lungimea textului?
- Ce informații oferă expeditorul?
- Ce este scris în dreapta textului?

2 a) Care este formula de adresare folosită? Dar formula de încheiere? Ce exprimă acestea?

b) Ce formule ar fi folosit Monica și cum ar fi semnat dacă ar fi trimis cartea poștală doamnei învățătoare? Dar dacă ar fi trimis-o bunicilor?

APLICĂ!

3 **Lucrați în grup.** Observați cartea poștală de mai jos.

- Stabiliți o grilă de apreciere.
- Revizuiți aspectele nesatisfăcătoare identificate în urma completării grilei.

Aspecte apreciate	FB	B	S
Data, locul			
Formula de adresare			
Scrierea este corectă.			
....			

Năvodari, 21 iulie 2016

Dragii mei,

Am ajuns bine. Am o cameră mare am și teren de tenis am doi colegi de cameră.

Destinatar:

Pop Mihai

Strada Merilor Nr. 14

Localitatea Buhuși

4 Scrie o carte poștală unei rude sau unui prieten care locuiește în altă localitate.

APLICĂ!

A. Ascultă sunete din natură, de pe CD.

- Imaginează-ți locul în care auzi sunetele respective. *Ce vezi? Ce miroși? Ce stare ai?*
 - Scrive câte un enunț pentru fiecare întrebare.
 - Lucați în perechi.** Prezentați, pe rând, ceea ce v-ați imaginat.

B. Ascultă poezia *La sfârșit de săptămână*, de Emilia Căldăraru, de pe CD.

- În timp ce ascuți textul, scrie literele colorate cu roșu în ordinea în care auzi în poezie cuvintele din dreptul lor.

Exemplu: *Primul cuvânt auzit, dintre cele date, este munți. Prima literă scrisă este Î.*

Ă găză

E cărăruie

V ultraviolete

A gutuie

N râuri

Ț stea

R pasăre

Î munți

Vei obține cuvântul: Î _ _ _ _ _ E.

C. Ascultă *Buletinul meteo*, de pe CD. Anumite cuvinte sunt în mod intenționat bruiate, adică perturbate prin zgomote.

- Lucați în perechi.** După audiere, completați în scris textul de mai jos. Acolo unde ați avut dificultăți în înțelegerea cuvintelor bruiate, completați spațiile libere cu alte cuvinte, astfel încât vremea să fie potrivită plecării într-o excursie.

Astăzi, vremea va fi, în general, Cerul va fi predominant, iar precipitațiile vor fi sub formă de Temperatura va fi de După-amiază, vântul va bate

- Lucați în grup.** Scrieți un text de 5 – 7 enunțuri despre starea vremii. Folosiți cuvinte specifice meteorologiei și cuvintele *sud, vest, centru*. Prezentați textul colegilor.

- Cer parțial noros
- Ploaie
- Cer acoperit

Temperatura
 Maxima zilei: °C
 Minima nopții: °C

JOC Un singur nume

Alege, din poezie, substantivele care completează grila. Descoperă cuvântul de pe verticală.

Această câmpie de aur,
 Și-această verde colină,
 Acest râu zburdalnic
 Și-această calmă lumină,
 Acești vulturi falnici,
 Aceste limpezi fântâni,
 Acest hoinar vânt al mării,
 Aceste doine bătrâne,
 Simple și grăitoare minuni,

Acestea toate, prieteni,
 Ce le cunoaștem cu pasul și clipa,
 Ce ne dezmiardă inima
 Și ne avântă aripa,
 Toate sunt frumusețea fără de seamă
 A patriei noastre:

R _ _ _ _ _ A

(Acestea toate, de Emilia Căldăraru)

A		R				
	C		L			Ă
L					Ă	
	F			T		I
V			T			
D				E		
P	A					I

Recapitulare

- Citește *Legenda Mureșului și a Oltului*, din volumul *Legende populare românești*.

1. Trăia odată un împărat pe vârful unui munte, într-o cetate cu două turnuri. Într-o vară, a plecat împăratul la război și nu s-a mai întors. Împărăteasa a trimis soli în toate părțile să dea de urma soțului ei și s-au dus solii cercetând până la marginile lumii și s-au întors după vreme îndelungată, fără bucurie.

Împărăteasa avea doi copii care se jucau în țărână când a plecat tatăl lor să se războiască. Acum erau flăcăi. Unul crescuse în turnul dinspre mieznoapte, celălalt, în turnul dinspre miezăzi. Erau diferiți la fire și la gânduri, dar unul și același la chip și la **făptură**.

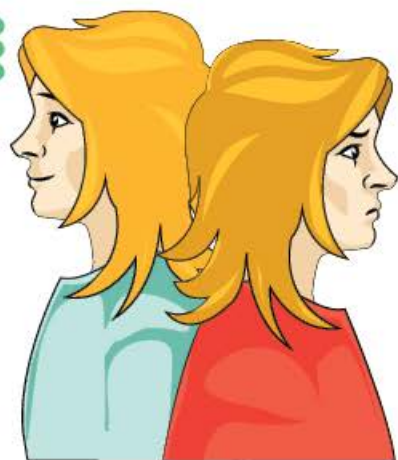
2. S-au înțeles să plece de-a lungul lumii și să caute pe tatăl lor. Mama lor a plâns când a aflat de hotărârea lor: de bucurie, că are flăcăi **destoinici** și de tristețe, că se teme să nu-i piardă. I-a povățuit să se țină veșnic împreună și drumul unuia să fie drumul celuilalt. Și i-a binecuvântat, și le-a dat voie să plece, și iarăși i-a sfătuit să meargă în tovărășie nedezlipită.

Abia părăsirea cetatea părinților și au început să nu se înțeleagă la drum, căci erau diferiți la fire și la gânduri. Cel crescut în turnul dinspre mieznoapte a apucat pe partea unde fusese turnul în care a crescut. Pe unul îl chema Mureșul, pe celălalt, Oltul.

3. Și de-acolo, din creștetul muntelui, li s-a despărțit cărarea. Mureșul a pornit spre mieznoapte, iar Oltul, spre miezăzi. Oltul sfărâmicios și iute din fire a apucat nebunește la vale, spre ziua senină, iar Mureșul întunecat cu inima și liniștit ca noaptea pașnică a apucat încet, încet, spre mieznoapte. După câtăva vreme însă, pe Mureș l-a ajuns dorul de frate-său și i s-a întristat sufletul, și de aceea s-a întors spre miezăzi să-și afle fratele. Și nu l-a mai aflat, ba și-a pierdut și calea și a apucat în altă parte, tot liniștit și **cu inima de pace**.

Mama lor, când a văzut că s-au despărțit chiar de la casa părintească, a alergat să le **curme** drumul, dar nu era chip să-i ajungă, mai ales că ei fugeau în două părți. Și a plâns împărăteasa, și într-acel minut, amândoi băieții s-au făcut râuri, și râuri au rămas.

4. De atunci, Oltul a dat năvală prin țări muntoase, și s-a azvârlit prin munți cu prăpăstii, și s-a afundat pe la Turnul Roșu, clocotind și izbindu-se de stânci. Și de aceea lui i se cântă: *Oltule, râu înspumat, Te-ai făcut adânc și lat*. Mureșul de atunci curge tot pe șes și tot spre șesuri năzuiește liniștit și încrezător. Și de aceea i se cântă: *Mureș, Mureș, apă lină...*

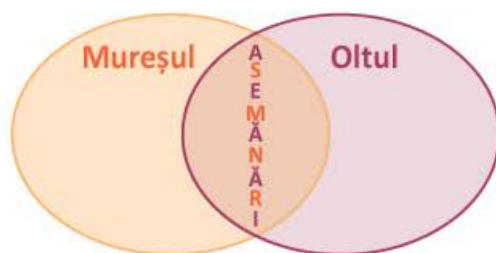

VOCABULAR

făptură – înfățișare fizică, aspect exterior, statură
destoinici – vrednici, merituoși

cu inima de pace – cu calm, împăcat
să curme – să întrerupă, să oprească

- 1 Identifică timpul și locul întâmplărilor.
- 2 Caută în text patru perechi de cuvinte cu înțeles opus.
Exemplu: *bucurie – tristețe*
- 3 Desenează diagrama Venn. Scrie trei asemănări și trei deosebiri între cele două personaje.

4 Lucrați în perechi.

- Citiți al treilea fragment al textului. Unul povestește, oral, celălalt formulează ideea principală.
- Adresați-vă, pe rând, întrebări de tipul: *Cine?*, *Ce?*, *Unde?*, *Când?*, *Cum?*, *De ce?*.
- Scrieți ideile secundare ale fragmentului.

5 Povestește, în scris, al treilea fragment, pe baza ideilor secundare formulate la exercițiul 4.

6 a) Citește textul *Mureșul și Oltul*.

Mureșul curge pe teritoriul României și al Ungariei și are o lungime de 761 km fiind, după Dunăre, a doua apă curgătoare ca lungime de pe teritoriul României. Mureșul izvorăște din Munții Hășmașu Mare. Trece prin municipiul Arad spre Ungaria, unde se varsă în râul Tisa. Pe o distanță de 22 km și 300 m, râul marchează granița dintre România și Ungaria.

Încă din vechime, râul Mureș a fost o cale navigabilă foarte intens folosită atât pentru schimburi comerciale, cât și în scop de apărare în vremuri de război, devenind o adevărată *autostradă* a zonei de la nord de Dunăre. A fost menționat sub denumirea de Maris de către un istoric pe nume Herodot, încă din anul 484 î.H. (înainte de Hristos).

Oltul este, la rândul său, unul din cele mai importante râuri din România. Izvorăște din Munții Giurgeu și are o lungime de 615 km. Se varsă în Dunăre, lângă Turnu Măgurele, la Islaz.

Defileul Oltului are o istorie veche și bogată, legată de soldații romani, căci principalul lor *drum al sării*, ce lega Transilvania de apele învolburate ale Dunării, trecea pe aici.

b) Lucrați în grup. Completați pe o coală de hârtie *harta textului*, respectând indicațiile date.

Titlul textului

Autorul anonim

Locul și timpul întâmplărilor

Personajele participante la întâmplări

Întâmplările în ordinea desfășurării

Înceierea

1.

Învățătura descoperită

2.

....

O ilustrație potrivită textului

7 Alege simbolul corespunzător variantei corecte de răspuns.

- Ce lungime are Mureșul? • 22 km • 761 km • 484 km • 615 km
- În ce loc se varsă Oltul în Dunăre? • lângă Arad • lângă Turnu Măgurele • în Ungaria

8 Colorează, pe o coală de hârtie, cursurile Oltului și al Mureșului, apoi scrie denumirea fiecărui râu.

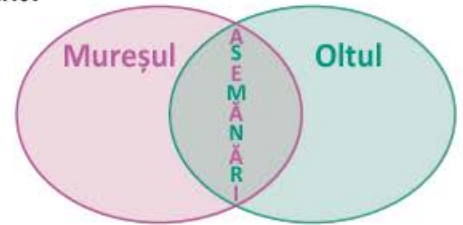
CREEAZĂ! – *Frumuseți din țara mea*

9 Confeționează o carte poștală care să ilustreze Valea Oltului. Scrie textul și informațiile adecvate pentru situația în care ai trimite-o colegului sau colegei de bancă.

Evaluare

Recitește textul *Mureșul și Oltul*.

- 1 a) Alege varianta corectă de răspuns.
- Câte fragmente sau secvențe informative are textul? • 1 • 2 • 3 • 4
 - Cărui titlu nu-i corespunde nicio secvență informativă în text?
 - *Prezentarea Oltului*
 - *Prezentarea Munților Giurgeu*
 - *Prezentarea Mureșului*
- b) Desenează diagrama Venn. Scrie două asemănări și două deosebiri între cele două râuri.

- 2 Recitește textele *Legenda Mureșului și a Oltului* și *Mureșul și Oltul*. Completează un tabel asemănător celui de mai jos.

	<i>Legenda Mureșului și a Oltului</i>	<i>Mureșul și Oltul</i>
☐ Ce prezintă?		
☐ Cum prezintă?		
☐ Pentru ce prezintă?		
☐ Ce fel de text este?		

- 3 Scrie textul și informațiile adecvate pentru o carte poștală pe care ai trimite-o doamnei sau domnului învățător, dintr-un oraș prin care trece râul Mureș. Redactează conținutul cărții poștale pe baza informațiilor oferite în textul *Mureșul și Oltul*.

☐	<input type="text"/>	DESTINATAR: <input type="text"/>
☐	<input type="text"/>	
☐	<input type="text"/>	
☐	<input type="text"/>	
☐	<input type="text"/>	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3
Suficient	☐	☐ ☐	☐ ☐ ☐
Bine	☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
Foarte bine	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai ales variantele... Dacă nu ai completat diagrama Venn...	...revezi organizarea textului <i>Parcul Natural Bucegi</i> și recitește rezolvarea exercițiului 5 de la pagina 78. ...recitește indicațiile din caseta IMPORTANT de la pagina 56.
2. Dacă nu ai răspuns la toate întrebările...	...recitește rezolvarea exercițiului 5 de la pagina 82.
3. Dacă nu ai scris textul și informațiile...	...recitește indicațiile din caseta IMPORTANT de la pagina 83.

Exersezi, corectezi, progresezi!

Vulcanii noroioși

■ **Vulcanii noroioși** se formează când gazele naturale de la mai mult de 3 000 m adâncime

trec printr-un sol argilos, în combinație cu apa. Gazele împing la suprafață apa amestecată cu argilă. Nămolul format iese

la suprafață, se usucă în contact cu aerul și, în acele locuri, iau naștere forme conice asemănătoare unor vulcani.

■ **Vulcanii Noroioși din Subcarpații de Curbură** aflați în apropierea comunei Berca, județul Buzău, sunt o rezervație naturală unică în Europa. Aici apar numeroase ridicături de pământ sub forma unor cratere cu o circumferință uneori mai mică, altelei, chiar de câțiva metri. Unele cratere sunt liniștite, altele bolborosesc și revarsă șuvoaie de noroi înspre baza lor. Peisajul pare lunar, cu despicături de pamânt ce sugerează seceta.

■ Vulcanii noroioși sunt **arii protejate**, adică zone terestre în care intervenția omului este limitată, tocmai pentru a păstra diversitatea naturală.

1 Lucrați în grup.

- Citiți articolul *Vulcanii noroioși*, publicat în revista școlii.
- Realizați un *ciorchine* care să cuprindă informațiile principale și secundare.

Lucrați în grup. Scrieți un text format din 10 – 12 enunțuri, în care să vă imaginați apariția vulcanilor noroioși. Iată câteva sugestii!

- Găsiți un titlu sugestiv. Organizați-vă ideile sub forma unui *ciorchine*. Dezvoltați fiecare parte a textului.

Introducere

Ce credeți că au fost cândva vulcanii?

TITLU

Cuprins

Ce element imaginar produce schimbarea, respectiv apariția vulcanilor?

Încheiere

Ce însușire au dobândit, de atunci, vulcanii?

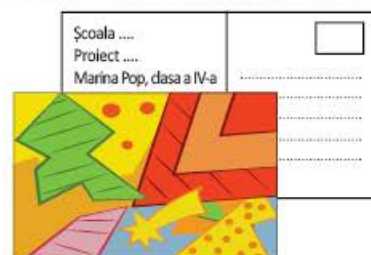
- Revizuiți textul. Scrieți-l pe o coală mare. Ilustrați-l. Prezentați lucrările în fața clasei.

CREEAZĂ! – Cărți poștale

2 **Lucrați în grup.** Realizați cărți poștale cu imagini din locul vostru natal. Organizați o expoziție. Iată câteva sugestii pentru a reuși:

- Stabiliți responsabilitățile – Cine, ce va face?
- Precizați termenii – Când derulăm activitățile? Când finalizăm?
- Negociați modul de lucru – Cum vom face?
- Procurați materialele necesare: hârtie groasă, acuarele, carioci.
- Realizați un desen pe fața cărții poștale. Scrieți textul.

PORTOFOLIU

JOC Mesaj pentru tine!

Descoperă cuvintele în grilă și alcătuieste o propoziție cu acestea.

(1,2) (4,1) (5,2) (1,2) (1,3) (4,5) (2,3)

(2,2) (5,3) (1,1) (2,2) (2,3) (2,2) (3,4) (4,5)

(1,4) (1,3) (4,5) (2,3) (1,5) (4,5) (3,4)

↗	1	2	3	4	5
1	B	E	L	G	I
2	K	U	C	V	W
3	Q	Y	H	R	J
4	S	Ă	Î	O	A
5	X	T	N	N	M

semestrul I

Limba și literatura română

978-606-8681-63-4

978-606-8681-61-0

5 948492 310632

www.intuitext.ro